

TALOUSARVIO 2024

TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

KUNNANVALTUUSTO 11.12.2023 § 62

Sisällysluettelo

1	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT	5
1.1	Talousarvon perusteet.....	5
1.1.1	Talousarvion laatimisen yleiset perusteet	5
1.1.2	Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta	6
1.1.3	Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen.....	7
1.2	Talousarvion yleiset lähtökohdat.....	8
1.2.1	Yleinen talouskehitys	8
1.2.2	Kuntatalouden tilanne	9
1.3	Talousarvion 2024 laatiminen	18
1.3.1	Laukaan kuntastrategia	18
1.3.2	Taloussuunnitteluprosessi	19
1.3.3	Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2024.....	19
1.3.4	Talouden tasapainottaminen.....	20
1.3.5	Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen	24
1.3.6	Väestö	25
1.3.7	Henkilöstö.....	33
2	LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN.....	36
2.1	Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut.....	36
2.1.1	Verotulot.....	40
2.1.2	Valtionosuudet	45
2.1.3	Rahoitustuotot ja –kulut.....	47
2.1.4	Suunnitelman mukaiset poistot.....	48
2.1.5	Antolainauksen muutokset.....	48
2.1.6	Lainakannan muutokset	48
2.1.7	Satunnaiset tulot	48
2.1.8	Muut merkittävät taloudelliset vastuut.....	48
2.2	Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet	49
2.3	Eryityismääräyksiä	51
3	KÄYTTÖTALOUSOSA	53
3.1	Yhteenvedo talousarvion 2024 käyttötaloudesta	53
3.2	Konsernihallinto.....	56
3.2.1	Talous.....	56
3.2.2	Palvelujen järjestäminen	58
3.2.3	Kehittämisen painopisteet.....	67

3.2.4	Toiminnalliset tavoitteet.....	67
3.2.5	Riskienhallinta.....	70
3.3	Sivistyspalvelut	73
3.3.1	Talous.....	73
3.3.2	Palvelujen järjestäminen	80
3.3.3	Kehittämisen painopisteet.....	90
3.3.4	Toiminnalliset tavoitteet.....	92
3.3.5	Riskienhallinta.....	97
3.3.6	Tunnusluvut	100
3.4	Tekniset palvelut.....	105
3.4.1	Talous.....	105
3.4.2	Palvelujen järjestäminen	107
3.4.3	Kehittämisen painopisteet.....	116
3.4.4	Toiminnalliset tavoitteet.....	117
3.4.5	Riskienhallinta.....	118
4	INVESTOINTIOSA.....	120
4.1	Investointiohjelma 2024-2028.....	120
4.2	Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2024	121
4.2.1	Uudisrakennukset	121
4.2.2	Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit	122
4.3	Maanhankinta ja myynti vuonna 2024	123
4.4	Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2024	123
4.5	Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna 2024.....	124
4.6	Muut investoinnit vuonna 2024	125
5	TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA	128
5.1	Rahoitussuunnitelma	129

1 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talousarvon perusteet

1.1.1 Talousarvion laatimisen yleiset perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi eli suunnitelmakausiksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähdessä sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnan veroprosenteista päättää kunnanvaltuusto. Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntakonsernit ovat voineet vuodesta 2017 alkaen päätyä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely). Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen

edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen seuraavista kriteereistä ei täyty.

- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin alijäämä on vähintään -1000 euroa / asukas ja edellisvuonna vähintään -500 € / asukas.

TAI

Neljä tunnuslukua, joiden raja-arvot täytyvät kaikilla kahtena vuonna peräkkäin:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia. Vuosikate lasketaan ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa tarkoitettua harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta.
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
4. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Laukaan kunnan taseessa on tilikauden 2022 lopussa kertynyttä alijäämää 2,7 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin asukaskohtainen kertynyt alijäämä on 367 euroa/asukas. Koska kunnalle kertyi tilinpäätöksessä 2022 taseeseen alijäämää,

tulee se kuntalain mukaan kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan taloussuunnitelmassa tullaan päättämään yksilöidystä toimenpiteistä, joilla alijäämä tullaan kattamaan.

Kunnan tunnuslukuja tarkasteltaessa vuoden 2022 konsernitiilinpäätöksen perusteella kaksi kriteeriä neljästä täyttyy kahtena vuonna peräkkäin.

- 1) Vuosikate/poistot ovat alle 80 prosenttia kahtena vuonna peräkkäin, joten kriteeri täyttyy.
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on 21,5. Koko maan tuloveroprosentin painotettu keskiarvo on 20,01 %. Kriteeri ei täyty, koska tuloveroprosentti on alle 22,01 %.
- 3) Laukaan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut olivat 10.926 euroa/asukas. Manner-Suomen kuntakonsernien keskimääräiset lainat ja vuokravastuut olivat 9.390 euroa/asukas. Kriisikuntakriteeri täyttyy, jos asukasta kohden laskettu kunnan konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää 14.085 euroa. Kriisikuntakriteeri ei täyty.
- 4) Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on molempina vuosina 0,4. Mittariston kriteeri täyttyy.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu kriisikuntakriteerien täyttymistä vuosien 2021 ja 2022 osalta. Taulukkoon on merkitty vihreällä, jos kriteeri ei täyty, ja punaisella, jos kriteeri täyttyy.

Hallituksen esityksessä (HE 280/2018) on esitetty myös varsinaisia kriisikuntamittareita väljemmät raja-arvot eli niin sanotut keltaiset valot, jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin:

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voi käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täyttyessä. Laukaan osalta kuntakonsernin alijäämä on alle 500 euroa/asukas, joten keltaisen raja-arvo ei ylity. Vihreällä merkityt kriteerit konsernin lainat ja vuokravastuut ja tulovero 2022 eivät ylitä keltaisen raja-arvoa.

Kuntalain 118 &:n mukainen vertailu Kriteerit vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätösten mukaan	1.			2.			3.			4.			yhteensä
	2021 Vuosikate/ poistot 80 %	2022 Vuosikate/ poistot 80 %	Kritee- ri täyttyy	2021 Lainat ja v-vastuut (>13 625)	2022 Lainat (>14 085)	Kritee- ri täyttyy	2021 Tulovero- % (>22,02)	2022 Tulovero- % (>22,01)	Kritee- ri täyttyy	2021 Laskenn. lainanhoi- tokate	2022 Laskenn. lainanhoi- tokate	Kritee- ri täyttyy	
Koko maa	143,5	132	14	9 083	9 390	6	20,02	20,01	15	1,3	1,2	41	1-4
Laukaa	72,5	66,8	1	9 874	10 926	EPÄTÖSI	21,50	21,50	EPÄTÖSI	0,4	0,4	1	2

Lähde: <https://vm.fi/enityisen-vaikeassa-taloudellisessa-asemassa-olevat-kunnat>

1.1.2 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu kolmesta osasta: yleisperusteluosasta, käyttötalousosasta ja investointiosasta. Yleisperusteluosassa on kuvattu yleiset määräykset taloussuunnitteluprosessista, talouden kehitysnäkymät, Laukaan kunnan talouden pääpiirteet, vuoden 2024 toiminnallinen

ja taloudellinen päälinja sekä kuntakonsernille asetetut tavoitteet. Käyttötalousosassa on kuvattu määrärahoittain taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä perusteluna kuvattu sanallisesti keskeiset tekijät toiminnasta. Investointiosaan on koottu vuodelle 2024 sitovat investointimäärärahat kohteittain sekä esitetty ohjeellinen viiden vuoden investointisuunnitelma. Taloussuunnitelmavuodet eivät ole valtuustoon nähden sitovia eriä.

Talousarviossa sitovia eriä ovat tulosityksiköiden määrärahojen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Lisäksi sitovia eriä ovat seuraavat tuloslaskelman rivit:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoituserät
- suunnitelman mukaiset poistot
- tilikauden tulos

sekä rahoituslaskelmassa

- antolainojen lisäys
- antolainojen vähennys
- lainakannan muutokset.

Investointiosassa sitovia eriä ovat investointimenot ja –tulot investointikohteittain. Jos investoinnin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoinnin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suunnitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi antaa hankevastaavalle toimintavaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investoinnit budjetoidaan talousarvion investointiosaan. Investointiosassa esitetään lyhyt kirjallinen kuvaus investoinnista. Jos investoinnin poisto-aika on määriteltyä alarajaa pidempi, tehdään hyödykkeelle erillinen

poistosuunnitelma. Kunnanhallitus hyväksyy hyödykekohtaisen poistosuunnitelman alarajan ylittävistä poistoista hankesuunnitelman tai talousarvion yhteydessä. Jos alarajaa pidempi poistosuunnitelma hyväksytään talousarvion yhteydessä, tulee se mainita ja perustella investointihankkeen kirjallisen kuvauksen yhteydessä.

Muita valtuuston nähden sitovia eriä ovat toiminnalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet ovat palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita.

Muut talousarviokirjan osiot, kuten sanalliset kuvaukset, tunnusluvut, graafit ja niin edelleen ovat luonteeltaan yleisperustelua, joilla kuvataan palveluiden ja toiminnan pääpiirteitä ja kehitystä. Ne eivät ole sitovia eriä, vaan informatiivista sisältöä.

Talousarvion toteutumista seurataan raportointiaikataulun mukaisesti annettavilla kuukausiraporteilla. Tilinpäätöksessä tehdään selko talousarviossa asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta kirjanpitolautakunnan antamien yleisohjeiden mukaisesti.

1.1.3 Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen

Valtuustolle tehtävä talousarviomuutos esitetään valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisella määrärahasolla. Lautakunnan on talousarviomuutosesityksessä selvitettävä, miksi tavoitteen saavuttamiseen varattuun määrärahaan tai tuloarvioon esitetään muutosta. Talousarvioon tehtäviä muutoksia on pyrittävä välttämään kohdentamalla toimintakuluja ja -tuottoja määrärahan sisällä käyttösuunnitelmamuutoksilla, jotta kunnan talouden kokonaisuus olisi ennustettavaa.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmalla tarkoitetaan tehtävän käyttötalouden osan jakamista osatehtäville osatavoitteiksi, osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi. Käyttösuunnitelman hyväksyy toimitielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden toteutumisesta ja joka on tilivelvollinen tehtävän taloudesta. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa toimikaudekseen edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

1.2 Talousarvion yleiset lähtökohdat

1.2.1 Yleinen talouskehitys

Maailmantalouden kehitys on ollut alkuvuonna vaisua, mutta kuitenkin odotuksia parempaa. Inflaatio on edelleen korkeaa monilla talousalueilla. Inflaation hidastuminen vaatii keskimääräistä hitaampaa talouskasvua lähitulevaisuudessa. Maailmantalous lähtee todennäköisesti kunnolla kasvuun vasta, kun inflaatio on saatu kuriin.

Euroalueen bruttokansantuote supistui vuodenvaihteen molemmin puolin 0,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Euroalue vältti energiakriisin pahimmat skenaariot, mutta talous painui siitä huolimatta tekniseen taantumaa. Energiasokin hiipumisesta huolimatta euroalueen talouskasvua hidastaa korkea inflaatio, nousevat korot ja maailmantalouden hidas kasvu. Talouskasvun ennakoitaan jäävän hitaaksi: bruttokansantuotteen ennakoitaan kasvavan euroalueella 0,8 prosenttia kuluvana vuonna ja 1,0 prosenttia vuonna 2024.

Palveluiden suhdannenäkymät ovat euroalueella heikkenemässä. Teollisuudessa ja rakentamisessa indikaattorit viittaavat heikkoon näkymään. Työllisyys on edelleen kehittynyt vahvasti, mikä pitää talouden hieman kasvussa kuluvana vuonna.

Euroopan keskuspankki EKP on nostanut määrätietoisesti ohjauksorkkoa inflaation taittamiseksi. EKP nosti syyskuun kokouksessa korkojaan 0,25 prosenttiyksikköä. Markkinakorkojen kannalta keskeinen EKP:n ohjauksorkko on nyt neljän prosentin tasolla.

Euroopan inflaatiokehitys määrittää tulevaa korkokehitystä. Kynnys korkojen nostoon on korkea, sillä talousnäkyminen on heikko. EKP ennakoii pitävänsä korot nykyisellä tasollaan niin pitkään, että inflaatio lähestyy kahden prosentin tavoitetta. Jos inflaatio hidastuu maltillisesti, korkojen laskua tuskin tulee nopeasti. Korkojen ennakoitaan asettuvan 2-3 prosentin tasolle. Pidemmän juoksuajan korot ovat olleet lyhyitä korkoja alhaisemmalla tasolla. Pidemmän juoksuajan korot ovat syksyllä nousseet selvästi. Pitkien korkojen nousun syy on epävarmuus

pitkällä aikavälillä inflaation ja talouskasvun tasosta, keskuspankkien pitkien velkakirjojen myynnit sekä julkisen sektorin velkaantuminen.

EKP:n mukaan Inflaatio vaikuttaa edelleen pysyvän tavoitetta nopeampana, vaikka sen odotetaan hidastuvan lähikuukausina. EKP:n aiempien koronnostojen vaikutus näkyy kuitenkin jo selvästi rahoitusolojen kehityksessä, ja kysynnän vaimetessa inflaatiovauhti voi vähitellen palautua tavoitteen mukaiseksi. Talouskasvu voi kiihtyä pysyvämmiin, kun inflaatio hidastuu merkittävästi ja korkoja voidaan laskea. Euroalueen inflaatio oli syyskuussa 4,3 prosenttia.

Kiinan talouden kasvu oli viime vuonna poikkeuksellisen heikkoa. Pääsyy heikkoihin talouslukuihin olivat koronarajoitukset, mutta myös esimerkiksi rakennussektorin ongelmat ovat haitanneet talouskasvua. Koronarajoitusten purku viime vuoden lopulla onnistui hyvin, ja rajoitusten purulla onkin ollut merkittävä positiivinen vaikutus talouden aktiviteettiin etenkin palveluissa kuluvana vuoden aikana.

Kiinassa kevennettiin rahapolitiikkaa. Rahapolitiikan keventäminen kertoo heikkenevästä kasvunäkymästä. Kiinan kasvutavoite on tälle vuodelle 5 prosenttia. Kohtuullisen vahvasti käynnistyneestä vuodesta huolimatta nähdään, ettei Kiinan pääseminen kasvutavoitteeseen tule olemaan helppoa.

Yhdysvaltain talous on jatkanut kasvua odotuksia vahvemmin. Talouden kasvua ylläpitivät erityisesti yksityinen kulutus vahvan työmarkkinan johdosta. Suhdanneindikaattorit puoltavat kasvun hidastuvan ensi vuoden aikana ja laskusuhdanteen tai lievän taantumana olevan mahdollinen. Yhdysvalloissa elokuun inflaatio oli 3,7 prosenttia.

Suomen talous sinnittelee palvelujen varassa. Suomen talous kasvoi hieman alkuvuonna. Bruttokansantuote hyötyi julkisen kulutuksen kasvusta, kun yksityinen kulutus supistui. Talousindikaattorit ovat olleet ristiriitaisia rakentamisen ollessa jyrkässä laskussa, mutta

palvelujen kysynnän jatkuessa hyvänä. Suomen talouden odotetaan ajautuvan tänä vuonna lievään taantumaa. Talouskasvu heikkenee laajasti, kun sekä vienti että kotimainen kysyntä supistuvat. Rakentamisen ja etenkin asuinrakentamisen romahtaminen painaa taloutta tänä vuonna. Suhdanneindikaattorien perusteella talouden kehitys on heikkenemässä loppuvuoden aikana. Riskit talouskehityksessä ovat yhä heikompaan päin.

Kotitalouksien reaalitytulot eivät tänä vuonna nouse. Kotitalouksien säästämisaste nousee epävarmuuden lisääntyessä muun muassa korkojen noustua. Korona-ajan puskurit on hyödynnetty, ja kulutus supistuu.

Kuluttajien luottamus putosi heti Venäjän hyökkäyssodan alettua pohjalukemiin, ja on pysynyt matalalla sen jälkeen. Kuluttajia huolestaa korkea inflaatio, nousevat korot ja energian hinta talven aikana. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota pitää edelleen yllä epävarmuutta. Kotitalouksien arvio säästämismahdollisuuksista on vajonnut heikoimmilleen 20 vuoteen. Myös aikomukset isompiin hankintoihin ovat vähäisiä. Arvio ajankohdan edullisuudesta lainanotolle on pysynyt historiallisen heikkona jo useita kuukausia.

Yritysten luottamus on pysytellyt heikkona, ja kokonaisuutena suurta muutosta ei viime kuukausien aikana olla nähty. Rakentamisen luottamus on ollut nykyistä olennaisesti heikompa vain finanssikriisin aikana.

1.2.2 Kuntatalouden tilanne

Kuntien ja kuntayhtymien tulos heikkeni hieman vuonna 2022 suhteessa kahteen edelliseen vuoteen. Valtiovarainministeriön mukaan kuntatalous säilyi vahvalla tasolla työllisyyden ja talouden hyvän kehityksen, ja siitä seuranneen verotulojen kasvun ansiosta. Toisaalta kuntien tulokseen vaikuttivat kertaluonteiset erät, kuten sote-kiinteistöjen myynneistä saadut voitot, ja Helsingin kaupungin liikennelaitoksen yhtiöittäminen.

Kuntatalouden vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta, mutta on edelleen yli poistotason ja

Teollisuudessa luottamus on ollut nykytasoa matalampi vain kriiseissä tai lamassa. Palveluyrityksissä luottamus laski syyskuussa selvästi alle pitkän ajan keskiarvon.

Maailmankaupan odotetaan supistuvan tänä vuonna, mikä heikentää Suomen viennin näkymiä. Myöskään Kiinan avautuminen ei ole toistaiseksi heijastunut Suomen vientiin piristävänä tekijänä. Palveluviennin kasvu tukee vientiä tänä vuonna. Sen sijaan tavaraviennin nähdään heikkenevät vuoden edetessä. Viennin ennakoitaan supistuvan tänä vuonna 2,7 prosenttia ja kasvavan vuonna 2024 prosentin verran. Vaihtotase on yhä selvästi alijäämäinen.

Työmarkkinoiden tilanne on edelleen kohtuullisen hyvä, tosin merkkejä heikkenevästä vireestä on nähtävissä. Esimerkiksi lomautusten määrä on kasvanut. Heikkenevän suhdannekehityksen seurauksena työllisyyden ennakoitaan supistuvan ja työttömyyden nousevan. Maltillinen elpymisen ennakoitaan olevan mahdollista vuonna 2025.

Korkojen nousu kuritti asuntomarkkinoita. Sekä asuntojen kauppamäärät, että asuntojen hinnat ovat laskeneet. Asuntojen kauppamäärissä pohjat on todennäköisesti jo saavutettu, mutta palautuminen tyyppilliselle kaupankäyntitasolle vaatii talouden kohentumista. Asuntojen hinnat laskenevat tämän vuoden, mutta hintojen ennakoitaan kääntyvän maltilliseen nousuun ensi vuonna.

Lähteet: OP: Talouden näkymät kesäkuu/lokakuu 2023, Euroopan keskuspankki

myös nettoinvestointien. Vuosikate laski vähiten yli 100.000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Muissa kuntakokoryhmissä lasku jatkui jo toista vuotta peräkkäin. Kuntatalouden eriytyminen näkyi selkeästi suurten kaupunkien ja pienten kuntien välillä.

Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 43,5 miljardia euroa. Kuntakonsernien lainakanta kasvoi lähes 1,2 miljardia euroa. Sen sijaan peruskuntien lainamäärä väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana. Tämä kertoo kehityksestä, jossa merkittävimmät

investoinnit ovat siirtyneet yhä suuremmissa määrin kunnista konserniyhtiöissä, kuntayhtymissä ja muissa yhteisöissä toteutettavaksi.

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset

Hallituksen julkisen talouden suunnitelman tavoitteena on, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 prosenttia vuonna 2027. Hallituksen ohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja veloitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Veroperusteisiin tehtävien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja veloitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja veloitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti. Huomioita kiinnitetään myös tehtävä- ja veloittemuutosten henkilöstövaikutuksiin, koska kunta-alan palkansaajien eläköityminen on voimakkaasta ja työvoimatilanne vaihtelee toimialoittain voimakkaasti.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,1 miljardia euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 3,7 miljardia euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 miljardia euroa ja muut valtionavut 0,6 miljardia euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,1 miljardia euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 miljardia euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus laskee vuonna 2024 vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 miljoonalla eurolla noin 2,5 miljardiin euroon. Muutos johtuu

pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen vuoksi valtionosuuteen tehtävistä korjauksista. Jotta kuntataloudesta siirtyisi uudistuksen yhteydessä yhtä paljon kustannuksia ja tuloja, tulee tämän hetken arvion mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähentää vuodesta 2024 alkaen pysyvästi noin 224 miljoonaa euroa. Siirtyvien kustannusten ja tulojen tarkentumisesta johtuva valtionosuuden vähennys huomioidaan vuoden 2023 osalta takautuvasti vuosina 2024 ja 2025, minkä vuoksi peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan 112 miljoonan euron määräaikainen vähennys kyseisinä vuosina. Vähennyksen määrä tarkentuu marraskuussa 2023, kun sote-uudistukseen liittyvät rahoituslaskelmat päivitetään lopullisiksi vuoden 2022 verotuksen valmistuttua. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin 3,5 miljardia euroa. Peruspalvelujen valtionosuutta korottavat vuonna 2025 työvoimapolitiikan järjestämistä vastaava siirto kunnille ja kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta johtuen.

Hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on vuonna 2024 hieman kuntataloutta vahvistava. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 milj. euroa vuonna 2024. Toisaalta hallitusohjelman mukainen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen vahvistaa kuntataloutta arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Hallitusohjelmassa

kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai veloituksia vuonna 2024.

Hallitusohjelma sisältää myös monia kuntien toimintaan ja talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2025, ja uuden lainsäädännön tulla voimaan 1.1.2026. Myös TE-palveluiden rahoitusmallia tarkistetaan ja työvoimapalveluiden lakisäätöistä palveluprosessia kevennetään.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishankkeen, johon kytketään kaikki kunnat ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvien osien.

Käynnissä olevaa kiinteistöuudistusta jatketaan. Kiinteistöuudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa hallituksen esitys on kaavailtu annettavaksi keväällä 2024. Tällä kehyskaudella kuntien kiinteistöaluetalouden kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia merkittävästi sekä hakea ratkaisuja valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välisiin tilaomaisuuskysymyksiin. Kuntien on lisäksi mahdollista saada sote-uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyjen kustannuksista korvausta tietyin ehdoin.

Lisäksi osana julkista taloutta ja työllisyyttä kohentavia toimia sosiaaliturvaetuuksiin ja erityisesti työttömyysturvaan ja asumisen tukien tekemään muutoksia, jotka vaikuttavat välillisesti myös kuntien verotuloihin ja kuntien rahoitusosuuteen toimeentulotuesta. Muutoksilla on toimeentulotukea sekä lisääviä että vähentäviä vaikutuksia.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuluvana vuonna vahvoja, mikä johtuu pitkälti sote-uudistukseen liittyvästä verohännästä. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimenemisen vuoksi ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat. Kuntatalousohjelman mukaan vuosikate riittää kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina, mutta nettoinvestointeihin se ei riitä. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa sopeutuspainetta tuleville vuosille.

Kunnittaiset vaihtelut talouden tilassa ovat huomattavan suuret. Taloudellinen menestys ei seuraa pelkästään kunnan elinvoimaa tai hyvää päätöksentekokykyä, vaan riippuu nyt harvinaisen paljon vuosien 2022 ja 2023 taitekohtaan ajoittuvan sote-siirtolaskelman vaikutuksista kunnan menoihin ja tuloihin. Yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla suuria eroja, mikä aikaansaa sen, että osalla kunnista sote-siirto parantaa kunnan talouden tasapainoa ja osalla se heikentää sitä.

Tilanne konkretisoituu vuodesta 2024 eteenpäin, kun kustannukset nousevat, talouskasvu kehittyy vaimeasti ja poikkeukselliset veroerät väistyvät kuntien tilityksistä pois. Tulopohjaa leikkaa lisäksi myös sote-siirtolaskelman tarkentuminen, kun reilun 200 miljoonan euron lisäleikkaus nettoutetaan pois monien kuntien valtionosuusmäärärahaa. Kaikkien kuntien valtionosuuksia nipistää kuluvalle hallituskaudella yhden prosenttiyksikön indeksijarru.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokasvun oletetaan olevan talouden yleistä ansiokasvua hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi.

Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 on heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi.

Kuntasektorin investoinnit huomioiva rahoitusjäämä jää 2024–2027 selvästi alijäämäiseksi ja kuntien lainakanta nousee noin viidellä miljardilla eurolla. Kuntien talouden velkaantuminen johtuu kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta. Painelaskelmien mukaan heikoimmin pärjäävät pienet, alle 5000 asukkaan kunnat.

Kuntien rahoituksen tasapainotilaa mitataan toiminnan ja investointien rahavirtaan perustuen. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vuonna 2024 kaikissa kuntakokoryhmissä, kun sote-uudistuksen verohännät poistuvat ja valtionosuuksiin tehdään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen edellyttämä vähennys takautuvasti vuodelta 2023. Vuosina 2025–2027 toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee edelleen maltillisesti, mutta kuntakokoryhmittäinen vaihtelu on suurta.

Kuntaliiton mukaan maan ennusteessa on kuntien kesken kuitenkin suurta, aikaisempaa epäloogisempaa vaihtelua. Väestöpohjan muutokset, kuntien kaventunut tehtäväkenttä ja sote-uudistuksen rahoituslainsäädäntö on jakanut kuntakentän uudelleen. Lukuisten sote-rahoituspäätösten yhteisvaikutus yksittäisen kunnan tulopohjaan on varsin satunnainen. Joillakin kunnilla valtionosuudet ovat miinuksella yhä vuonna 2027.

Työ- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien vastuulle laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Myös valtionosuudet kasvavat voimakkaasti, kun työ- ja elinkeinopalveluiden myötä kunnille siirtyvät kustannukset sekä uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnille

Kuntien veroprosenttiin kohdistuu nousupainetta kaikissa kuntakokoryhmissä. Veropohjan heikkeneminen muodostaa uhan varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografia, ja muuttotappiokehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Myös niiden kuntien määrä, joiden taseessa on kertynyttä alijäämää, ennakoidaan kasvavan.

Kuntatalouteen vaikuttavat tarkastelujaksolla monet eri epävarmuutta aiheuttavat muutostekijät. Sote- ja TE-uudistus aiheuttavat kehitysarvioihin epävakaisuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutus paine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoikäluokkien pienenemisen myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkömien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys korostuu.

Kuntaliiton mukaan julkisen talouden tilanne on nyt huolestuttavampi kuin hallitusohjelmaa tehdessä. Riskit odotettua heikommasta työllisten määrän lisäyksestä ja talouskasvusta ovat suuret. Jo nyt tiedetään, että hallituksella on viimeistään puoliväliriihessä edessään ikäviä päätöksiä, ja sama koskee myös kuntia. Kuntien talousjohtajat ennakoivatkin talousnäkömiensä nopeaa heikentymistä ja uusien sopeutustoimien tarpeen voimakasta kasvua.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoittamista ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä.

Valtiovarainministeriö ilmoitti 17.11.2023 ja 20.11.2023 tiedotteilla, että kuntien valtionosuuksiin kohdistuu hyvinvointialueuudistuksen rahoituksen siirtoon liittyvästä lainsäädännöstä johtuen merkittävä lisäleikkaustarve. Talousarvion valmisteluhetkellä lisäleikkauksen kuntakohtaiset vaikutukset eivät ole selvillä eivätkä vaikutukset siten näy talousarviossa.

Seuraavassa taulukossa on Valtiovarainministeriön laatima taulukko valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen miljoonissa euroissa. Taulukoiden tiedot ovat syksyn 2023

kuntatalousohjelman mukaisia eivätkä sisällä valtiovarainministeriön 17.11.2023 ja 20.11.2023 ilmoittamia valtionosuuksien lisäleikkauksia.

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
-	-	Korotetaan maapohjan kiinteistöveron alaraja	108,0	0,0	108,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Indeksitarkistuksen hidastaminen	8,0	0,0	8,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Ikääntyneiden työtulovähennyksen uudelleenkohdentaminen	2,0	0,0	2,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Nostetaan matkakuluvähennyksen omavastuuta	9,0	0,0	9,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Kevennetään työn verotusta painottaen kevennystä pieni- ja keskituloisille	-4,0	0,0	-4,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Jatketaan kotitalousvähennyksen tilapäistä korotusta vuoteen 2024	-1,0	0,0	-1,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Korotetaan maatalouden tasausvaraus	-3,0	0,0	-3,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Maatalouden vuokratulojen verotuskohtelun yhtenäistäminen (pellot&metsät)	-13,0	0,0	-13,0
	Verot yhteensä		106,0	0,0	106,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Indeksijarru -1 %-yksikköä	-24,0	0,0	-24,0
28.90.35	Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä	Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien veromuutosten vaikutus yhteensä	2,0	0,0	2,0
VM yhteensä			-22,0	0,0	-22,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
29.10.20	Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot	Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa	47,5	47,5	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen vähentäminen, pl. liikunnan koulutuskeskukset	-11,4	-11,4	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Kansanopistojen opistovuosi-koulutus	0,3	0,3	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Ruotsinkielinen maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus	0,8	0,8	0,0
29.20.21	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot	Oppimisen tuen vahvistaminen (HO 2023)	8,0	8,0	0,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha	Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön/vuosi (HO 2023)	-1,0	-1,0	0,0
32.30.35	Valtion korvaus kunnille TE-palvelu-uudistuksen muutokulujen kattamiseen	Kuntien muutokulut	34,0	34,0	0,0
32.30.40	Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen	Ulkorajamaakuntien kehittäminen	4,8	4,8	0,0
32.30.51	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2v	Työllisyysmäärärahojen alentaminen	-4,8	-4,8	0,0
TEM yhteensä			33,1	33,1	0,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
	Työttömyysturvalain muutokset	Alustava arvio vaikutuksesta kuntien verotulokertymään (ilman työllisyysvaikutuksia)	-3,0	0,0	-3,0
	KEL- ja KHI-indeksiin sidottujen etuuksien (pl. jotkin etuudet) indeksikorotusten jäädytys	Vaikutus kuntien rahoitusosuuteen työmarkkinatuesta ja lastenhoidon tuista sekä arvio vaikutuksesta kuntien verotulokertymään (ilman työllisyysvaikutuksia)	-21,0	-41,0	20,0
STM yhteensä			-24,0	-41,0	17,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
35.10.31	Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin	Kunnille asetettu velvoite laatia ilmastosuunnitelmat perutaan lakimuutoksella	-2,6	-2,6	0,0
35.20.31	Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen	Alennetaan avustusten määrä puoleen	-2,0	-2,0	0,0
35.20.55	Avustukset korjaustoimintaan	Alennetaan hissi- ja esteettömyysavustusten määrää	-0,9	-0,9	0,0
35.20.60	Siirto valtion asuntorahastoon, erityisryhmien investointiavustus	Alennetaan erityisryhmien investointiavustusten avustusprosentteja	-14,0	-14,0	0,0
	YM yhteensä		-19,5	-19,5	0,0
	Kaikki pääluokat yhteensä		114,7	13,7	101,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
29.90.51	Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen	Poikkihallinnollinen Suomi Liikkeelle – ohjelma (HO 2023), alustava arvio	11,0	11,0	0,0
29.90.52	Valtionosuudet kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille	Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen vähentäminen (liikunnan koulutuskeskukset, HO 2023)	-0,1	-0,1	0,0
29.91.50	Nuorisotyön edistäminen	Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, uudelleenkohdennus (nettovaikutus)	1,3	1,3	0,0
-	Useita eri momenteja	Valtionavustusten tason alentaminen asteittain	-2,5	-2,5	0,0
	OKM yhteensä		54,9	54,9	0,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
31.10.31	Eräät avustukset	Alennetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen rahoitusta (HO 2023)	-0,5	-0,5	0,0
31.20.55	Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	Harkinnanvaraisten ilmastoperusteisten toimenpiteiden rahoituksen poisto (HO 2023)	-13,3	-13,3	0,0
	LVM yhteensä		-13,8	-13,8	0,0

Lähde: Valtiovarainministeriö, kuntatalousohjelma syksy 2023, Kuntaliitto pääekonomistin palsta

1.3 Talousarvion 2024 laatiminen

1.3.1 Laukaan kuntastrategia

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa

toimintakulttuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvelleen. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu

mittarit, joiden toteutumista seurataan strategiakaudella.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta ja mittaaminen on koostettu yhteen seuraavassa kuvassa. Strategian seuranta raportoidaan osana tilinpäätöstä.

Tavoitteet, seuranta ja mittaaminen

TAVOITTEET / asukas

- Sujuvat arjen kuntapalvelut
- Asumisen tavoitteellinen johtaminen
- Kestävä kuntatalous

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen
Asumisen ohjelma
Uuden ohjelman laatiminen
ja sen tavoitteet

TAVOITTEET / työyhteisöt

- Hyvinvoivat työyhteisöt
- Palvelukulttuurin kehittäminen
- Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen
Henkilöstöhyvinvointikysely
Rekrytoinnin onnistuminen
Henkilöstön aloitteellisuus

TAVOITTEET / yrittäjät

- Laukaan profiilin nostaminen yritysmyönteisenä kuntana
- Nykyisten yritysten kasvuedellytysten mahdollistaminen
- Kehityshankkeet uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi

Elinkeino-ohjelma
Ohjelman tavoitteet
Kuntabarometri
Laukaan sijoittuminen
Yritystytyväisyystutkimus
Palautteen hyödyntäminen

MUUT MITTARIT

Ilmasto-ohjelma
Strategisten hankkeiden toteutuminen

TALOUS

Tavoite: Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa.

1.3.2 Taloussuunnitteluprosessi

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu vuoden 2022 tilinpäätöksen, vuoden 2023 tilinpäätösennusteen ja taloussuunnitelmakautta koskevien talousennusteiden perusteella. Kunnanhallitus antoi talousarvion laadintaohjeen kokouksessaan 29.5.2023 § 145.

Elokuussa lautakunnilla oli mahdollisuus antaa esitykset talousarviokehityksen muutostarpeista. Kunnanhallitus käsitteli lautakuntien esitykset 4.9.2022 § 210. Kokouksessa käytiin läpi myös talousarvion laadintaohjeen antamisen jälkeen talousarvioraamin taustaolettamuksiin tulleet muutokset sekä vuodelle 2023 että vuodelle 2024.

Talousarvioraamin päivityksessä huomioitiin uudet päivitetty sisäiset vuokrat, jotka muuttivat palvelualueiden määrärahoja olennaisesti.

Lisäksi sivistyslautakunta esitti kunnanhallitukselle sivistyksen palvelualueen raamiksi 56,7 miljoonaa euroa, mutta kunnanhallitus ei hyväksynyt esitystä vaan asetti sivistyspalveluiden raamiksi 55,9 miljoonaa euroa. Tekniselle palvelualueelle kirjattiin lisäksi tavoitteeksi 2,0 miljoonan euron myyntivoitto kiinteistökaupoista.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen kunnanhallitus ja lautakunnat vahvistavat talousarvion määrärahoihin perustuvat oman palvelualueensa käyttösuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä. Talousarvion vuosikellossa on huomioitu myös talousarviosta viestiminen kuntalaisille, esimiehille ja henkilöstölle sekä yrittäjille.

1.3.3 Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2024

Laukaan kunnan talouden epätasapaino ja taseeseen kertyneet alijäämät määrittävät talousarviovuonna merkittävästi toiminnan painopistealueita. Syksyllä 2023 hyväksytty tasapainottamisohjelma sisältää useita

merkittäviä toimenpiteitä ja toimenpidekokonaisuuksia, joiden toteutusta valmistellaan vuoden 2024 aikana ja jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan toimintaan tulevina vuosina. Teknisten tukipalveluiden

yhtiöittäminen, ruokapalvelun organisointi, vattipajan ja kuntaan tukityöllistämisen lakkauttaminen ja hallinnon keskittäminen ovat toimenpiteitä, jotka näkyvät olennaisesti kunnan toiminnassa.

Talouden tasapainottamisen edistyminen ja onnistuminen ovat tärkeimpiä seurattavia mittareita, minkä lisäksi toimintaympäristön muutoksia on seurattava talouskehityksen näkökulmasta erityisen tarkasti. Laukaa on väestökehitykseltään tilanteessa, jossa luonnollinen väestönlisäys on loppunut, mutta toisaalta vuoden 2023 aikana kuntaan muutto on elpynyt edellisistä vuosista. Uusi väestönkasvu voi herkästi laukaista investointitarpeita palveluverkossa, minkä vuoksi väestönkasvu on tärkeä pystyä ennakoimaan ja hallitsemaan mahdollisimman tarkasti.

Talouden ollessa väliaikaisesti strategisesti määräävä tekijä on samalla huolehdittava, että kuntastrategia ohjaa toimintaa myös muilta osin vaikka taloudellisesti osasta tavoitteita ja toimenpiteitä joudutaan tinkimään tai niitä joudutaan lykkäämään.

Kunnan rooli ja tehtävät muuttuivat olennaisesti vuonna 2023, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa ja sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisvastuu poistui kunnalta. Varsinaisten sote-palveluiden lisäksi muutos vaikuttaa voimakkaasti useisiin eri tukipalveluihin ja lisäksi kuntaan jääneiden toimintojen on rakennettava uudenlaista yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Toimivien yhdyspintojen ja yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueen kanssa on näkynyt suuressa osassa organisaatiota vuonna 2023. Työ uuden kunnan roolin vakiinnuttamiseksi ja toimivan yhteistyön rakentamiseksi hyvinvointialueen kanssa jatkuu yhtenä keskeisenä painopisteenä vuonna 2024. Kunta sopeuttaa omaa toimintaansa uuteen rooliin hallinnon,

1.3.4 Talouden tasapainottaminen

Laukaan kunnan taseeseen kertyi 2,7 miljoonaa euroa alijäämää tilinpäätöksessä 2022. Kuntalain mukaan taseeseen kertynyt alijäämä on katettava neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Siten Laukaan kunnan on katettava kertynyt

tukipalveluiden ja päätöksenteon järjestämisen osalta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen julkisen sektorin rakenteita muuttaa työllisyyspalvelujen uudistus, joka toteutuu vuoden 2025 alusta lukien. Uudistuksessa työllisyyden hoidon vastuu siirtyy kokonaisvaltaisemmin kunnille. Laukaan kunta on mukana vuonna 2021 alkaneessa työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Kuntakokeilu auttaa Laukaan kuntaa valmistautumaan pysyvään rakennemuutokseen. TE-uudistuksessa Laukaa on liittymässä pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, jonka isäntäkuntan on Äänekosken kaupunki.

17.11.2023 valtiovarainministeriö julkaisi tiedotteen, jonka mukaan kuntien valtionosuuksiin kohdistuu aikaisempiin ennusteisiin verrattuna noin 300 miljoonan euron pysyvä vuosittainen lisäleikkaus vuodesta 2024 alkaen. Lisäleikkaus liittyy hyvinvointialueuudistuksen rahoituksen siirtolainsäädäntöön. 20.11.2023 valtiovarainministeriö ilmoitti, että valmistelussa on laki, jolla lisäleikkaus poistetaan vuodelta 2024 ja sen vaikutukset jaksotetaan vuosille 2025-2027. Uudet valtionosuuslaskelmat eivät ole saatavilla talousarvion valmisteluhetkellä, eikä niitä voida huomioida taloussuunnitelmassa. Ennakkotietoihin perustuva karkea arvio on, että lisäleikkaus voisi heikentää Laukaan kunnan taloutta suunnitelmakaudella 2024-2027 yhteensä noin kuusi miljoonaa euroa. Valtionosuusennuste päivitetään ja hyväksytetään osaksi talousarviota, kun valtiovarainministeriön kuntakohtaiset laskelmat valtionosuuksista ovat käytettävissä. Valtionosuuksien lisäleikkaus on Laukaan kunnan kannalta olennainen, koska se vaikuttaa alijäämän kattamisvelvoitteen aikana ja tarkoittaa, että jo päätettyjen sopeutusten lisäksi on toteutettava leikkausta vastaava määrä lisäsopeutusta.

alijäämä viimeistään vuonna 2027. Kuntalain mukaan kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Valtuusto tunnisti tarpeen tasapainottamiselle jo ennen vuoden 2022 tilinpäätöksen laatimista ja päätti 5.12.2022 § 53 käynnistää talouden tasapainottamisohjelman laatimisen. Päätöksentekohetkellä vuosittainen sopeuttamistarve näytti olevan noin 3 miljoonaa euroa, mutta pääasiassa hyvinvointialueuudistukseen liittyvät rahoitusleikkaukset ovat kasvattaneet sopeuttamistarvetta olennaisesti. Kunnanhallituksen talousarvio-ohjeessa 29.5.2023 § 145 tunnistettiin 8,5 miljoonan euron pysyvä vuosittainen sopeuttamistarve, mikäli kuntien rahoitusjärjestelmää ei uudisteta. Tämän jälkeen yleisen taloustilanteen heikkeneminen sekä hyvinvointialueuudistuksen rahoitussiirtojen tarkastuslaskenta ovat edelleen heikentäneet tilannetta. Viimeisimpien painelaskelmien mukaan ilman erityisiä sopeutustoimenpiteitä taseen alijäämä kasvaisi vuoteen 2027 mennessä jopa 35 miljoonaan euroon.

Valtuuston valtuutuksen perusteella kunnanhallitus nimesi 16.1.2023 § 18 talouden tasapainottamisen ohjausryhmän, johon kuului edustus jokaisesta valtuustoryhmästä sekä valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, talous- ja henkilöstöjohtaja ja henkilöstön edustaja. Ryhmä ohjasi talouden tasapainottamisohjelman valmistelua. Valmistelussa konsulttina oli FCG Oy, joka toimeenpani ohjausryhmän linjauksia ohjelman valmistelussa yhteistyössä viranhaltijoiden kanssa sekä toi kokemusta ja vertailutietoa muiden kuntien talousasioista.

Ohjausryhmä julkaisi esityksensä talouden tasapainottamisohjelmaksi 25.8.2023, minkä jälkeen henkilöstöllä ja kuntalaisilla oli mahdollisuus antaa kommenttejaan esitykseen ennen päätöksentekoa. Kunnanhallitus käsitteli ohjelmaa 18.9.2023 § 225 ja esitti sitä valtuustolle hyväksyttäväksi vähäisin muutoksin. Valtuusto hyväksyi tasapainottamisohjelman vähäisin muutoksin 25.9.2023 § 37.

Tasapainottamisohjelma sisältää yhteensä 5,9 miljoonaa euroa taloutta pysyvästi vahvistavia toiminnallisia toimenpiteitä vuosille 2024-2026 jakautuen. Ohjelma ei sisällä veronkorotuksia vaan veroratkaisuista päätetään erikseen. Toimenpiteistä noin 860.000 euroa toteutuu

vuonna 2024, 3,1 miljoonaa vuonna 2025 ja loput 1,9 miljoonaa vuonna 2026. Vuoteen 2027 mennessä tasapainottamisohjelma sopeuttaa kunnan taloutta 16-17 miljoonaa euroa. Painelaskelmaan verrattuna sen lisäksi tarvitaan noin 18 miljoonaa euroa muita taloutta sopeuttavia toimenpiteitä.

Tasapainottamisohjelman lisäksi taloussuunnitelmaan sisältyy 1,0 %-yksikön kunnallisveroprocentin korotus vuodesta 2024 alkaen. Korotus kasvattaa verotuloja vuoteen 2027 mennessä 15,6 miljoonaa euroa.

Tasapainottamisohjelman ja veronkorotuksen lisäksi taloussuunnitelma sisältää 5,0 miljoonaa euroa satunnaisia tuottoja, jonka ennakoidaan syntyvät myyntivoittona sotekiinteistöjen myynnistä. Vaihtoehtoisesti kunnan on myytävä muuta omaisuutta tai toteutettava muita sopeutustoimenpiteitä vastaavan tulosvaikutteisen sopeutuksen toteuttamiseksi.

Edellä mainittujen sopeutustoimenpiteiden jälkeen kunnan tase on vuoden 2027 tilinpäätöksessä 1,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet sekä muut olennaiset taloutta sopeuttavat toimenpiteet talousarviovuodelle on kuvattu kunkin palvelualueen toimintasuunnitelmassa. Jokaisella palvelualueella on toiminnallisena tavoitteena viedä tasapainottamisohjelman mukaiset sopeuttamistoimenpiteet täytäntöön vaikuttavasti. Hallitus ja valtuusto seuraavat tavoitteiden toteutumista konserniraportoinnin yhteydessä. Tasapainottamisohjelma kokonaisuudessaan liitetään taloussuunnitelmaan, koska siinä on kuvattuna yksilöityjä toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.

Valtiovarainministeriön 17.11.2023 ja 20.11.2023 tiedotteiden mukaisesti kunnille kohdistuu vielä uusia valtionosuusleikkauksia vuosien 2025-2027 aikana, jotka kunnan tulee huomioida talouden tasapainottamisessa. Leikkausten määrää ei ole talousarvion valmisteluajana tiedossa, minkä vuoksi valtionosuusennuste tulee päivittää ja hyväksyttävä uudelleen, kun uudet valtionosuusennusteet saadaan.

Valtionosuusleikkaukset tulevat edellyttämään

uusia sopeutustoimenpiteitä jo päätettyjen lisäksi.

Henkilöstön esityksen talouden tasapainottamiseksi

Henkilöstöltä pyydettiin esityksiä talouden tasapainottamiseksi osana tasapainottamisohjelman valmistelua. Henkilöstön ehdotukset kerättiin verkkoalustalla, jossa ehdotuksen sai jättää joko nimettömänä tai omalla nimellään. Kaikki ehdotukset olivat kaikkien nähtävillä ja henkilöstöllä oli myös mahdollisuus kommentoida tai tykätä muiden ehdotuksista. Tasapainottamisen ohjausryhmä käsitteli henkilöstön ehdotukset ja huomioi ne tasapainottamisohjelman valmistelussa. Pääosa henkilöstön ehdotuksista jakaantuivat kolmeen pääryhmään:

1. toteuttamiskelpoiset ehdotukset, jotka sisältyvät jo valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin,
2. toteuttamiskelpoiset ehdotukset, jotka eivät sisälly valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin ja
3. ehdotukset, joiden toteutus arvioitiin mahdottomaksi tai joilla ei arvioitu olevan olennaista taloudellista merkitystä

Osa ehdotuksista sisälsi useita erillisiä ideoita, jotka kuuluivat eri luokkiin. Lisäksi jätettiin ehdotuksia, jotka eivät kuuluneet yllä kuvattuihin ryhmiin ja ehdotuksia, joista jäi epäselväksi, miten niissä kerrottu toimenpide toteutettaisiin ja/tai vaikuttaisi talouteen.

Seuraavassa on koottuna henkilöstön ehdotusten sisältöjä edellä mainittujen pääryhmien alle. Jokaista ehdotusta sellaisenaan ei erikseen ole lueteltu, koska ehdotuksissa oli päällekkäisyyttä eivätkä ne olleet yhteismitallisia ja osa niistä ei ollut selkeästi otsikoituja.

Toteuttamiskelpoisia ehdotuksia, jotka sisältyvät jo valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin

Useat ehdotukset sisälsivät ideoita siitä, miten työyhteisöjemme toimintaa voisi kehittää, jotta hyvinvointi ja työn sujuvuus paranisivat. Ideoissa nostettiin esille:

- työhyvinvoinnin ottaminen keskeiseksi esimiestehtäväksi
- henkilöstöresurssien tehokas ja joustava käyttö myös yli palvelualueiden
- parhaiden käytänteiden tunnistaminen, jakaminen ja käyttöönotto
- kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistapausten käsittelyyn panostaminen, tavoitteena kiusaamisvapaat työyhteisöt
- työntekijöiden liikuntaan kannustaminen sekä työssä että vapaa-ajalla
- töiden tehostaminen oikeilla työkaluilla, järjestelmät tehokkaaseen käyttöön ja päällekkäisen tekemisen karsiminen

Nämä ehdotukset sisälsivät paljon hyviä ideoita ja keinoja edistää henkilöstötuottavuutta työyhteisöissä. Tasapainottamisohjelmaan sisältyi henkilöstöohjeistukseen, -johtamiseen ja työhyvinvointiin liittyviä toimenpiteitä yhteensä noin miljoonan euron edestä. Kaikkia edellä mainittuja toimenpiteitä tarvitaan tasapainottamisohjelman henkilöstöosion toimeenpanossa ja sen onnistumisessa. Henkilöstöjohtamiseen ja työhyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden talousvaikutukset voivat parhaimmillaan olla tavoiteltua suuremmatkin, varsinkin pitkällä aikavälillä.

Lisäksi ehdotuksista nousi seuraavia jo ohjelmaan tai muuhun valmisteluun sisällyneitä ideoita

- varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan supistaminen
- ruokapalvelun järjestämiseen liittyvät ehdotukset (useita erilaisia ehdotuksia)
- Parkonniemen mökin myynti
- käytöstä poistunteiden kiinteistöjen myynti
- tapahtumien järjestämisen ja tapahtumiin osallistumisen vähentäminen
- kirjastoauton käytön vähentäminen
- sisäliikuntatilat maksullisiksi kaikille käyttäjärhymille
- paperisista julkaisuista luopuminen

Näiden osalta varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on suunniteltu lopetettavaksi kokonaan,

ruokapalvelun toiminnan järjestämisestä käynnistetään selvitys, Parkkonniemi ja useita käytöstä poistuneita kiinteistöjä on laitettu myyntiin, tapahtumajärjestämiseen varattu määrärahoja on karsittu, kirjastoautosta on tarkoitus luopua kokonaan, liikuntatilojen maksullisuutta laajennetaan ja paperisten julkaisujen määrärahoja on karsittu.

Lisäksi henkilöstön ehdotuksissa oli ehdotettu kunnallisveroprosentin nostamista, joka sisältyy kunnanjohtajan talousarvioesitykseen.

Toteuttamiskelpoisia ehdotuksia, jotka eivät sisälly valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin

Seuraavassa on listattu ehdotuksia, joita ei oltu sellaisenaan suunniteltu osaksi tasapainottamisohjelmaa tai lautakuntien talousarvioehdotuksia.

Tasapainottamisohjelmaan kirjattiin tavoitteeksi saavuttaa vuosien 2024-2025 aikana yhteensä 70.000 euron pysyvät sopeutukset näitä toimenpiteitä hyödyntämällä.

- työnjohdon päivystyksen lopettaminen
- puistojen ja uimarantojen määrän vähentäminen ja yleisten alueiden hoitotason laskeminen
- oman yksikön talouden ymmärtäminen ja seuranta
- kilpailuttamatta ostamisen karsiminen
- järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen, tietohallinto käyttäjiä opastamaan
- liikuntatilojen aktiivisempi myynti ulkopuolisille
- biojätteen määrän vähentäminen, hävikkiruuan myynti
- henkilöstön joulumuistamisten lopettaminen
- tilakustannusten pienentäminen etätyötä hyödyntämällä
- koulukyytien kilometrirajan nostaminen

Näistä ehdotuksista vuonna 2024 sovelletusti toteutetaan työnjohdon päivystyksen ja henkilöstön joulumuistamisten lopettaminen. Työnjohdon päivystys lakkautettaisiin kunnan omana toimintana ja yhdistettäisiin vesihuollon päivystykseen. Kunta maksaisi vesihuoltoyhtiölle osan päivystyksen kustannuksista. Arvioitu säästö

kunnalle on 20.000 euroa vuodessa. Henkilöstön muistamisista vähennetään 15.000 euron määräraha muistamiskäytänteitä olennaisesti muuttamatta. Säästö toteutettaneen joulumuistamista pienentämällä.

Vuodelle 2025 toteutettavista toimenpiteistä päätetään erikseen vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Ehdotuksia, joiden toteutus arvioitiin mahdottomaksi tai joilla ei arvioitu olevan olennaista taloudellista merkitystä

Seuraavien ehdotusten osalta arvioitiin, että niiden talousvaikutukset jäävät marginaaliseksi tai niiden toteuttaminen on erittäin vaikeaa tai mahdotonta osana tasapainottamisohjelmaa.

- vain isoilla verkkotulostimilla tulostaminen

Ehdotus on toteuttamiskelpoinen, mutta sen talousvaikutusten arvioidaan jäävän pieneksi. Silti käytäntöjä tulostamisessa on syytä arvioida ja tutkia ja tulostamista keskittää suurille koneille ja tulostusmääriä pyrkiä minimoimaan.

- työajanseurantajärjestelmän käyttöönotto

Kunnassa ei ole käytössä yhtenäistä työajanseurantajärjestelmää. Uuden järjestelmän hankintaa valmistellaan. Järjestelmän odotetaan sujuvoittavan työajanseurantaa, mutta järjestelmäkustannukset huomioiden talousvaikutusten odotetaan olevan vähäiset.

- konsulttien käytön lopettaminen

Konsulttien ja muun ulkopuolisen palvelun käytön tarpeellisuutta tulee aina arvioida kriittisesti, mutta konsulttien käyttämisen lopettaminen kokonaisuudessaan ei ole kaikissa tapauksissa mahdollista tai ainakaan taloudellisesti järkevää.

- Kuntalan väistötiloista luopuminen

Kuntalan väistötilasta on tavoitteena luopua, kun soveltuva pitkäaikainen ratkaisu työskentelytiloiksi löytyy. Väistötilan kustannukset ovat kuitenkin tilamäärään nähden maltilliset eikä edullisempaa ratkaisua toimistotilojen järjestämiseksi lyhyellä aikavälillä ole löydetty. Uuden Kuntalan valmistelutyöryhmä arvio tilannetta ja tekee tarvittaessa esityksiä päätöksentekoon.

- eläkeikäiset eläkkeelle

Työnantaja ei voi ilman irtisanomisperustetta pakottaa ketään jäämään eläkkeelle. Nykyisessä eläkejärjestelmässä työntekijä voi halutessaan jatkaa työskentelyä henkilökohtaisen eläkeiän täytyttyä. Palvelussuhde katkeaa vasta työntekijän täyttäessä 68 vuotta.

Muita huomionarvoisia ehdotuksia

- Sataman ja vanhan kuntalan tontin myynti

Satama-alueen myyntiä ei ole suunniteltu, mutta vanhan Kuntalan tontti on tarkoitus myydä, kun kunnan oma toiminta saadaan siirrettyä tontilta pois. Vanhan kuntalan paikalla on asemakaavassa kerrostalotontteja. Vanhalla kuntalan kiinteistön tasearvo kuitenkin pienentää odotettavissa olevaa myyntivoittoa, joten toimenpide ei merkittävästi vahvista kunnan taloutta.

- Vesihuoltoyhtiön myynti

Laukaan Vesihuolto Oy:n myyminen on periaatteessa mahdollista, mutta yhtiön myymisen talousvaikutukset kunnalle eivät välttämättä ole olennaiset, koska yhtiöllä on yli 16 miljoonaa euroa velkaa, joka huomioidaan kauppahinnan määrittämisessä. Vesihuoltoyhtiön myyntiin ei ole ollut poliittisesti halukkuutta.

1.3.5 Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen

Kunnanjohtajan talousarvioesitys laadittiin käyttötalouden osalta kunnanhallituksen asettaman talousarvioraamin mukaisena. Lautakuntien talousarvioesityksiin ei tehty olennaisia muutoksia.

Kunnanjohtajan talousarvioesitys laadittiin tuloveroprosentilla 9,90, jotta talous saadaan tasapainotettua vallitsevissa haasteellisissa olosuhteissa. Valtuusto hyväksyi tuloveroprosentiksi 2024 9,90.

Teknisellä palvelualueella kunnanjohtajan talousarvioesitykseen lisättiin 8000 euroa määrärahaa vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustuksiin. Lisäksi tilapalveluiden tulosyksikön myyntituotoista siirrettiin kiinteistöjen myyntivoitto 2.000.000 euroa satunnaisiin tuloihin.

Investointiohjelmassa uuteen kuntalaan kohdistuvaa investointimäärärahaa tarkennettiin. 30.000 euron määräraha karsittiin 15.000 euroon.

Kunnanjohtajan talousarviossa jokaiselle palvelualueelle päivitettiin sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin kohta talouden tasapainottamisesta seuraavasti: talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti. Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.

Muutokset kunnanhallituksen talousarvioesitykseen

Kunnanjohtajan talousarvioesityksen 23.10.2023 esittelyn jälkeen kunnanhallituksen

talousarvioesitykseen on tehty seuraavat sitovien erien muutokset:

Käyttötalousosa

- Hallintopalvelujen määrärahan vähennys 13.200 euroa. Henkilöstökulujen vähennys tarkentuneen henkilöstösuunnitelman johdosta.
- Talous- ja henkilöstöpalvelujen määrärahan lisäys 37.340 euroa. Henkilöstökulujen lisäys 17.340 euroa tarkentuneen henkilöstösuunnitelman johdosta. Palvelujen oston lisäys 20.000 euroa, koska tasapainottamisohjelman mukainen henkilöstön tekemien ehdotusten toimeenpano tapahtunut teknisellä palvelualueella työnjohdon päivistyksen lopettamisen myötä.
- Elinkeinopalvelujen määrärahan vähennys 30.000 euroa maanvuokratulojen tuloarvion kasvusta johtuen.
- Varhaiskasvatuksen määrärahan lisäys 227.720 euroa Leppäveden päiväkodin lisätilojen ja uuden lapsiryhmän perustamisesta johtuen. Varhaiskasvatuspaikkojen määrä lisääntyy 15 lapsen verran.
- Perusopetuksen määrärahan vähennys 7.160 euroa. Kuhaniemen koulun lisätilan lisäkustannukset 56.840 euroa. Tasa-arvoraha, tulojen lisäys 64.000 euroa.
- Tilapalvelun määrärahan lisäys 3.690 euroa, sivistyspalveluiden lisätiloihin liittyvät kustannukset, joita vuokratulot eivät kata.
- Ruoka- ja puhtauspalvelun määrärahan vähennys 200 euroa sivistyspalvelun muutoksiin liittyvät sisäisten palvelujen muutokset.

Investointiosa

- Maanhankinnan investointimäärärahaa korotettiin 756.000 eurosta 1.256.000 euroon, johtuen vireillä olevasta merkittävästä maakaupasta.

- Kirkonkylän koulun parkkialueeseen varattu 240.000 euron määräraha poistettiin investointiohjelmasta
- Lievestuoreen sataman Osbu-hankkeen määräraha 10.000 euroa lisättiin investointiohjelmaan

Rahoitusosa

- Rahoituslaskelmalle on lisätty 250.000 euroa antolainoja ja ottolainoja. Kyseessä on yleishyödyllisten hankkeiden välirahoituslainoja varten myönnettävä limiitti, jota voidaan käyttää, mikäli hakemuksia tulee.
- Lainakannan muutos on päivitetty käyttötalouden ja investointiosan muutosten perusteella

Muutosten perusteella talousarvion teksti, taulukot ja kuvat on soveltuvin osin päivitetty ajantasaisiksi. Tekstiosiin on tehty lisäksi muita vähäisiä muutoksia ja korjauksia, jotka eivät vaikuta talousarvion sitoviin eriin.

Laukaan Kehitysyhtiö Oy:n toiminnalliset tavoitteet on täydennetty.

Ruokapalvelun sopeutuksista on poistettu erillinen maininta Satavuon koulun kouluruokaan liittyvistä muutoksista. Sopeutettava euromäärä on yhdistetty ruokapalvelun muihin sopeutuksiin.

Vuoden 2023 pohjatiedoksi tulos- ja rahoituslaskelmaosaan sekä kuvioihin päivitetty viimeisin tilinpäätösennuste.

Valtiosuusennuste päivitetty kuntaliiton viimeisimmän ennusteen mukaiseksi. Päivitys paransi hieman valtiosuuskien määrää suunnitelmavuosilla.

Valtiovarainministeriön 17.11.2023 ilmoittamista valtiosuusleikkauksista lisättiin maininta soveltuviin osiin talousarviotekstiä. Leikkausten vaikutus talousarvioon ja -suunnitelmaan täydennetään erikseen, kun uudet valtiosuuslaskelmat valmistuvat.

Talousarvio 2024

Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 11.12.2023, että Valkolan ja Äijälän koulujen

toiminta päättyy ja Haapalan ja Kuusan koulut jatkavat toimintaansa 1.8.2024 alkaen. Päätös vaikuttaa vuoden 2024 toimintakatteeseen 50.000 euroa. Talousarvioon on tehty päätöstä

koskevat määrärahamuutokset. Talousarviokirjan taulukot, kuviot ja tekstiosat on päivitetty vastaamaan muutosta.

1.3.6 Väestö

Laukaa sijaitsee Keski-Suomessa Jyväskylän koillispuolella. Laukaan muut naapurikunnat ovat Hankasalmi, Konnevesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski. Laukaan kunnan pinta-ala on 825,59 km², josta 177,10 km² on vesistöjä. Laukaassa on neljä suurempaa taajamaa: asukkaita kuntakeskuksena toimivassa kirkonkylässä on 5.827, Leppävedellä 3.381, Lievestuoreella 2.300 ja Vihtavuorella 2.337. Haja-asutusalueella laukaalaisia asuu yhteensä 4.808.

Kunnassa asui vuoden 2022 lopussa 18.775 henkilöä. Väkiluku pieneni edellisestä vuodesta 13 henkilöllä. Laukaan väkiluku pieneni viidettä vuotta peräkkäin. Kuitenkin aikavälillä 2012-2022 asukasluku on kasvanut 294 asukkaalla. Eniten väestömäärä on kasvanut kirkonkylällä, yhteensä 542 asukkaalla. Väestön määrä on puolestaan vähentynyt eniten maaseutualueilla ja Lievestuoreella.

Laukaan kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Vuoden 2024 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.775 henkilöä, joka vastaa vuoden 2022 asukasmäärää.

0-14 –vuotiaita oli Laukaassa enimmillään yhteensä 4353 vuonna 2017. Ikäryhmään kuuluvien lasten määrä on vähentynyt vuoteen 2022 tultaessa 299 lapsella. 15-64 –vuotiaiden määrä on vähentynyt vuodesta 2012 yhteensä 779 henkilöllä. Yli 65-vuotiaiden määrä on puolestaan kasvanut 1095 henkilöllä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan kunnan väkiluvun kehitys alueittain ja ikäryhmittäin ajanjaksolla 2012-2022. Väkiluvun kehitystä ja muutoksia on havainnollistettu myös graafisesti Laukaan väkiluku ja muutokset 2012-2022 kuviossa.

Laukaan kunta

SUUNNITTELUALUEJAKO = TILASTOALUEJAKO		VÄKILUKU 31.12.										Muutos	
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2012-2022
SUURALUE	1 LAUKAA	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775	294
TILASTOALUE	101 KIRKONKYLÄ	5285	5371	5449	5565	5586	5619	5656	5722	5791	5749	5827	542
Pienalueet	1 01 001 Kk-keskusta	1489	1527	1550	1548	1514	1516	1503	1536	1562	1581	1627	138
	1 01 002 Kk-pohjoinen	1893	1890	1884	1943	1949	1981	1991	2005	2018	2035	2019	126
	1 01 003 Kk-etelä	1578	1626	1691	1751	1790	1800	1835	1843	1883	1815	1872	294
	1 01 004 Kk-Roninmäki	54	57	58	57	58	57	56	64	54	56	60	6
	1 01 005 Kk-Asema	271	271	266	266	275	265	271	274	274	262	249	-22
TILASTOALUE	102 VIHTAVUORI	2270	2276	2277	2305	2315	2317	2323	2345	2335	2343	2337	67
Pienalueet	1 02 004 Vri-keskusta	1824	1832	1839	1865	1861	1855	1872	1884	1893	1891	1899	75
	1 02 005 Vri-ympäristö	288	294	280	283	273	280	285	300	286	289	284	-4
	1 02 006 Vri-Kuhankoski	158	150	158	157	181	182	166	161	156	163	154	-4
TILASTOALUE	103 LEPPÄVESI	3224	3237	3271	3293	3382	3409	3382	3374	3322	3349	3381	157
Pienalueet	1 03 006 Lsi-keskusta	2528	2543	2578	2594	2650	2663	2635	2642	2588	2607	2655	127
	1 03 007 Lsi-ympäristö	696	694	693	699	732	746	747	732	734	742	726	30
TILASTOALUE	104 LIEVESTUORE	2536	2534	2541	2521	2505	2475	2430	2387	2369	2357	2300	-236
Pienalueet	1 04 009 Lre-keskusta	2103	2103	2103	2081	2054	2036	2000	1967	1954	1952	1906	-197
	1 04 010 Lre-ympäristö	433	431	438	440	451	439	430	420	415	405	394	-39
TILASTOALUE	105 MAASEUTUALUEET	5093	5081	5084	5091	5085	5044	5012	4951	4913	4882	4808	-285
Pienalueet	1 05 011 Kuhaniemi	317	320	342	341	365	379	388	393	401	412	415	98
	1 05 012 Kärkkää	377	369	376	372	362	365	364	355	353	336	331	-46
	1 05 013 Vehniä	947	940	946	966	945	952	923	927	915	891	883	-64
	1 05 014 Valkola	478	464	448	437	430	423	422	399	402	421	422	-56
	1 05 015 Kuusa	642	655	643	631	644	628	613	604	598	588	557	-85
	1 05 016 Haapala	309	304	302	296	302	300	307	302	302	288	275	-34
	1 05 017 Äijälä	391	406	393	402	385	369	365	364	357	349	338	-53
	1 05 018 Lankamaa	256	252	251	246	238	236	234	226	223	211	211	-45
	1 05 019 Tarvaala	268	277	286	289	283	282	281	274	286	294	307	39
	1 05 020 Simuna	202	196	193	193	190	179	182	169	159	160	154	-48
	1 05 021 Vuontee	273	267	271	273	283	268	275	281	254	271	265	-8
	1 05 022 Savio	262	270	276	283	300	311	309	310	319	311	307	45
	1 05 023 Metsolahti	166	161	159	155	155	155	152	155	157	157	156	-10
	1 05 024 Hoho	205	200	198	207	203	197	192	187	186	181	187	-18
MUU	Tuntematon	73	89	87	90	97	114	124	124	93	108	122	49
													Muutos
	Ikäryhmät	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2012-2022
Ikävuodet	0-14 v	4076	4127	4228	4284	4343	4353	4300	4283	4175	4097	4054	-22
Ikävuodet	15-64 v	11467	11333	11238	11184	11150	11025	10941	10863	10778	10756	10688	-779
Ikävuodet	65 v ->	2938	3128	3243	3397	3477	3600	3686	3757	3870	3935	4033	1095
	%	15,9	16,8	17,3	18,0	18,3	19,0	19,5	19,9	20,6	20,9	21,5	6
Ikävuodet	joista yli 75 v	1156	1200	1237	1280	1283	1347	1330	1501	1571	1637	1737	505
	%	39,3	38,4	38,1	37,7	36,9	37,4	36,1	40,0	40,6	41,6	43,1	1,16
	% koko väestöstä	6,26	6,46	6,61	6,79	6,76	7,10	7,03	7,94	8,35	8,71	9,25	2,52

Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto

Syntyvyyden pieneneminen on valtakunnallinen trendi. Tilastokeskuksen laatiman kehitysennusteen mukaan Suomessa kuolisi vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Suomessa syntyi 2060-luvulla enää alle 40.000 lasta vuosittain. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla.

Keski-Suomen Liiton mukaan Keski-Suomen väestömäärä vuoden 2022 lopussa oli 272 437 henkilöä. Viimeisten 20 vuoden aikana maakunnan väestö on kasvanut 3,2 prosentilla eli 8 500 henkilöllä. Vuosi 2021 käänsi Keski-Suomen väestömäärän niukkaan kasvuun neljän laskevan vuoden jälkeen. Kasvu jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi väestömäärän laskiessa jälleen vuonna 2022. Väestöään kasvatti kolme kuntaa: Jyväskylä, Muurame ja Toivakka. Keski-Suomessa väestö on keskittynyt vahvasti Jyväskylän seudulle (189 399 asukasta, eli 69,5 % maakunnan väestöstä).

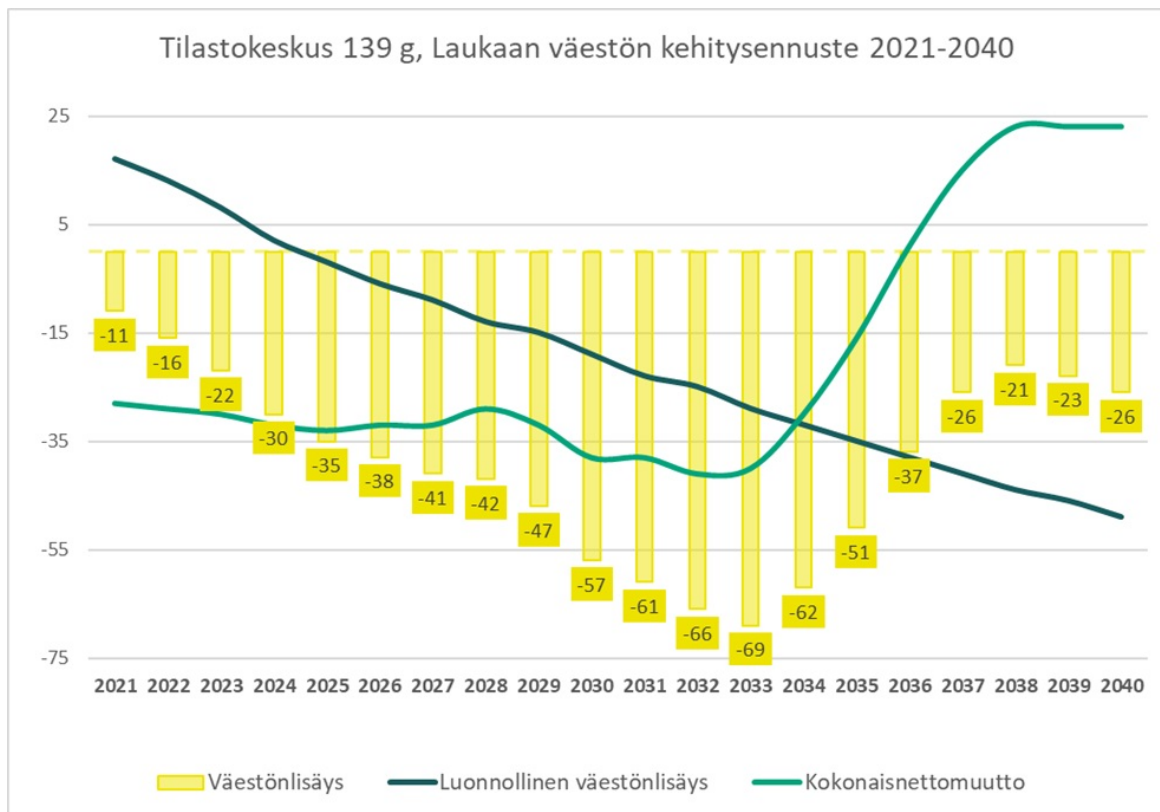
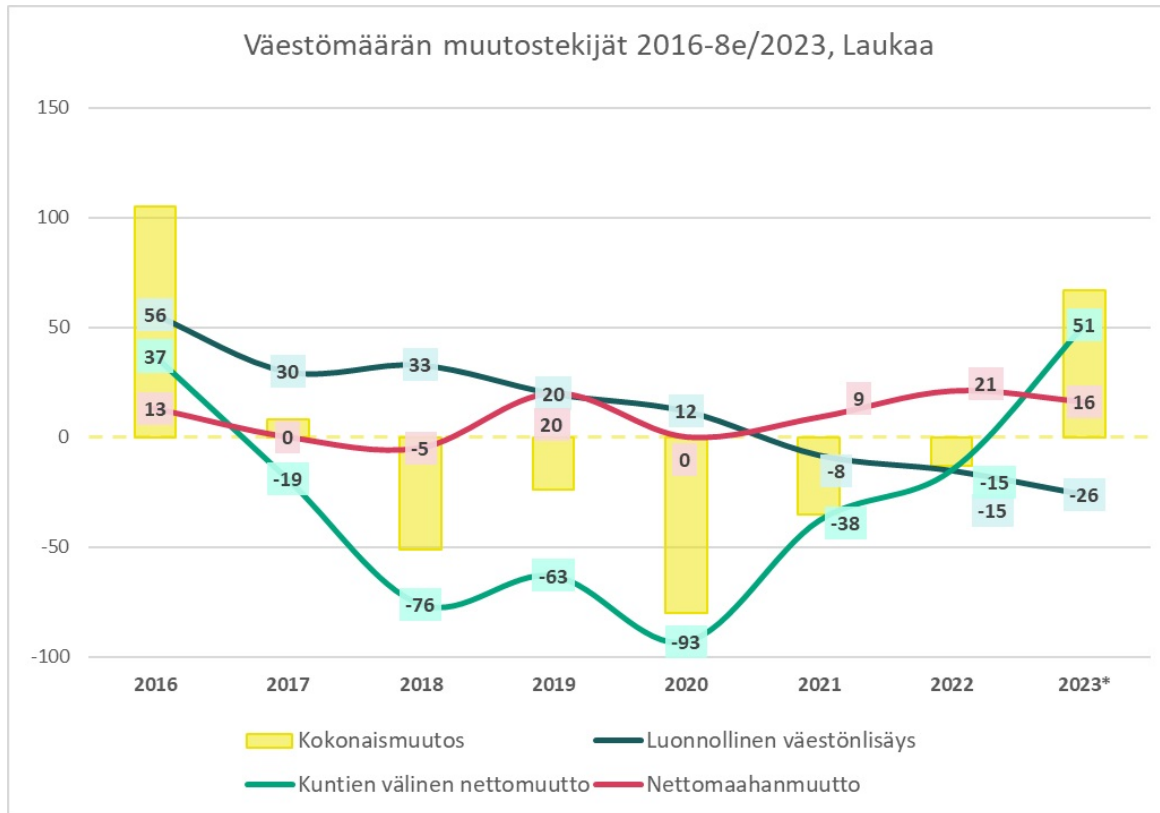
Väestön ikärakenne Keski-Suomessa noudattelee koko maan rakennetta. Sen sijaan kuntien välillä erot ikärakenteessa ovat merkittäviä. Vuonna 2022 lasten osuus vaihteli Luhangan 7,5 prosentista Uuraisten 24,3 prosenttiin, ja 65 vuotta täyttäneiden osuus Jyväskylän 19,1 prosentista Luhangan 42,8 prosenttiin.

Keskusseudun kunnissa ikärakenne on muuta maakuntaa nuorempi.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan väkimäärän kehitys 2015-08/2023. Kuvioista nähdään, että kuten Suomessa yleisesti, myös Laukaassa luonnollisen väestönkasvun trendi on ollut laskeva. Tilastokeskuksen kehitysennusteesta nähdään, että luonnollisen väestönkasvun laskevan trendin ennakoidaan jatkuvan vuoteen 2040 saakka.

Kuntien välinen tulomuutto on kehittynyt Laukaassa alkuvuoden mittaan positiivisesti, sillä kuntien välinen nettomuutto on ollut elokuun loppuun mennessä +51 asukasta. Nettomaahanmuutto on ollut +16 asukasta ja luonnollinen väestönlisäys -26 asukasta. Kun tilastokeskuksen väkiluvun korjaus -3 asukasta otetaan huomioon, Laukaan väkiluku on kasvanut kuluvan vuoden aikana yhteensä 38 asukkaan verran.

Tilastokeskus ennakoii kokonainnettomuuton olevan Laukaassa noin -35 asukasta vuosien 2021-2033 välillä. Aasukkaita arvioidaan muuttavan Laukaaseen enemmän kuin Laukaasta pois vuodesta 2036 lähtien. Laukaan väestön kehitysennuste 2021-2040 kuviossa on hahmoteltu väestönlisäyksen, luonnollisen väestönlisäyksen ja kokonaisuuton tilannetta vuoteen 2040 saakka.

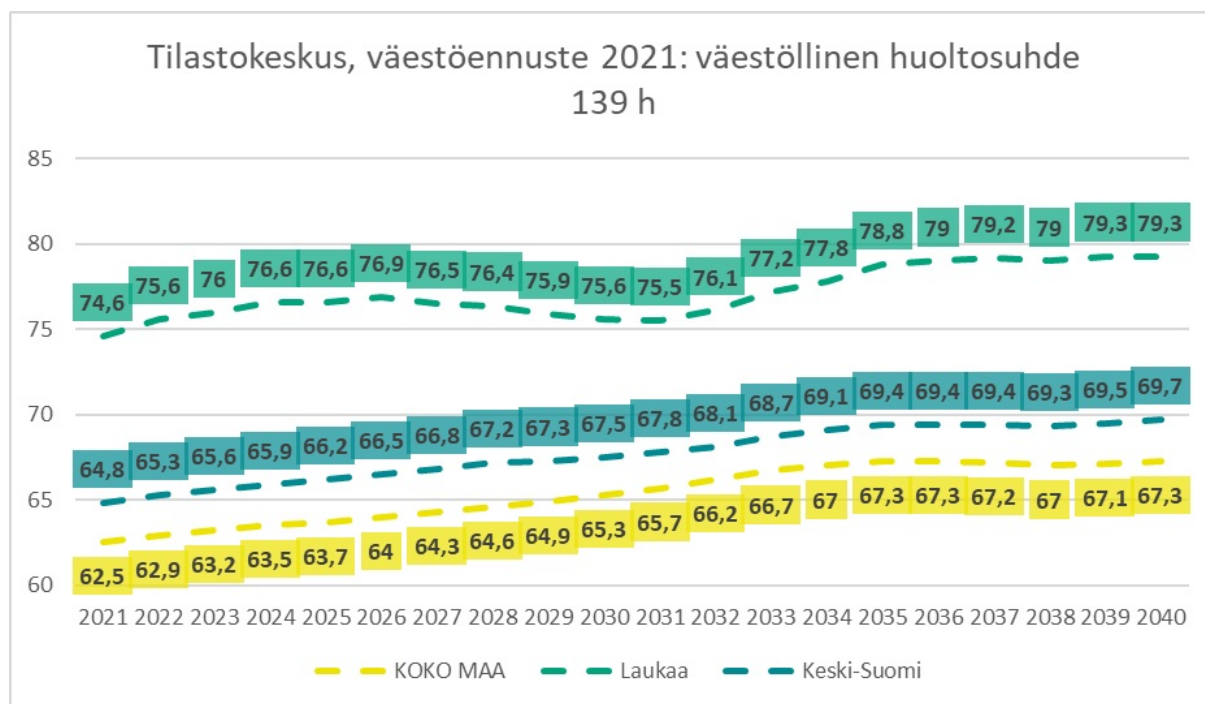
Väestöllinen huoltosuhde ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2022 75,7, kun se koko maata tarkasteltaessa oli 62,3 ja Keski-Suomea tarkasteltaessa 64,7.

Laukaan väestöllisen huoltosuhteen ennakoidaan

pysyvän huomattavasti Keski-Suomen ja koko Suomen huoltosuhdetta korkeammalla tasolla. Huoltosuhteen on ennakoitu kasvavan lähes 80:een tarkastelujakson päättyessä 2040.

Tilastokeskuksen mukaan Työikäisen (15–64-vuotiaiden) väestön määrä oli Suomessa suurimmillaan vuonna 2009, jolloin heitä oli maassamme 3,55 miljoonaa henkilöä. Vuosien 2010–2020 aikana työikäisten määrä on vähentynyt 136 000 henkilöllä. Seuraavan kahden vuosikymmenen vuoden aikana työikäisen väestön ennustetaan vähenevän hitaammin eli 76 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.

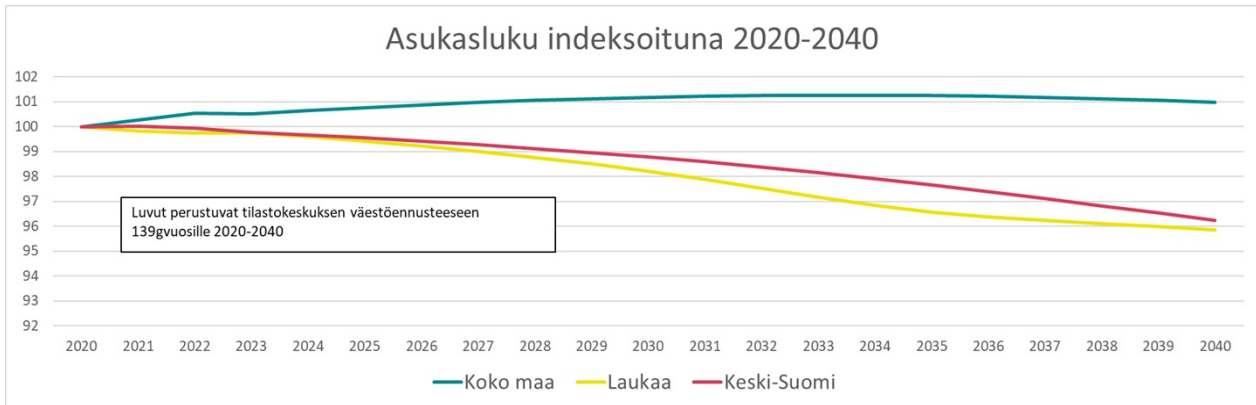
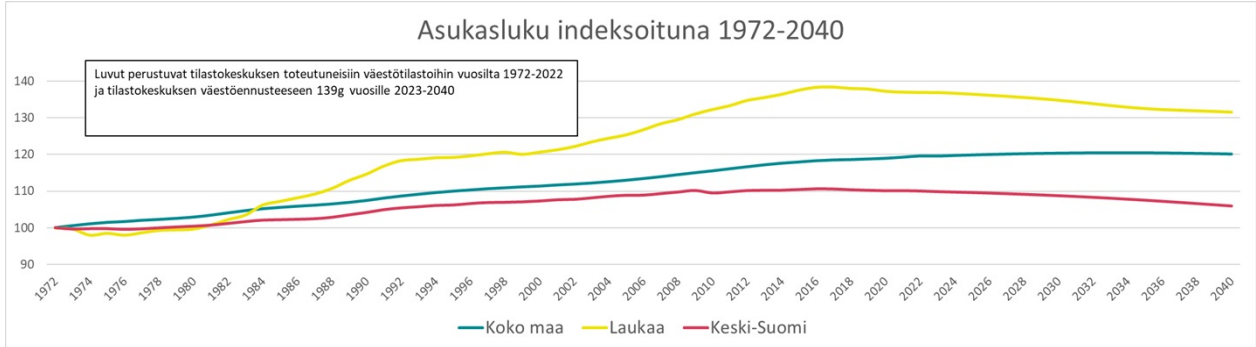

Seuraavissa kuvissa on esitetty Laukaan, Keski-Suomen ja koko maan asukasluvun indeksoitu

kehitys vuosina 1972-2040 ja 2020-2040. Molempien kuvaajien ennustetiedot vuodesta

2023 alkaen ovat tilastokeskuksen väestöennusteen mukaisia. Kuvaajat havainnollistavat, että pitkällä aikavälillä tarkasteltuna Laukaan väkiluku on edelleen

suhteellisesti kasvanut vertailussa parhaiten, vaikka vuosina 2020-2040 asukasluku laskee vertailussa suhteellisesti eniten.

Laukaan uudessa kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Laukaan kunnassa väestönkasvusta huolehditaan muun muassa aktiivisella maankäyttö- ja elinkeinopolitiikalla.

Vuoden 2024 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.775 henkilöä, joka vastaa vuoden 2022 asukasmäärää.

Työpaikat ja työssäkäynti

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialatilastot niin työpaikkojen kuin työssäkäynnin mukaan, sekä työvoimatilasto. Tilastokeskuksen tuoreimman työssäkäyntitilaston 2021 mukaan Laukaassa oli 5.226 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus on 68,6 %. Toimialoja oli luokiteltu yhteensä 21, joista sosiaali- ja terveyspalvelut työllistivät eniten, yhteensä 1.131 henkilöä. Muista toimialoista teollisuus tarjosi 868 työpaikkaa, tukku- ja vähittäiskauppa 619 ja rakentaminen 518. Verrattuna vuoteen 2011 eniten kasvaneita toimialoja ovat rakentaminen sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Suurin pudotus työpaikkojen

määrässä on ollut teollisuudessa ja maa-, metsä- ja kalataloudessa.

Viisi suurinta toimialaa, joilla laukaalaiset työskentelevät, ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (1.430 henkilöä), teollisuus (1.238 henkilöä), tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen korjaus (813 henkilöä), rakentaminen (783) ja koulutus (566 henkilöä).

Vuonna 2021 Laukaassa oli 8.460 työvoimaan kuuluvaa asukasta. Työllinen työvoima oli 7.619 henkilöä, joka oli 247 henkilöä enemmän kuin edeltävänä vuonna. Koko Laukaan väestöstä työllisten osuus oli 40,6 %. Seuraavassa

taulukossa on esitetty Laukaan työpaikat ja niiden kehitys 2008-2021 toimialoittain, työllinen työvoima toimialoittain ja työvoimatilaston mukaiset jakaumat.

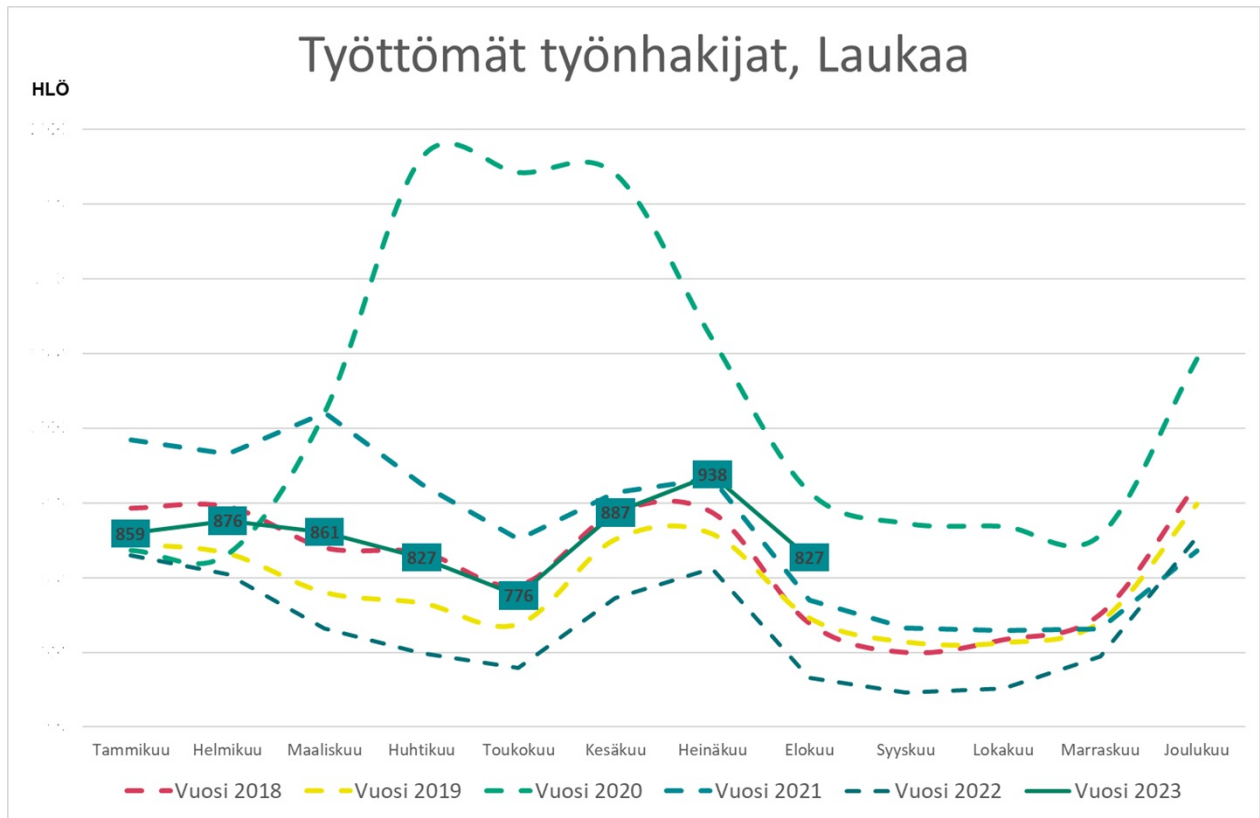
TYÖPAIKAT 31.12. (115h 2021)														
Asukasluku	17763	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788
Toimiala	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	326	314	317	294	279	267	259	255	247	238	226	218	209	219
B Kaivostoiminta ja louhinta	11	12	13	13	13	11	6	6	5	5	5	5	3	3
C Teollisuus	1030	1040	1047	1036	927	877	892	888	881	953	951	913	846	868
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	9	3	6	8	9	12	9	13	14	11	11	15	9	9
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	27	26	26	28	25	27	22	25	24	29	27	30	27	24
F Rakentaminen	387	409	449	457	429	450	455	479	465	500	509	556	506	518
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen kauppa	515	494	616	585	618	595	624	578	643	659	646	658	666	619
H Kuljetus ja varastointi	244	377	406	418	434	451	439	409	439	461	460	349	355	347
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	228	209	215	230	212	219	205	194	180	173	190	175	139	180
J Informaatio ja viestintä	17	13	12	14	26	24	25	22	26	18	17	28	24	24
K Rahoitus- ja vakuustointi	44	34	37	37	30	29	20	16	14	14	8	10	10	12
L Kiinteistöalan toiminta	40	31	32	28	31	30	35	28	29	24	19	23	24	24
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	202	174	204	180	189	195	192	203	210	196	176	150	145	140
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	224	241	268	310	302	329	323	313	323	345	366	371	295	300
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	339	287	230	145	167	185	178	195	190	190	174	208	128	107
P Koulutus	406	389	427	403	420	417	382	371	379	384	391	392	407	417
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1020	1046	1041	1108	1088	1011	1018	1012	1057	1101	1120	1025	1055	1131
R Taiteet, viihde ja virkistys	48	42	44	49	51	46	40	43	47	54	50	48	49	47
S Muu palvelutoiminta	132	134	125	126	129	133	127	116	117	125	113	122	116	110
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	3	4	5	7	38	41	48	59	52	67	26	38	27
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	66	96	101	111	122	104	106	110	92	107	128	118	99	100
YHTEENSÄ	5318	5374	5620	5585	5508	5450	5398	5324	5441	5639	5654	5440	5150	5226
TYÖLLINEN TYÖVOIMA 31.12. (115j 2021)														
Toimiala	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	341	321	315	301	296	275	262	252	252	242	242	233	212	221
B Kaivostoiminta ja louhinta	34	19	24	24	23	19	15	15	11	12	16	12	12	16
C Teollisuus	1600	1510	1487	1423	1369	1227	1216	1180	1193	1245	1213	1210	1156	1238
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	20	35	34	39	40	45	38	41	40	38	34	38	39	38
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto	49	51	43	49	50	49	48	49	45	43	45	46	42	56
F Rakentaminen	684	655	680	715	669	685	680	677	762	769	782	773	763	783
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen kauppa	762	752	772	814	800	806	764	779	792	827	858	840	830	813
H Kuljetus ja varastointi	385	368	382	392	389	375	369	378	397	403	423	419	366	368
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	249	236	244	273	254	249	238	222	248	251	255	243	200	223
J Informaatio ja viestintä	154	174	186	182	175	172	169	175	180	178	172	199	196	212
K Rahoitus- ja vakuustointi	79	75	76	79	78	73	70	65	63	60	52	55	56	56
L Kiinteistöalan toiminta	77	66	75	67	68	68	69	68	75	76	62	60	65	70
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	355	320	358	366	371	348	360	371	366	380	371	370	376	370
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	362	370	379	407	418	424	435	424	432	470	472	467	417	437
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	442	349	370	376	362	347	351	351	324	330	322	352	326	327
P Koulutus	498	492	531	542	574	523	513	527	525	523	528	531	543	566
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1192	1244	1251	1312	1291	1285	1282	1295	1324	1343	1387	1352	1385	1430
R Taiteet, viihde ja virkistys	75	78	79	70	79	82	70	62	64	74	79	86	76	82
S Muu palvelutoiminta	193	211	197	203	190	186	202	199	187	179	172	172	176	185
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	4	3	3	8	38	41	34	48	39	40	25	37	28
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	66	97	101	111	122	105	106	110	92	107	128	118	99	100
YHTEENSÄ	7620	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619
TYÖVOIMATILASTO 31.12. (115b 2021)														
Asukasluku	17763	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788
Työvoima, henkilöä	8422	8454	8561	8664	8678	8622	8634	8592	8598	8518	8567	8497	8460	8460
Työlliset, henkilöä	7620	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619
Työttömät, henkilöä	802	1027	974	916	1052	1241	1336	1318	1178	929	914	896	1088	841
Työvoiman ulkopuolella, henkilöä	9341	9521	9581	9622	9803	9966	10075	10237	10372	10460	10360	10406	10363	10328
Työvoima / asukasluku %	47,41	47,03	47,19	47,38	46,96	46,38	46,15	45,54	45,32	44,88	45,26	44,95	44,95	45,03
Työpaikat / työllinen työvoima %	69,79	72,36	74,07	72,08	72,23	73,84	73,97	73,19	73,33	74,30	73,88	71,57	69,86	68,59

ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan elokuun 2023 lopussa Keski-Suomessa oli yhteensä 14.533 työtöntä työnhakijaa. Se on 957

eli 7,0 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin, mutta 1.926 henkilöä vähemmän kuin heinäkuun lopun tilanteessa. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on elokuun lopussa Keski-Suomessa 11,7 prosenttia ja Laukaassa 9,8 prosenttia. Laukaassa oli yhteensä 827 työtöntä henkilöä. Seuraavassa kuviossa on esitetty työttömien työnhakijoiden määrän vaihtelut vuodesta 2018 vuoden 2023 elokuulle. Kuvioista nähdään, että työttömiä

työnhakijoita on viime vuosia enemmän, jos lukuun ei lasketa koronavuotta 2020.

Työllisyyskatsauksen mukaan työttömien ja lomautettujen määrä on noussut vuoden takaiseen verrattuna Keski-Suomessa. Vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita on enemmän kuin vuosi sitten. Avoimia uusia työpaikkoja oli selvästi vähemmän kuin vuosi sitten.

1.3.7 Henkilöstö

Laukaan kunnan henkilöstöpolitiikka perustuu kuntastrategiaan. Henkilöstö on yksi kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta. Strategian visiona ovat hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt. Kuntastrategian toimintaperiaatteet pidemmälle, positiivisesti ja palvelun on kuvattu henkilöstön näkökulmasta seuraavasti:

PIDEMMÄLLE

Meillä on aktiivinen rooli kuntalaisten hyvän arjen edistäjinä. Jokainen työyhteisön jäsen toimii tulevaisuuden Laukaan kehittäjänä. Välitämme henkilöstöstämme ja kehitämme henkilöstökulttuuriamme.

POSITIIVISESTI

Rakennamme yhdessä työ- ja toimintakulttuuria, josta voimme olla ylpeitä. Työyhteisömme ovat rohkaisevia, myönteisiä ja työntekijöitä arvostavia. Meidät koetaan kiinnostavaksi työnantajaksi.

PALVELLEN

Keitämme tavoitteellisesti asiantuntijuuttamme ja palvelukulttuuriamme kuntalaistemme parhaaksi. Teemme työtämme parhaalla mahdollisella asenteella.

Strategiassa on lisäksi asetettu kolme tavoitetta henkilöstöä koskien. Tavoitteet ovat:

- 1) hyvinvoivat työyhteisöt
- 2) palvelukulttuurin kehittäminen
- 3) Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Tavoitteiden toteutumisen mittareita ovat asiakas- ja asukastyytyväisyys, henkilöstön hyvinvointikyselyn tulokset, rekrytointien onnistumisen seuranta ja arviointi sekä henkilöstön aloitteellisuuden seuranta.

Strategian mukaisesti Laukaan kunnassa panostetaan henkilöstön työkykyyn ja osaamiseen sekä henkilöstöjohtamiseen. Onnistuneella henkilöstötuottavuuden johtamisella tavoitellaan samanaikaisesti hyvää työntekijäkokemusta ja taloudellista tehokkuutta. Työkykyjohtamisella ei tavoitella ainoastaan sairauspoissaolojen vähentymistä vaan hyvinvoinnin ja motivaation tuomaa työn tuottavuuden kasvua ja palvelun

laadun parantamista. Osaamisen ja oppimisen johtamisella halutaan varmistaa henkilöstön kyky sopeutua jatkuvasti muuttuvaan työhön sekä tukea sitoutumista ja motivaatiota. Esihenkilöstön tuki kaikilla organisaation tasoilla on ensiarvoisen tärkeää strategian toimeenpanossa. Talousarviovuoden tavoitteena on edistää työhyvinvointia ja työkykyjohtamista talouden tasapainottamisohjelman henkilöstöjohtamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuonna 2024 harjoitetaan tiukkaa, suunnitelmallista ja todelliset henkilöstötarpeet huomioon ottavaa henkilöstöpolitiikkaa. Kunnan taloudelliset paineet ovat kasvaneet, minkä vuoksi myös henkilöstösuunnittelussa tulee ottaa ensisijaisesti huomioon talouden tasapainottaminen. Syksyllä 2023 hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelma, jonka toimenpiteillä on olennaisia vaikutuksia henkilöstöön. Tasapainottamisohjelman toimenpitein kunnan henkilöstömäärä vähenee vuosien 2024-2026 aikana noin 100 henkilötyövuodella. Henkilöstövähennykset pyritään toteuttamaan luonnollisen poistuman ja liikkeen luovutusten muodossa ja näyttää siltä, että irtisanomisia ei tarvita. Lisäksi tasapainottamisohjelman toimenpiteet vaikuttavat joidenkin työntekijöiden tehtävänkuvuihin ja työn organisointiin. Tasapainottamisohjelmaan liittyvät yhteistoimintaneuvottelut käytiin ennen ohjelman hyväksymistä syksyllä 2023.

Henkilöstön saatavuus on viime vuosien aikana selvästi heikentynyt ja erityisesti henkilöstön saaminen sijaistehtäviin, varahenkilöstöön sekä eräisiin asiantuntijatehtäviin on entistä haastavampaa. Ongelmat ovat pääosin alueellisia ja jopa valtakunnallisia eivätkä erityisesti Laukaan kunnasta riippuvaisia. Rekrytointiin ja työnantajakuvaan on kiinnitettävä silti entistä enemmän huomiota, jotta Laukaan kunta saa osaajia tulevaisuudessakin.

Vakinaisen henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2024 olevan 600,5 henkilötyövuotta. Erityyppisiä määräaikaista on 224,5 henkilötyövuotta (sairaus- ja äitiyslomansijaiset, vuosiloman sijaiset sekä muut määräaikaiset).

Henkilötyömäärän arvioidaan laskevan yhteensä noin 29 henkilötyövuodella vuoteen 2023 verrattuna. Suurin henkilöstömäärän vähennys tapahtuu vapaa-aikapalveluiden määräaikaisessa henkilöstössä, minkä lisäksi suurimmat vähennykset ovat elinkeinopalvelujen ja ympäristövalvonnan henkilöstössä. Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä kasvaa kunnan toiminnaksi syksyllä 2023 siirtyneistä varhaiskasvatusyksiköistä johtuen.

Vuoden 2024 talousarviossa henkilöstökulut ovat 40,5 miljoonaa euroa eivätkä ne euromääräisesti kasva vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen verrattuna.

Kunta-ala sai uudet virka- ja työehtosopimukset vuonna 2022 ja ne ovat voimassa 30.4.2025 asti. Talousarviossa on huomioitu sopimuksen mukaiset palkankorotukset. Korotusten arvioidaan nostavan palkkakustannuksia noin 1,2 miljoonaa euroa, mitä vastaava palkkakustannusten vähennys toteutuu henkilöstömäärää vähentämällä.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu koko kunnan henkilöstömäärää henkilötyövuosissa mitattuna vuosina 2022-2026. Tulosityksikkökohtaiset henkilöstösuunnitelmat esitetään tulosityksiköiden toimintasuunnitelmien yhteydessä.

KOKO KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	568,85	589,25	600,50	585,75	580,75
Määräaikaiset	282,00	264,50	224,50	209,25	209,25
Yhteensä	850,85	853,75	825,00	795,00	790,00

Avoimeksi tulevien tehtävien täyttäminen

Viran tai tehtävän tullessa avoimeksi sen täyttäminen tulee valmistella tarkoin yhteistyössä palvelualueen ja henkilöstöhallinnon kesken. Tehtävää ei välttämättä täytetä samalla nimikkeellä ja tehtävillä kuin aiemmin, vaan henkilöstörakennetta muutetaan organisaation todellisia tarpeita vastaavaksi. Ennen tehtävän täyttöprosessin käynnistämistä on tärkeää tarkistaa, että tehtävästä on laadittu tehtävänkuvaus ja tehtävän vaativuuden arviointi, johon palkkaus perustuu.

Ennen vakanssien täyttämistä on saatava täyttölupa. Täyttöluvan saamiseksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

Talousarvion henkilöstösuunnitelma on kunnanhallitukseen nähden sitova.

Henkilöstösuunnitelma on sitova myös suunnitelmavuosien osalta siten, että toistaiseksi voimassa olevan tehtävän täyttö lasketaan myös suunnitelmavuosien henkilötyövuosiin. Jos tehtävän täyttäminen vuonna 2024 voi aiheuttaa henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosien ylityksen vuonna 2026, tulee asia käsitellä henkilöstösuunnitelman muutoksena kunnanhallituksessa.

Täyttölupakäytäntö on tiiviisti yhteydessä talousarviossa esitettävään henkilöstösuunnitelmaan. Toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen henkilöstön ja virkasuhteisten opettajien täyttöluvan myöntää lähtökohtaisesti palvelualuejohtaja. Muihin toistaiseksi voimassa oleviin virkasuhteisiin täyttöluvan myöntää kunnanhallitus.

Hallintosäännön mukaan virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kunnanhallitus. Lisäksi kunnanhallitus päättää virkojen nimikkeisiin liittyvistä muutoksista. Mikäli avoimeksi tulleeseen virkaan tehdään muutoksia ennen täyttämistä, on kunnanhallituksen päätettävä näistä muutoksista täyttöluvan myöntämisen yhteydessä tai ennen sitä.

Henkilöstösuunnitelman mukainen toistaiseksi voimassa oleva työsuhteen tehtävän tai virkasuhteen opettajan tehtävän täyttö, jonka yhteydessä ei tehdä muutoksia virkaan, edellyttää täyttöluvan kyseisen palvelualueen johtajalta. Täyttölupa haetaan Kuntarekry-tietojärjestelmässä täyttölupatoimintoa käyttäen.

Henkilöstösuunnitelmasta poikkeava tehtävän täyttö edellyttää käytännössä

henkilöstösuunnitelman muutosta. Tällöin henkilöstösuunnitelman muutos tulee saattaa kunnanhallituksen hyväksyttäväksi, minkä jälkeen palvelualuejohtaja voi myöntää täyttöluvan tehtävään edellä kuvatusti. Mikäli sekä muutetaan henkilöstösuunnitelmaa, että perustetaan virka tai tehdään muutoksia virkaan, voi kunnanhallitus myöntää samalla täyttöluvan virkaan.

Työsuhteisista tehtävistä ei pidetä Laukaan kunnassa erillistä rekisteriä. Siten työsuhteisia tehtäviä ei perusteta tai lakkauteta. Työsuhteisiin tehtäviin ei siten tehdä muutoksia vaan jokainen työsuhde on niin sanotusti uusi tehtävä. Näin työsuhteisen henkilöstön tehtäväkuvauksia voidaan tarvittaessa joustavasti muuttaa henkilövaihdosten yhteydessä.

Täyttölupaa ei tarvita, jos kyseistä tehtävää koskevan täyttöluvan myöntämisestä on kulunut alle kaksi vuotta ennen tehtävän avoimeksi tuloa ja kyseisessä tehtävässä ja työyksikön/toimialan toiminnassa ei ole viimeisen täyttöluvan jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia. Tällöin tehtävän täyttämiseksi tarvittavan harkinnan tekee vakinaisen henkilön valinnan suorittava esihenkilö (yksi yli yhden). Esihenkilön tulee kirjoittaa rekrytointipäätökseen selvitys siitä, että täyttötarpeen perusteellinen harkinta on tehty.

Tällä käytännöllä pyritään joustavoittamaan rekrytointia rutiininomaisissa tilanteissa, mutta samalla varmistetaan riittävä vakinaisen täyttötarpeen selvittely.

Määräaikaiset tehtävät

Kun tehtävä on luonteeltaan määräaikainen (esim. vakinaisen henkilön sijaisuus tai muu määräaikainen tehtävä) tai on perusteltu syy täyttää vakinainen avoimeksi tullut tehtävä määräaikaisesti luvan antaa valinnan suorittavan henkilön lähin esimies. Täytön edellytyksenä on, että se on hyväksytyt henkilöstösuunnitelman mukainen ja tarvittavaa henkilöstöresurssia koskeva määräraha on varattu talousarvioon.

Usein toistuvissa välttämättömissä rutiininomaisissa tilanteissa erillistä lupaa ei tarvita. Tällaisia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa tiettyyn henkilöstömitoitukseen kuuluvan työntekijän sairastuttua on välttämätöntä palkata sijainen, jotta riittävä mitoitus turvataan. Näitä toistuvia tilanteita varten tulee olla sovittuna tuloyksikön sijaisten ottamisen periaatteet, jotka palvelualuejohtaja on hyväksynyt.

Mikäli vakanssien täyttöä koskevat periaatteet muuttuvat ja poikkeavat näistä periaatteista hallintosäännössä, noudatetaan hallintosääntöä.

2 LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN

2.1 Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut

Seuraavassa tarkastellaan talouden keskeisiä tunnuslukuja vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta.

Vuonna 2024 Laukaan kunnan:

- vuosikate on 2,9 miljoonaa euroa
- tilikauden tulos on tappiollinen 2,9 miljoonaa euroa
- investointien määrä on bruttona 5,4 miljoonaa euroa ja nettona 5,2 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti on 55 prosenttia.
- lainakanta pienenee 0,1 miljoonaa euroa ja lainakanta vuoden 2024 jälkeen on 106 miljoonaa euroa eli 5.662 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2024 talousarviossa toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate on -55,9 miljoonaa euroa. Se on 0,7 miljoonaa euroa (1,2 %) enemmän kuin vuoden 2023 tilinpäätösennusteessa. Toimintakulut kasvavat 4,9 miljoonaa euroa (5,9 %). Toimintakulujen kasvuun vaikuttaa sisäisten vuokrien uudistus ja KVTES:in mukaiset palkankorotukset. Sisäiset vuokrat nousevat yhteensä 5,3 miljoonaa euroa. Laukaan kunnan toimintatuotot kasvavat 4,2 miljoonaa euroa (15,3 %) kuluvasta vuodesta.

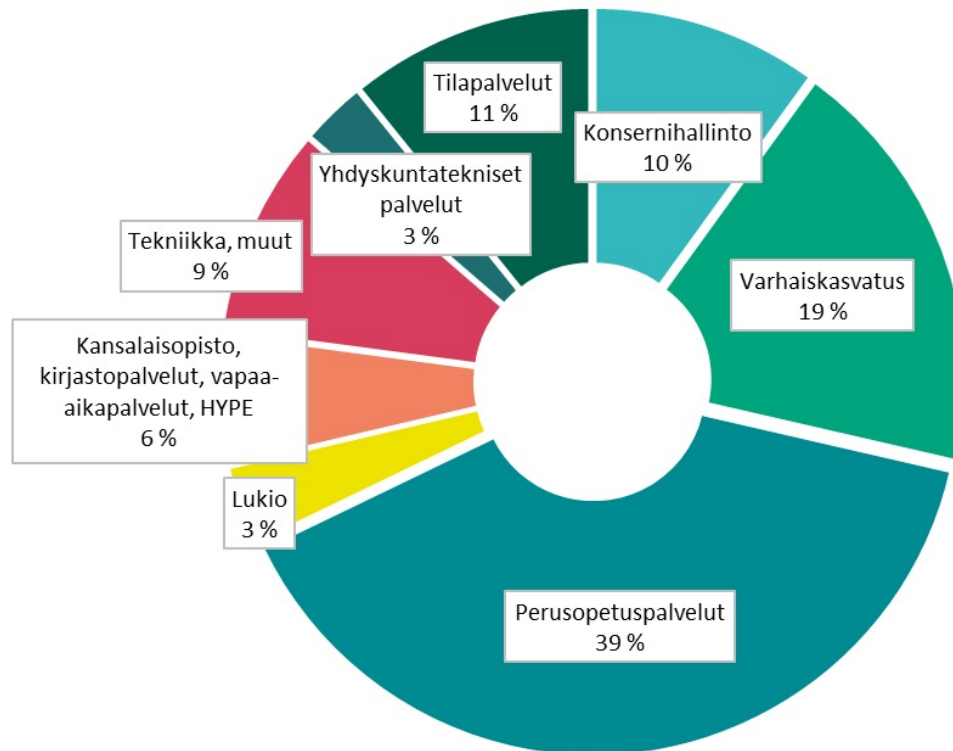
Myös toimintatulojen kasvuun vaikuttaa sisäisten vuokrien uudistus. Sisäisten vuokrien uudistuksella on nollavaikutus kunnan kokonaistalouteen.

Sopeutusohjelman mukaiset sopeutukset 0,86 miljoonaa euroa sisältyy edellä mainittuihin lukuihin. Lisäksi palvelualueet ovat sopeuttaneet toimintaansa muilla toimenpiteillä, joita on kuvattu kunkin palvelualueen osalta kappaleessa 3.

Taloussuunnitteluvuosien meno, ja tulokehitys on arvioitu inflaatiokehitysarvion 1,6 % - 2 % mukaisesti. Palkkakulut on arvioitu ansiotasoindeksillä 3,6 % - 4 %. TE-uudistuksen vaikutukset on arvioitu menojen ja valtionosuuksien lisäyksenä vuodelle 2025 ja siitä eteenpäin. Sopeutusohjelman mukaiset sopeutukset on kirjattu taloussuunnitelmaan vuosille 2025-2026.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan toimintakulujen 87,7 miljoonaa euroa jakautuminen vuoden 2024 talousarviossa. Konsernihallinto muodostaa 10 prosenttia kunnan toimintakuluista, sivistyspalvelut 67 prosenttia ja tekniset palvelut 23 prosenttia. Kuvioista huomataan perusopetukselle ja varhaiskasvatukselle kohdistuvan yli puolet (58 %) kunnan toimintamenoista.

Toimintakulujen jakautuminen 2024 toimintakulut yhteensä 87,7 milj. €

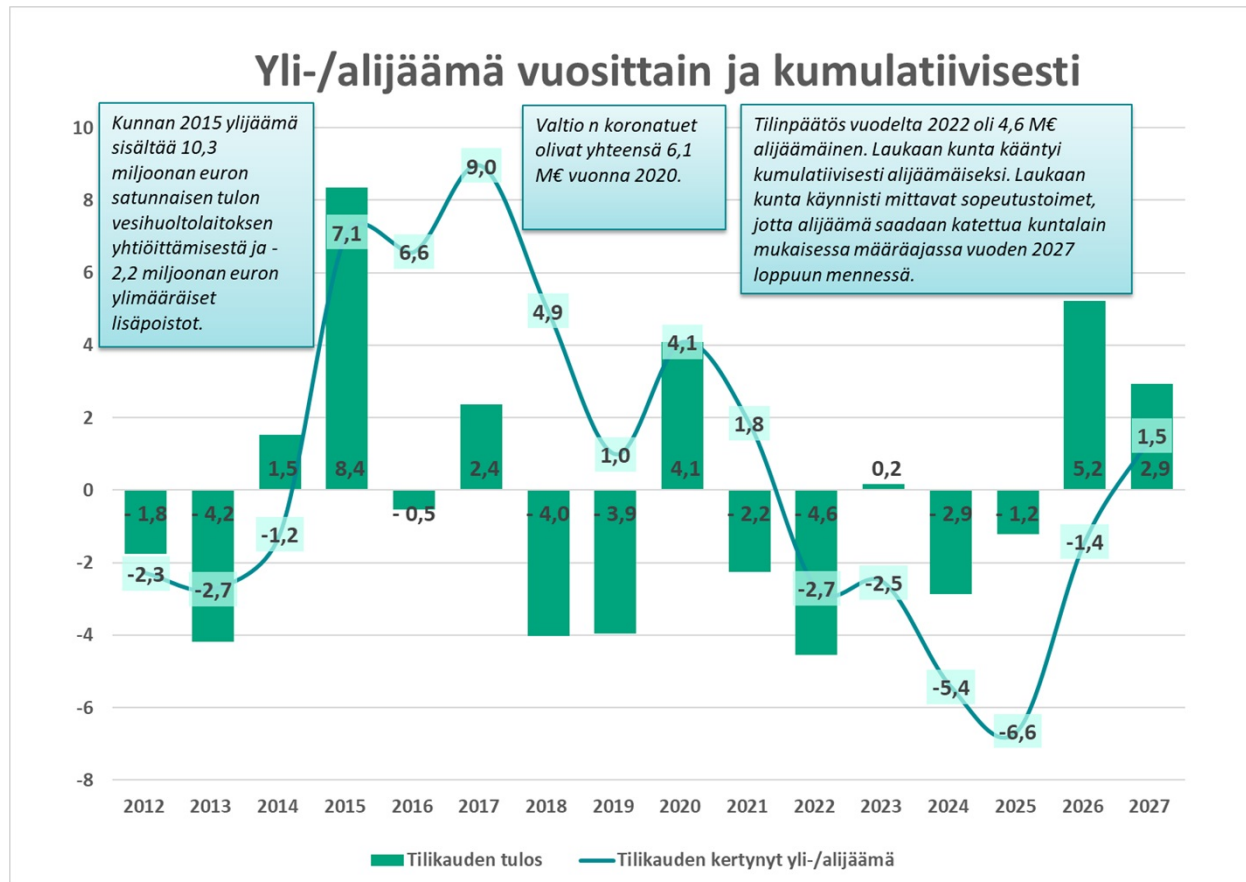
Vuoden 2022 lopussa Laukaan kunta kääntyi kumulatiivisesti 2,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Alijäämä tulee kattaa vuoden 2027 loppuun mennessä. Haastavassa suhdannevaiheessa, korkokulujen noustessa ja valtionosuuksien tason pudotessa tilanne on vakava, ja vaadittavat sopeutustoimenpiteet ovat mittavat.

Sopeutustoimenpiteet jakautuvat vuosille 2024-2026. Vuonna 2024 sopeutustoimenpiteitä tehdään 0,86 miljoonaa euroa, vuonna 2025 3,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 1,9 miljoonaa euroa. Sopeutusohjelmalla tavoitellaan noin kuuden miljoonan euron pysyvää vuosittaista sopeutusta.

Kuuden miljoonan euron sopeutusohjelman toteuttaminen ei kuitenkaan riitä kattamaan valtionosuuksien jyrkkää laskua, korkojen nousua ja inflaation vaikutusta toimintamenojen kasvuun. Siitä johtuen valtuusto päätti korottaa

tuloveroprosenttia 9,90 prosenttiin. Lisäksi vuoden 2024 talousarvioon sisältyy kaksi miljoonaa euroa satunnaisia tuloja omaisuuden myynnistä. Vuodelle 2026 on budjetoitu omaisuuden myyntiä kolmen miljoonan euron arvosta. Edellä kuvatuista toimenpiteistä huolimatta vuoden 2024 tulokseksi talousarviossa muodostuu 2,9 miljoonaa euroa tappiota. Taloussuunnitteluvuosien talous tulee olemaan tiukka, ja toimenpiteissä on onnistuttava, jotta alijäämä saadaan katettua vuoden 2027 loppuun mennessä.

Seuraavassa kuviossa on esitetty kunnan yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti. Vuodet 2024 ja 2025 ovat tappiollisia. Kun sopeutusohjelma on täysimääräisesti viety läpi, vuosien 2026 ja 2027 ennakoidaan olevan ylijäämäisiä. Vuoden 2027 lopussa kertynyttä ylijäämää on taloussuunnitelman mukaan 1,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 investointien bruttomenot ovat yhteensä 5,4 miljoonaa euroa. Investointimenoja vastaan arvioidaan saatavan omaisuuden myyntituloja 55.000 euroa ja rahoitusosuuksia 95.000 euroa, jolloin nettoinvestoinniksi muodostuu 5,2 miljoonaa euroa. Investointien määrä on edellisiä vuosia pienempi, ja säilyy 4-5 miljoonan euron tasolla vuoteen 2028 saakka.

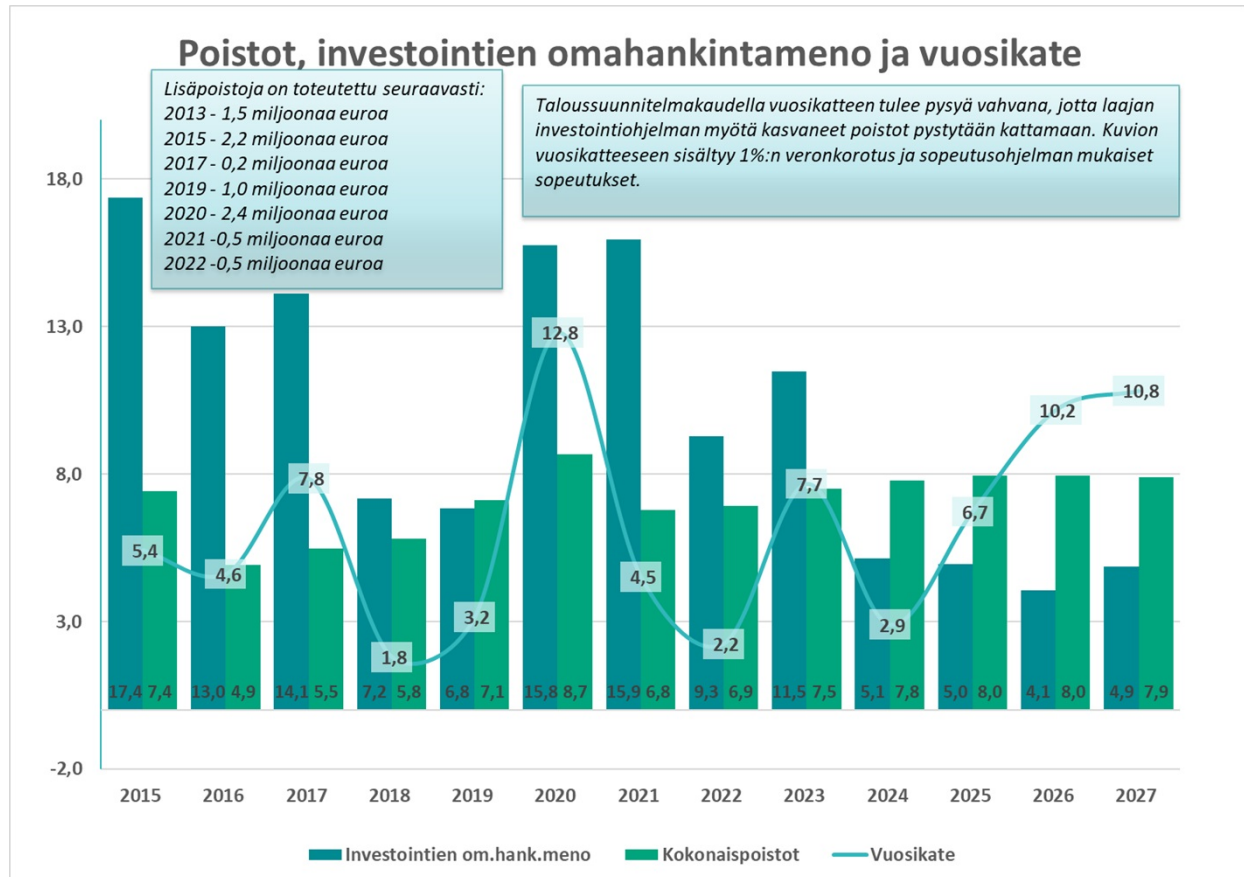
Vuosina 2013–2022 kunta on investoinut 128,8 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 12,9 miljoonaa euroa vuodessa. Investoinneilla on vastattu väestönkasvuun ja ikärakenteen muutoksen myötä tulleeseen palvelutarpeen kasvuun. Investoinneissa näkyy kasvun lisäksi Laukaan hajanainen yhdyskuntarakente, sillä investointeja on tehty samanaikaisesti eri taajamiin ja maaseutualueille. Suurin investointihanke on ollut Vihtavuoren koulukeskushanke, joka on kustannuksiltaan 25,4 miljoonaa euroa. Toinen mittava hanke on edellä mainittu leasingrahoitteinen Koulunmäen koulukeskushanke.

Laukaan kunnan kiinteistöt ovat keskimääräisesti hyväkuntoiset, ja korjausvelan määrää tarkasteltaessa Laukaa sijoittuu kuntien vertailussa huomattavasti keskimääräistä paremmalle sijalle. Jotta poistotaakasta ja korkokuluista ei tulisi liian suuri rasite, 2020 – luvun aikana investointien määrän tulee laskea, ja investoinneista johtuvaa velkamäärää voidaan alkaa lyhentää. Vuosien 2013–2022 investoinneista noin 52,5 % rahoitus on tulo-rahoitusta ja noin 47,5 % velkarahaa.

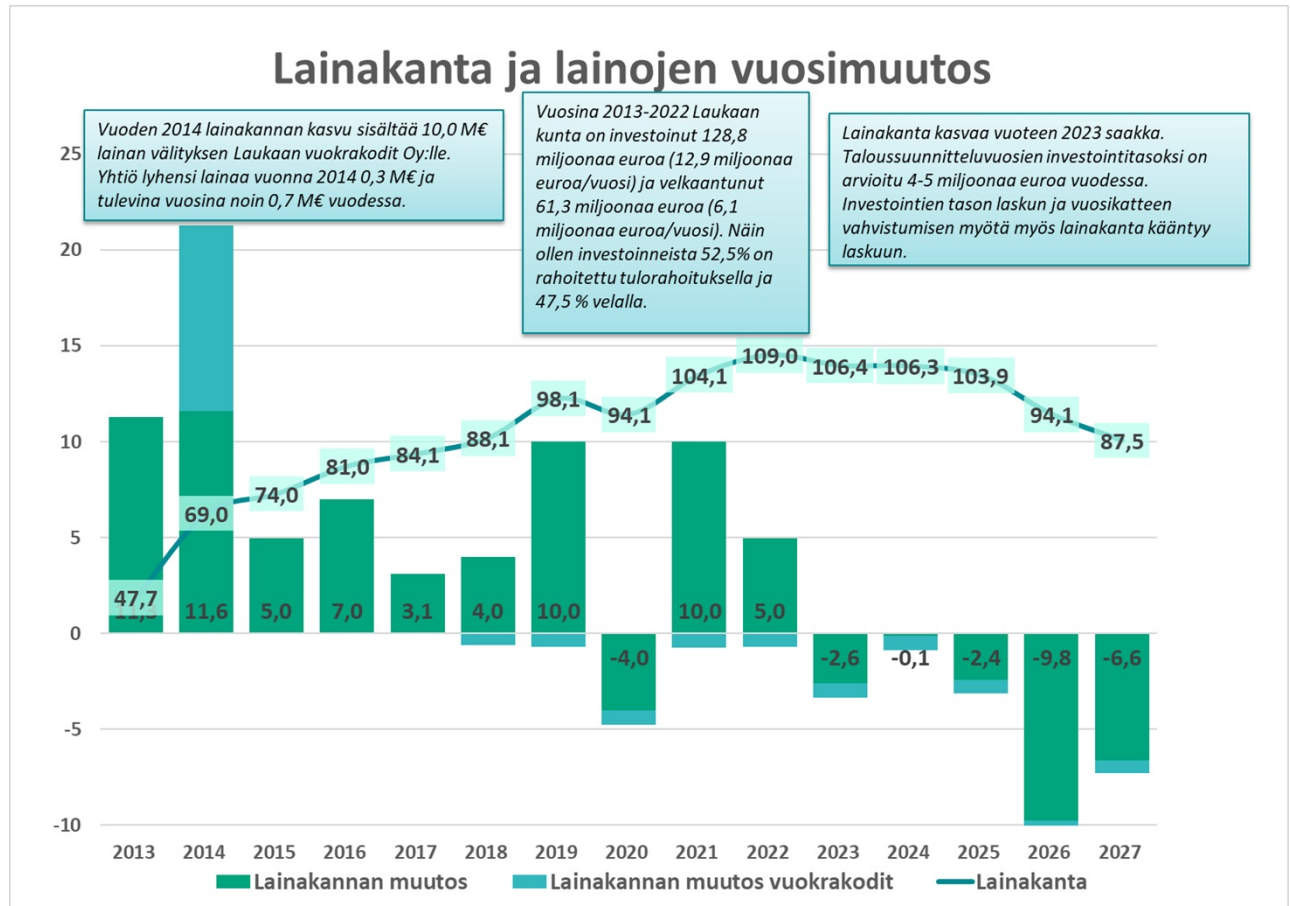
Laukaa lyhentää lainojaan 0,1 miljoonaa euroa vuonna 2024. Lainakanta on vuoden lopussa 106 miljoonaa euroa, eli 5.662 euroa asukasta kohden. Kunnan lainakantaan sisältyy myös Laukaan Vuokrakodeille ja Laukaan Vesihuolto-yhtiölle myönnettyt lainat. Vuokrakotien lainamäärä vuoden 2024 lopussa on noin 2,9 miljoonaa euroa, eli 156 euroa asukasta kohden. Vesihuolto-yhtiön 31.12.2025 erääntyvän bullet-lainan määrä puolestaan on 15,265 miljoonaa euroa, eli 813 euroa asukasta kohden.

Seuraavissa graafeissa on kuvattu keskeisten talouden tunnuslukujen kehitys miljoonina euroina. Vuoteen 2022 saakka luvut perustuvat toteutuneisiin tilinpäätöstietoihin, vuoden 2023 luvut voimassaolevan muutetun talousarvion lukuihin ja vuosien 2024–2027 luvut talousarvioon

ja taloussuunnitelmaan. Taloussuunnitteluvuosien luvut sisältävät toimintakatteen sopeutuksia, tuloveroprosentin noston ja omaisuuden myynnin 2 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 3 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Laukaan kunnan vuosikatteen, poistojen ja investointien omahankintamenojen kehitys.

Laukaan kunnan lainakannan kehitys ja vuosittaiset muutokset 2013-2027

2.1.1 Verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö ja yhteisöverosta. Verotuloilla on merkittävä vaikutus kunnan talouteen, sillä vuosikatteeseen sisältyvistä ulkoisista tuloista 63,1 % kertyy verotuloista. Laukaan kunnanvaltuusto päätti vuoden 2024 tuloveroprosentiksi 9,90. Talousarvio vuodelle 2024 ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma on laadittu 9,90 tuloveroprosenttiin perustuvalla verotuloennusteella. Kiinteistöveroprosentit pysyvät vuonna 2024 vuoden 2023 tasolla.

Tuloveroennuste

Kuluvan vuoden verokertymä on vahva johtuen sote-uudistukseen liittyvistä verohännistä. Kun vielä vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti tilittävät verotulot poistuvat, jää kuntatalouden menojen ja tulojen välille kasvavaa epätasapainoa.

Tuloveroprosentin korotuksesta johtuen Laukaan kunnan kunnallisveron määrä on 3,4 miljoonaa euroa korkeampi vuonna 2024. Veronkorotus vaikuttaa vuosina 2025 3,9 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 4,1 miljoonaa euroa. Yhteensä verotuloja ennakoidaan kertyvän vuonna 2024 45,8 miljoonaa euroa, joka on 1,7 miljoonaa euroa (3,8 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Veroennusteen pohjana on Kuntaliiton kuntakohtainen veroennuste.

Koko maan tasolla kunnallisveron tuoton arvioidaan laskevan noin 0,7 miljardia euroa. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-uudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vielä vuonna 2024. Lisäksi kunnallisveron tuottoon tulee vaikuttamaan kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Kehyskauden verotuoarvioihin sisältyvät ansiotuloveroperusteiden vuosittaiset

indeksitarkistukset sekä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman veromuutokset. Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitusta muutetaan siten, että työttömyysvakuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle Työllisyysrahastoon kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljoonalla eurolla.

Ansiotulojen arvioitu kehitys on heikentynyt vuoden 2024 käännyessä syksyä kohti. Työttömyysturvaetuudet pienenevät selvästi ja vaikuttavat kunnallisveron tuottoa alentavasti. Vaikutukset ovat yhteensä noin 120 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Vähennyskelpoisten työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksujen aleneminen parantaa kunnallisveron tuottoa noin 80 miljoonalla eurolla. Näin ollen ensi vuoden arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee vain noin 40 miljoonalla eurolla verrattuna aiempaan verotuloarvioon. Verovuosille 2025–2027 arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee noin 100 miljoonalla eurolla aiemmin ennakoituun nähden.

Yllä mainittujen veropohjan muutosten seurauksena kunnallisveron arvioidut tilitykset pienenevät 20 miljoonalla eurolla ensi vuonna verrattuna aiemmin arvioituun. Vuosina 2025–2027 kunnallisveron tilitykset pienenevät keskimäärin noin 80 miljoonaa per vuosi verrattuna aiempaan arvioon.

Seuraavissa kuvioissa on havainnollistettu verotulojen kertymää. Ensimmäisessä kuviossa on kuvattu verotulojen euromääräinen ja prosentuaalinen muutos 2021-2027. Vertailutietona esitetään koko maan verotulojen

kehitys. Veroprosentin korotuksen vuoksi Laukaan kunnan verotulojen kehitys on valtakunnallista kehitystä parempi.

Toisessa kuviossa on tarkasteltu koko verorahoituksen kertymää 2021-2027. Kuvioista havaitaan, että vaikka veroprosenttia nostetaan, verorahoituksen kertymä on 2,8 miljoonaa euroa vuotta 2023 heikompi. Suurin syy on valtionosuuksien määrän romahtaminen 4,6 miljoonalla eurolla. Toinen syy on sote-uudistuksen verohäntä, jonka vuoksi vuonna 2023 kertyy verotuloja kunnille vanhoilla veroprosenteilla.

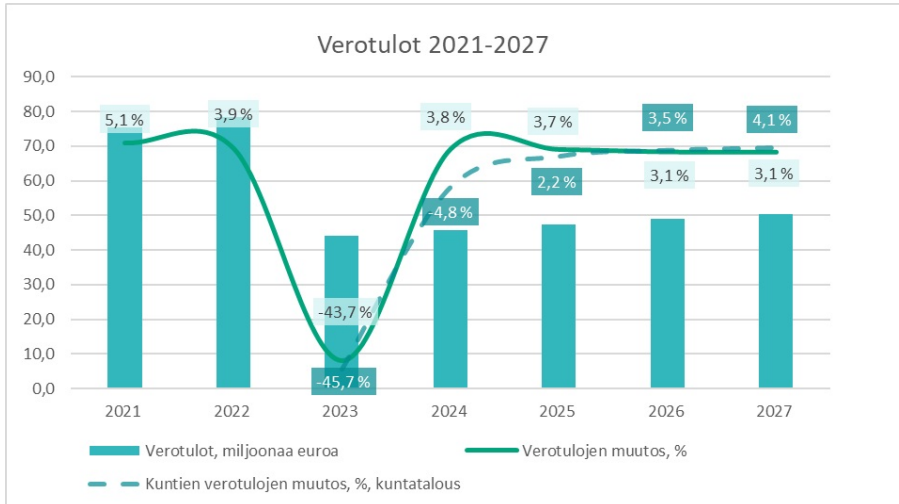
Kolmannessa taulukossa on esitetty verojen muodostuminen verolajeittain. Kunnallisveron tuotto on arvioitu yhden prosentin tuloveronkorotuksella.

Neljäs taulukko esittää kaikkien kuntien verojen kehittymistä taloussuunnittelukaudella. Kuviossa on esitetty myös yhteisöveron kuntien osuuden kehittyminen taloussuunnittelukaudella.

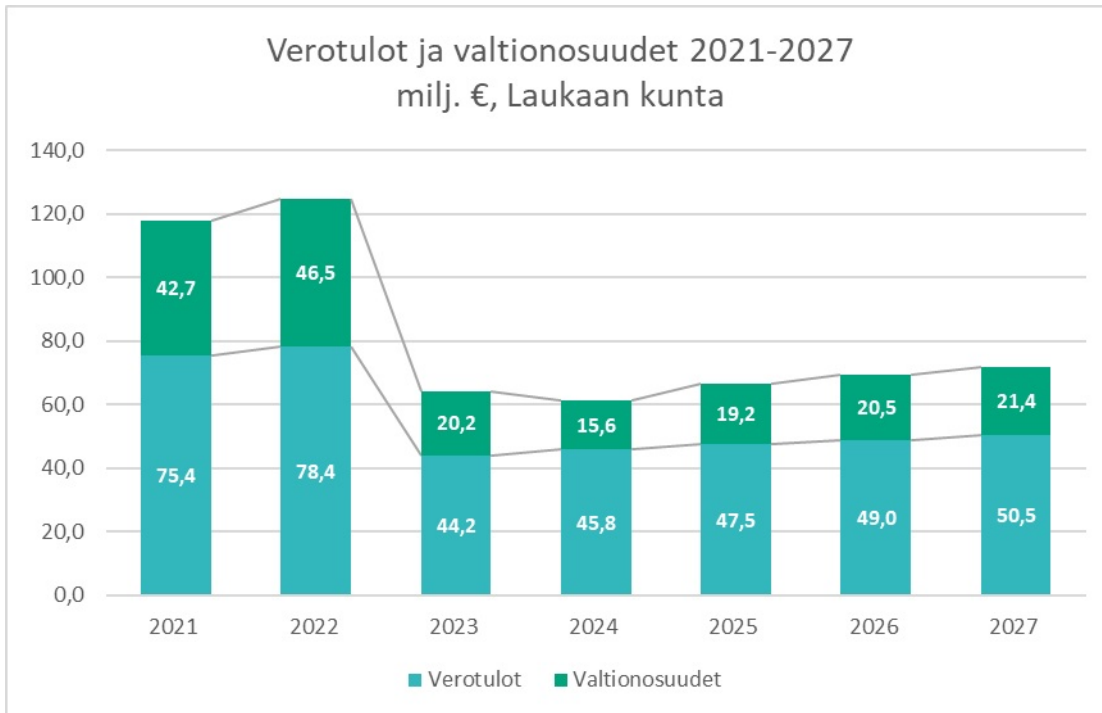
Viides kuvio kuvaa efektiivisen veroaseteen kehittymistä. Efektiivinen veroaste kertoo erilaisten vähennysten jälkeen maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin. Nykyistä suurempi osuus verotulosta tehtävistä vähennyksistä siirtyy Sote-uudistuksen myötä valtion verosta tehtäviksi. Tästä johtuen kunnallisverosta vähennettävä osuus pienenee huomattavasti, ja samalla kunnallisveron efektiivisyys paranee.

Kuudennessa kuviossa on esitetty tulojen jakautuminen eri tulolajeille vuoden 2024 talousarviossa. Kuvioista nähdään, että verotulojen osuus Laukaan kunnan tuloista on selvästi suurin.

Laukaan kunnan verotulojen kehitys ja vertailu koko maan verotulojen kehitykseen. Laukaan tuloissa huomioitu tuloveroprosentin korotus 9,90 prosenttiin vuonna 2024.

Laukaan kunnan verorahoitus 2021-2027.

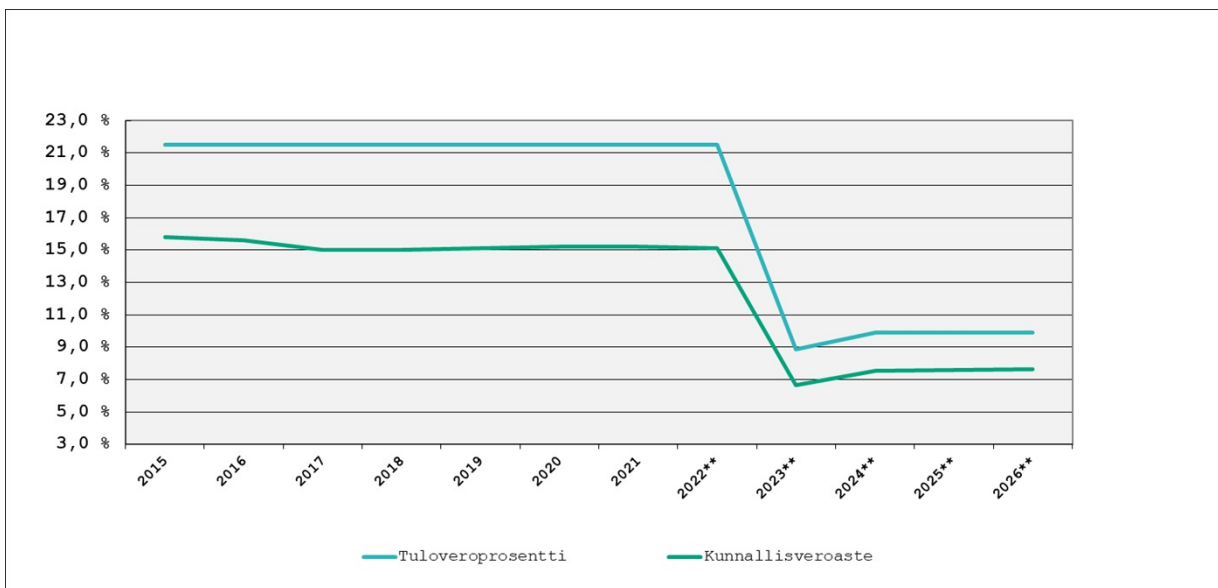
VEROLAJI	VEROTULOT (1000 €)			muutos 2023-2024	
	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	€	%
Kunnallisvero	67 985	34 411	36 777	2 366	6,9%
Yhteisövero	4 405	2 988	2 398	-590	-19,7%
Kiinteistövero	6 213	6 584	6 643	59	0,9%
VEROTULO	78 603	43 983	45 818	1 835	4,2%

Laukaan kunnan verotulot verotulolajeittain.

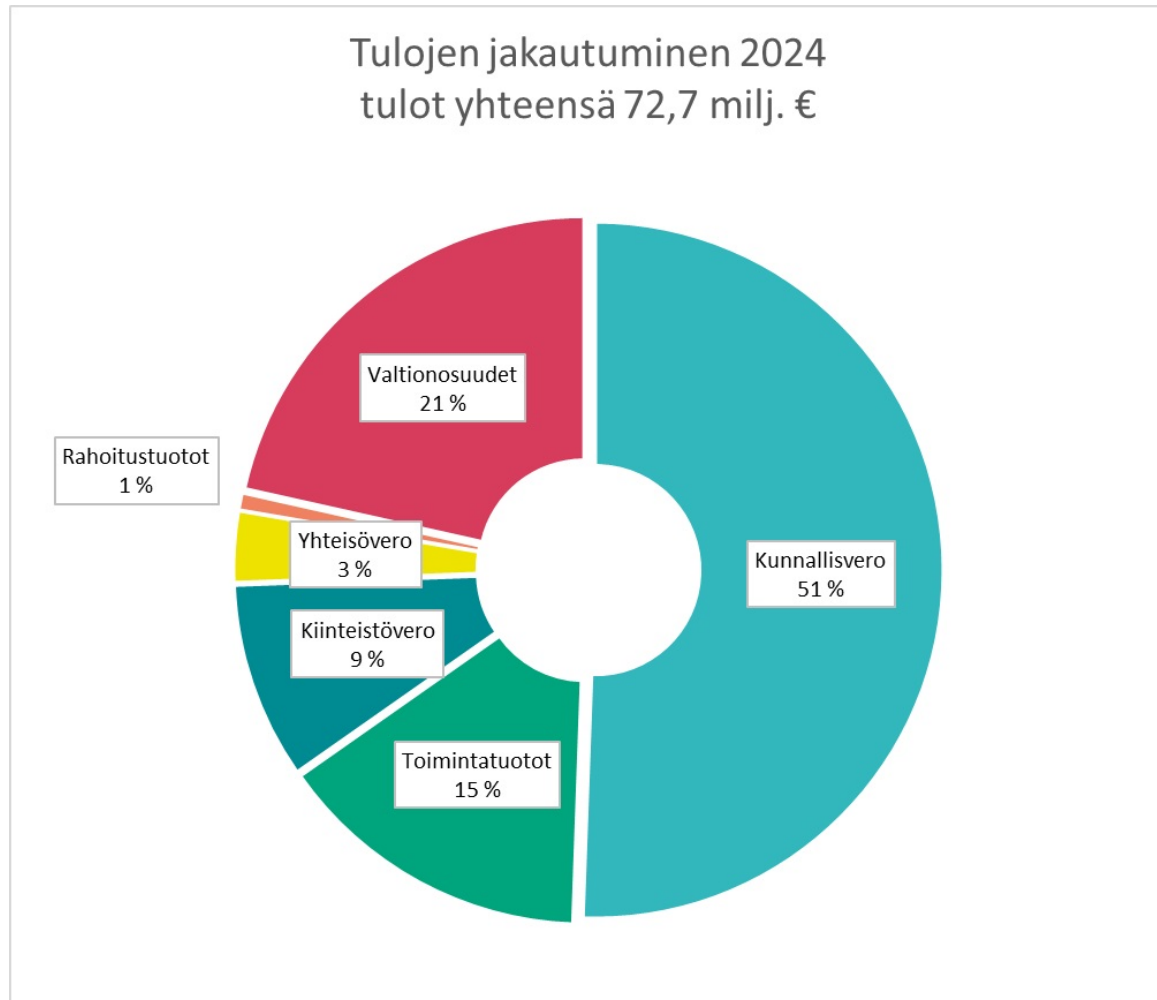
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kunnallisvero	21 646	10 372	9 693	9 852	10 262	10 673
Yhteisövero	3 032	2 042	1 872	1 930	1 987	2 110
Kiinteistövero	2 091	2 225	2 340	2 368	2 429	2 483
Kaivosvero				15	15	18
Yhteensä	26 769	14 639	13 905	14 165	14 693	15 284
Manner-Suomen keskimääräinen kunnallisveroprosentti	20,01	7,38	7,38	7,38	7,38	7,38
Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta	33,76	23,91	23,69	23,69	22,92	23,06

Kuntien tuloverot vuosina 2022-2027. Lähde: VM Kuntatalousohjelma 2024

Laukaan kunnallisveroprosentti ja efektiivinen veroaste 2015-2026. Lähde: Kuntaliitto, veroennustekehikko.

Tulojen jakautuminen 2024 tulot yhteensä 72,7 milj. €

Yhteisöveroennuste

Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan Laukaassa ensi vuonna 2,4 miljoonaa euroa. Yhteisöveron tuotto laskee 0,6 miljoonaa euroa vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden.

Myös koko maan tasolla yhteisöveron tuoton arvioidaan pienenevän: yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 170 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kuitenkin kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia.

Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 miljoonalla eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 miljoonalla eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kiinteistöveroennuste

Kiinteistöveroa ennakoidaan kertyvän 6,6 miljoonaa euroa. Kiinteistövero pysyy vuoden 2023 tasolla.

Koko maan tasolla kiinteistöveron tuotto on noin 115 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2023. Maapohjan kiinteistöveron alarajaa korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Lisäksi hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkillä siirtymäajoilla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.

Maapohjan yhteisöveron alarajan korotus ei vaikuta Laukaan osalta, sillä yleinen kiinteistövero on ollut 1,30 %.

Kiinteistöveroja kuvaavassa taulukossa on kuvattu kiinteistöveron vaihteluväli, Laukaan kiinteistöveroprosentti vuonna 2024, kiinteistöveron tuotto kiinteistöverolajeittain ja sen suhteellinen osuus koko kiinteistöveron tuotosta, sekä potentiaalinen kiinteistöveron maksimituotto, jos kiinteistöverot päätettäisiin nostaa vaihteluvälin ylärajoille. Maan hallitus muutti kiinteistöverojen vaihteluvälejä 1.1.2018 alkaen siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin ylärajaa korotettiin 1,8 prosentista 2,0 prosenttiin, ja 1.1.2019 alkaen vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotettiin 0,9 prosentista 1,00 prosenttiin. Vaihteluvälien alarajoja ei muutettu. Uusilla kiinteistöveron

vaihteluväleillä mitattuna Laukaan kunnan kiinteistöveron tuotto on 67,0 prosenttia maksimituotosta.

Kiinteistöveroihin ei esitetä korotuksia vuoden 2024 talousarviossa. Kiinteistöveroja on viimeksi korotettu vuonna 2020, kun yleistä kiinteistöveroa korotettiin 1,1 prosentista 1,3 prosenttiin, vakituisen asunnon kiinteistöveroa 0,6 prosentista 0,7 prosenttiin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroa 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin.

Laukaan kunnassa on kiinteistöveropohjan laajentamiseksi käynnissä selvitystyö, jossa kartoitetaan verohallinnon ylläpitämien kiinteistöverolistan ulkopuoliset rakennukset ja saatetaan ne verotuksen piiriin. Selvitystyön tavoitteena on täsmentää kunnan paikkatietoaineistoa, laajentaa kunnan verotulopohjaa ja kohdella kiinteistön omistajia tasapuolisesti kiinteistöverotuksessa.

KIINTEISTÖVERON VAIHTELUVÄLI JA KIINTEISTÖVERO 2024							
	Vaihteluväli 2024	Vero 2024	Muutos %-yks vrt. 2023	Tuotto, € 2024	Osuus, %	Tuotto, € jos maksimi	Tuotto-osuus maksimista
Yleinen kiinteistövero**	0,93 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	2 945 000	43,8 %	4 530 769	65,0 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,41 % - 1,00 %	0,70 %	0,00	3 157 000	47,0 %	4 510 000	70,0 %
Muun asuinrakennuksen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,40 %	0,00	392 000	5,8 %	560 000	70,0 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	2,00 % - 6,00 %	3,00 %	0,00	24 000	0,4 %	48 000	50,0 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	0,00 % - 2,00 %	1,10 %	0,00	205 000	3,0 %	372 727	55,0 %
Voimalaituksen kiinteistövero	0,00 % - 3,10 %	2,85 %	0,00	0	0,0 %	0	0 %
YHTEENSÄ				6 723 000	100,0 %	10 021 497	67,1 %
			Kiinteistöveron tilityksen korjaukset*	-80 000			
			Kiinteistöveron tilitykset yhteensä	6 643 000			
			Kiinteistöveron tilitykset €/as	354			

*tilitykset ajoittuvat osittain ko. tilikauden ulkopuolelle

**maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli muutetaan 1,30-20 prosenttiin. Toimenpide edellyttää maapohjan vero%n eriyttämistä yleisestä kiinteistövero%:sta.

Kiinteistöveron vaihteluväli ja kiinteistövero 2024

2.1.2 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisina perusteina ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Sen lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta

kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuudet ovat yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palveluiden järjestämiseen.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Veronmenetysten kompensatiot on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan

omalta valtiovarainministeriön momentilta vuodesta 2020 alkaen.

Valtakunnallisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,46 miljardia euroa. Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 0,3 miljardilla eurolla.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella johtuen oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisestä.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, voivat kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poiketa merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kuntakohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saattavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Edellä mainittu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus vaikuttaa Laukaan kunnan valtionosuuksiin merkittävästi. Sote-kuluja vastaava rahoitus leikattiin kunnilta, ja siirrettiin hyvinvointialueille. Sote-kulujen kasvaessa myös siirrettävien tulojen määrä kasvoi.

Laukaan kunnan sote-kulut kasvoivat merkittävästi vuosina 2021-2022, josta

poikkileikkaus kulujen ja tulojen siirrossa toteutettiin. Etenkin sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattaminen toi merkittävät kustannukset kunnalle: yhteensä 7,4 miljoonaa euroa. Myös oman toiminnan kustannukset kasvoivat huomattavasti etenkin vanhus- ja vammaispalveluissa.

Kunnan taloudellisella tilanteella ennen uudistusta oli keskeinen merkitys sen kannalta, minkälaiset taloudelliset edellytykset kunnalla on jäljelle jäävien tehtävien hoitoon ja tuleviin investointeihin. Vaikka kasvavat sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kustannuspaineet poistuivat kuntien vastuulta, talouden tasapainottamiskeinot ovat osin nykyään rajallisemmat. Laukaan kunnan taloudellinen tilanne heikkeni merkittävästi sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattamisen seurauksena. Kun valtionosuuksien määrä heikkenee merkittävästi, yhtälö on haastava.

Vuoden 2023 muutetun talousarvion mukaiset valtionosuudet ovat 20,2 miljoonaa euroa. Valtionosuuksiin tehdään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen edellyttämä vähennys takautuvasti vuodelta 2023. Vuonna 2024 valtionosuuksien taso romahtaa 15,6 miljoonaan euroon. Valtionosuudet vähenevät näin ollen yli 4,5 miljoonaa euroa, eli 22,5 prosenttia. Muutos on yhteensä 242 euroa asukasta kohden. Kuntien asukaskohtaista valtionosuutta vertailtaessa Laukaassa valtionosuudet pienenevät 31. eniten. Yhteensä 47 kunnalla valtionosuudet pienenevät yli 200 euroa asukasta kohti.

Maakuntia vertailtaessa valtionosuuden pieneneminen euroa/asukas suurin pudotus oli Kymenlaaksossa (-291 euroa/asukas). Seuraavaksi eniten valtionosuudet pienenevät Pohjois-Karjalassa (-186 euroa/asukas) ja Keski-Suomessa (-184 euroa/asukas). Euromääräisesti eniten valtionosuuksia menetti Jyväskylä, jossa valtionosuudet putosivat yhteensä 27,2 miljoonaa euroa. Asukasta kohden tarkasteltuna pudotus on 190 euroa/asukas.

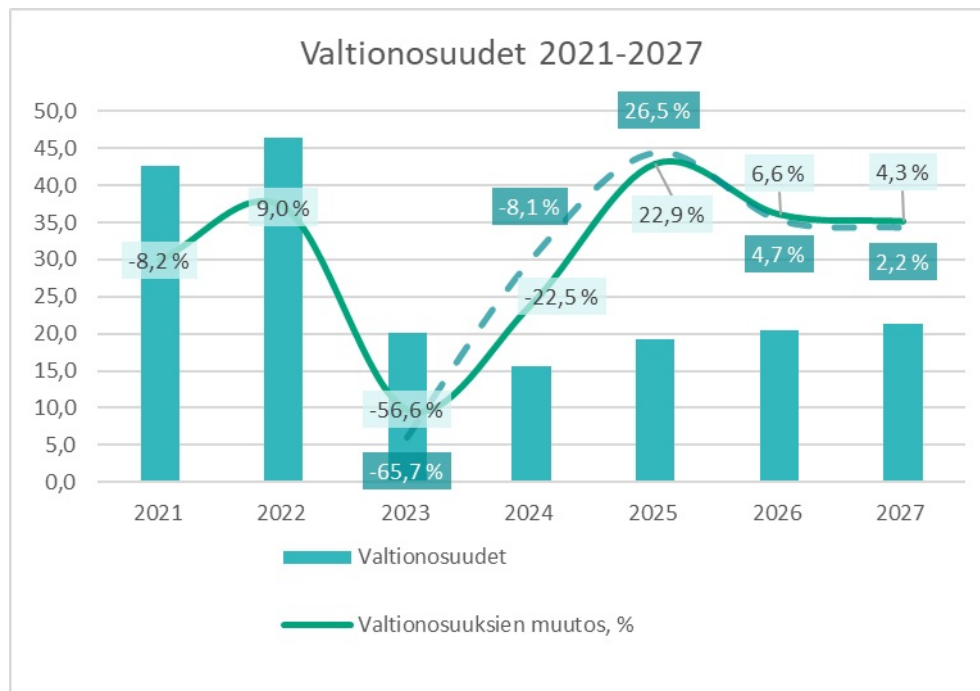
”Voittaja” sote-palvelujen järjestäjäalueista on Helsinki, joka ainoana kaupunkina vastaa itse palvelujen järjestämisestä. Helsingin valtionosuuspotti kasvaa tämänvuotisesta yli kolmanneksella ja on reilut 66 miljoonaa euroa.

Valtiovarainministeriö ilmoitti 17.11.2023 ja edelleen 20.11.2023 tiedotteillaan, että kuntien valtionosuuksiin kohdistuu hyvinvointialueuudistuksen rahoituksen siirtolainsäädännöstä johtuen merkittävä lisäleikkaustarve. Leikkauksen suuruusluokka on koko maan tasolla 80 euroa asukasta kohden, mutta kuntakohtaisia laskelmia ei ole talousarvion valmisteluhetkellä käytettävissä. Talousarviota täydennetään valtionosuuksien osalta, kun päivitetty laskelmat suunnitelmakaudelle

saadaan. Seuraavassa esitettävät taulukot ja kuviot eivät sisällä marraskuussa 2023 ilmoitettuja lisäleikkauksia.

Seuraavassa taulukossa on esitetty valtionosuuksien määrä ja muutos Laukaassa. Seuraava kuvio puolestaan havainnollistaa Laukaan kunnan valtionosuuksien kehityksen, ja vertailee valtionosuuksien kehitystä koko maan valtionosuuksien kehitykseen. Kuvioista nähdään, että valtionosuudet kehittyvät koko maan valtionosuuksia heikommin.

VALTIONOSUUDET (1000 €)	Muutos 2023-2024				
	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	28 314	10 790	6 824	-3 966	-36,8 %
Verotuloihin perustuva tasaus	11 479	8 100	7 593	-507	-6,3 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 171	-1 490	-1 471	19	-1,2 %
Verotulomenetyksen kompensatiot	8 984	2 780	2 694	-86	-3,1 %
YHTEENSÄ	47 605	20 180	15 640	-4 540	-22,5 %

Laukaan kunnan valtionosuuksien kehitys ja vertailu koko maan valtionosuuksien kehitykseen

2.1.3 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut koostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Korkotuotoiksi arvioidaan 380.000 euroa, josta 305.300 euroa muodostuu Laukaan Vesihuolto Oy:ltä perittävistä korkotuloista. Muiksi rahoitustuotoiksi arvioidaan 200.000 euroa. Summa muodostuu osinko- ja

osuosuuspääomien koroista sekä viivästyskorkotuloista.

Talousarvion korkokuluarvio on 3,25 miljoonaa euroa. Korkokuluarvio perustuu markkinoiden korkokehitysarvioon ja voimassa oleviin korkosuojauksiin. Korkokulujen määrä on noussut viime vuosien tasolta huomattavasti. Muihin

rahoituskuluihin on varattu 15.000 euroa. Muihin rahoituskuluihin kirjataan muassa viivästyskorot ja muut vähäiset rahoituserät.

2.1.4 Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat kunnanvaltuuston 9.9.2014 § 55 hyväksymään poistosuunnitelman perusteisiin ja 7.2.2022 § 28 kunnanhallituksen hyväksymään poistosuunnitelman päivitykseen. Suunnitelman mukaiset poistot ovat vuoden 2024 talousarviossa 7,78 miljoonaa euroa. Talousarvio ei sisällä

lisäpoistoja. Suunnitelman mukaiset poistot ovat taloussuunnittelukaudella vuosina 2025-2026 7,95 miljoonaa euroa ja vuonna 2027 7,9 miljoonaa euroa. Poistojen pysyminen edellä kuvatulla tasolla edellyttää investointiohjelman pysymistä 4-5 miljoonan euron tasossa taloussuunnitteluvuosina.

2.1.5 Antolainauksen muutokset

Vuoden 2024 talousarvio sisältää 250.000 euron antolainavarauksen yleishyödyllisten hankkeiden välirahoituslainoja varten. Talousarvio ei sisällä muita uusia antolainoja. Ennen vuotta 2023 myönnettyjen antolainojen on laskettu pienenevän noin 725.000 euroa. Tämä koostuu valtuuston 28.4.2014 § 83 päättämästä Laukaan kunnan ja Laukaan vuokratodit Oy:n välisestä rahoitusjärjestelystä, jossa kunnan myöntämällä

10,0 miljoonan euron antolainalla konvertoitiin Laukaan Vuokratodi Oy:n valtiokonttorin lainoja. Velkakirjan mukaisesti lainan korko on tarkistettu 1.7.2019, ja kiinteäksi koroksi on päätetty 1,1 prosenttia. Seuraava korontarkistus on 1.7.2024. Vuoden 2024 lopussa antolainan saldo on noin 2,9 miljoonaa euroa, eli 156 euroa asukasta kohden. Lisäksi Väentupa ry:n lainaa lyhennetään 2000 euroa kuukausittain.

2.1.6 Lainakannan muutokset

Lainakannan arvioidaan pienenevän vuonna 2024 yhteensä 0,1 miljoonaa euroa. Lainakanta on siten vuoden lopussa noin 106 miljoonaa euroa eli 5.662 euroa asukasta kohden.

Laukaan kunta on myöntänyt rahoitusta tytäryhtiöilleen Laukaan Vuokratodit Oy:lle ja

Laukaan Vesihuolto Oy:lle. Ilman näitä lainoja kunnan lainamäärä olisi noin 88 miljoonaa euroa eli 4.695 euroa asukasta kohden. Vuoden 2023 jälkeen investointitason on suunniteltu laskevan, jonka seurauksena kunnan lainakannan odotetaan kääntyvän laskuun.

2.1.7 Satunnaiset tulot

Talousarviossa on esitetty 2 miljoonaa euroa satunnaisia tuloja vuonna 2024 ja 3 miljoonaa euroa vuonna 2026. Tulo muodostuu

omaisuuden myynnistä. Omaisuuksien myynti on yksi elementti, jolla tasapainotetaan taloutta.

2.1.8 Muut merkittävät taloudelliset vastuut

Taselainojen lisäksi kunta on rahoittanut rakennushankkeita kiinteistöleasingrahoituksella. Lievestuoreen koulu valmistui elokuussa 2018. Lievestuoreen koulun rakennushankkeeseen liittyvä 20 vuoden kiinteistöleasing sopimus on yhteisarvoltaan 15 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 käynnistynyt Laukaan kirkonkylän koulunmäen rakennushanke rahoitetaan myös kiinteistöleasingilla. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin vuosien 2019 ja 2020 aikana Sydän-Laukaan koulun ja Laukaan lukion laajennusosa sekä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston tilat. Ensimmäisen vaiheen leasing sopimuksen kokonaisarvo on 11 miljoonaa euroa. Toisessa vaiheessa rakennettiin kirkonkylän koululle uudet tilat, jolla korvattiin kokonaisuudesta puretut A-, B- ja C -rakennukset. Molempien vaiheiden kiinteistöleasing sopimusten yhteisarvo on noin 30 miljoonaa euroa.

Leasing sopimusten kustannukset kohdistuvat tilojen käyttäjien eli pääasiassa sivistyspalveluiden käyttötalouden vuokriin. 20 vuoden leasing vuokrasopimuksen jälkeen kunta voi joko jatkaa leasing vuokrasopimusta edelleen 10 vuodella tai lunastaa kiinteistön jäännösarvolla tai osoittaa kiinteistölle muun ostajan.

Laukaan kunta on toiminut takaajana, ja kunnan myöntämien takauksien yhteenlaskettu määrä oli 21,5 miljoonaa euroa vuoden 2022 päättyessä. Takauksista 19 miljoonaa euroa kohdistui Laukaan kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta tehdyistä takauksista.

Laukaan kunta on tehnyt hankintasopimuksen Leppäveden liikuntapuiston sisäliikuntatilojen

toteutuksesta. Sopimuksen nojalla Leppäveden liikuntapuistoon rakennetaan monitoimihalli sekä ylipainehalli. Kunta toimii hankkeessa niin sanotusti välivuokraajana. Kunta vuokraa rakennettavat tilat kiinteistöyhtiöltä ja vuokraa tilat edelleen operaattoriyhtiölle, joka vastaa tilojen toiminnasta sekä ylläpitokustannuksista.

Liikuntatilojen pääomavuokra on vuokrasopimuksen alkaessa 750.000 euroa vuodessa. Kunta on sitoutunut ostamaan tilojen päivävuorot 250.000 euron vuosihinnalla. Vuokrasopimusten pituus on 15 vuotta.

Talousarvion laatimishetkellä tilojen arvioidaan valmistuvan vuoden 2024 aikana, minkä vuoksi talousarviossa on varattu nettomääräisesti 100.000 euron määräraha, joka vastaa noin viiden kuukauden osuutta kunnan nettomääräisistä sopimusvelvoitteista. Jatkossa hankkeen taloudelliset vaikutukset ovat noin 250.000 euroa kokonaista kalenterivuotta kohden.

Liikuntatilojen kustannukset ja taloudelliset riskit tulee ottaa huomioon osana suunnitelmakauden taloussuunnittelua. Kunnan riskejä hankkeessa on arvioitu osana hankkeeseen liittyvää päätöksentekoa. Merkittävimmän taloudellisen riskin kunnalle aiheuttaa se, että kunta on vastuussa kustannuksista kiinteistöyhtiölle riippumatta siitä, suoriutuuko operaattoriyhtiö maksuvelvoitteistaan kuntaa kohtaan. Kunnalla on etuosto-oikeus kiinteistöyhtiön osakkeisiin, mikäli operaattoriyhtiö joutuu maksuvaikeuksiin.

2.2 Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu

määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

1) enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen

2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänenenemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan Vesihuolto Oy:stä (100 %)

Laukaan vuokratodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan kehitysyhtiö Oy:stä (100 %). Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa ja osakkuusyhteisöjen (omistusosuus 20%-50%) omistusosuutta vastaava osuus voitosta/tappiosta.

Konsernitilinpäätöksessä kuntakonsernin vuositalouden toimintatuotoista ja -kuluista Laukaan kunta muodostaa noin 90 prosenttia ja loput yhteisöt noin 10 prosenttia. Seuraavassa on kuva Laukaan kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä sekä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä.

Yhteenveto konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta		KUNTAKONSERNI	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY	
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)				Kotipaikka
Laukaan Vuokratodit Oy	Laukaa			
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa			
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa			
Kuntayhtymät				
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä			
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä			
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski			
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)				
Jyvasseudun liikenneturvallisuuskeskus Oy				
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy	Laukaa			
Säätiöt (ei kuulu konserniin eikä yhdistellä konsernitilinpäätökseen)				
Laukaan asumispalvelusäätiö	Laukaa			

Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan konserniohjeen mukaisesti. Konsernijohon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Osana talousarviota kunta asettaa tytäryhteisöilleen tavoitteita.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan Vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriveriesien poisjohtamisesta, jotka käsitellään JS-Puhdistamolla. Hyvä palvelutaso tuotetaan

ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo

Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Laukaan Vesihuolto Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- Laukaan Vesihuolto Oy:n toiminnan ja uusien toimintatapojen kehittäminen
- Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.
- Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla katetaan varsinaisen toiminnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesihuoltoyhtiön ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen.
- Yhtiön omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään jatkuvan korjauksen periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.
- Toiminnassa otetaan huomioon energiatehokkuus kunnan hyväksymän strategian mukaisesti. Kestävän kehityksen ja ympäristöarvojen periaatteet huomioidaan.
- Vesihuollossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä liittyen viestintään, automaatioon ja verkostonhallintaan. Niiden käyttöä ja digitaalista osaamista kehitetään edelleen.
- Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää niiden liittämismallia vesihuoltoyhtiöön, mikäli osuuskunnilla ilmenee siihen tarvetta.

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy toimii kunnan omistamana kehitysyhtiönä toteuttaen kunnan elinkeinopalveluja kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Kunta ostaa Laukaan Kehitysyhtiö Oy:ltä palveluita elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi kunnan talousarviossa määritellyllä summalla, joka vuoden 2024 talousarviossa on 48.000 euroa. Lähtökohtana on hankkeiden toteuttaminen yhteistyössä alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa.

Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole tuottaa pitkällä aikavälillä taloudellista voittoa, vaan kohdentaa resurssit Laukaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantamiseen. Yhtiön ulkopuolinen rahoitus perustuu osaomistuksen

tuottoihin, osallistumismaksuihin, hankerahoitukseen, asiantuntijapalveluiden myyntiin jne. Osaomistajuusmalleissa yhtiö toteuttaa exit-strategiaa.

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja on kunnanjohtaja ja hallituksen jäsenenä on kunnan luottamushenkilöedustaja sekä kolme paikallista elinkeinoelämän edustajaa.

Laukaan kehitysyhtiö Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- Kehitysyhtiö laatii olennaisia omaisuuseriään koskevan riskiarvion ja siihen perustuvan suunnitelman riskien ja talouden hallinnasta ja toiminnan kehittämisestä.
- Kehitysyhtiö toimii aktiivisesti kunnan elinkeino-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi.

Laukaan Vuokrakodit Oy

Laukaan Vuokrakodit Oy käsittää 49 kohdetta, joissa on noin 650 asuntoa. Lisäksi yhtiö omistaa yksittäisiä osakehuoneistoja. Vuokratilakohteita on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvon säilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Laukaan Vuokrakodit Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- kohteiden vuokrataso on yleisten markkinavuokrien tasolla
- käyttökateprosentti yli 35 %
- käyttöaste keskimäärin yli 95 %
- kohteiden keskimääräinen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä yli 55 %
- yhtiö laatii kohdekannasta PTS:ia (pitkän tähtäimen suunnitelma) talousarvion sallimissa rajoissa
- uudistuotantoa suunnitellaan vain mikäli markkinoilla ennakoitaan alitarjontaa
- hoitokatteeltaan heikoimpien kohteiden osalta laaditaan myyntisuunnitelma ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokra-asuntomarkkinoille, kohteiden myynnistä annetaan erillinen omistajaohjaus

2.3 Erityismääräyksiä

Hallintosäännön 65 § mukaisesti kunnanvaltuusto vahvistaa talousarviossa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan, eli hankintamenon määrän, jonka alittavia hankintoja ei aktivoida taseeseen, vaan kirjataan tilikauden käyttötalouden kuluksi. Hankintarajaksi vahvistetaan 10.000 euroa ilman arvonlisäveroa.

Palvelualueet vastaavat määrärahan riittävydestä. Kustannusten vyörytystä käytetään keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannusten oikeaan kohdentamiseen. Sen tarkoituksena on antaa kustannuksista oikea kuva. Vyörytyksellä ei ole vaikutusta määrärahoihin, koska vyörytyserät käsitellään laskennallisissa erissä.

Käteiskassan alitilittäjäoikeuden antaa tulosyksikön esimies. Päätöksessä on todettava:

- Kassan vastuunalainen hoitaja,
- Pohjakassan suuruus,
- Käteisen rahan enimmäismäärä,
- Onko oikeus käyttää tuloja menojen suorittamiseen

Lisäksi alitilittäjälle on annettava ohjeet, miten tilitys laaditaan, käteisvarat säilytetään ja toimitetaan kunnan pankkitilille, sekä miten menetellään kassanhoitajan vaihtuessa. Kopio päätöksestä tulee toimittaa taloushallintoon. Alitilittäjän suorittamassa käteisperinnässä käytetään juoksevalla numerolla varustettuja kuitteja tai kassakonekuittia.

Ostolaskujen sähköisessä käsittelyssä keskeistä on laskun asiatarkestus ja hyväksyminen. Asiatarkastaja tarkastaa laskun oikeellisuuden, eli että lasku on tilauksen ja tavaran tai palvelun toimituksen mukainen. Asiatarkastaja tarkastaa, että vastaanottomerkintä on tehty esimerkiksi lähetylistaan. Vastaanottaja myös tiliöi laskun. Myös hyväksyjä voi tiliöidä laskun. Hyväksyjä vahvistaa tositteen oikeellisuuden ja vastaa määrärahan riittävydestä. Asiatarkastusta tai hyväksymistä varten saapunut lasku on käsiteltävä viipymättä.

Sisäinen laskutus hoidetaan Pro Economica – taloudenohjausjärjestelmällä ilman erillistä laskujen kierrätystä. Sisäistä tilausta tehtäessä ilmoitetaan sisäiselle toimittajalle talousarviokohta, johon meno kirjataan. Sisäinen toimittaja huolehtii menon kirjaamisen sisäisen tilaajan kustannuspaikalle ilman erillistä laskun hyväksymistä. Sisäisen tilaajan pitää valvoa kirjausten oikeellisuutta pääkirjan ja tarvittaessa tositejäljennösten avulla.

Pro Economica -taloudenohjausjärjestelmän käyttöoikeuksia haetaan esimiehen allekirjoittamalla tilauslomakkeella. Tositteiden hyväksyjät ja heidän sijaisensa määrää lautakunta enintään toimikaudekseen. Pankkitilien käyttövaltuudet hyväksyy hallintosäännön mukaisesti talous- ja henkilöstöjohtaja.

Sisäisten vuokrien uudistus

Vuodelle 2024 toteutetaan sisäisten vuokrien uudistus siten, että kunnan kaikkien kiinteistöjen sisäiset ja ulkoiset vuokrat ovat yhtenäisesti määritelty valtioneuvoston hyvinvointialueuudistusta koskevan vuokranmääritysasetuksen mukaisesti. Uusia vuokria on ollut määrittämässä Trellum Oy, joka määritteli vuokrat sotekiinteistöille jo vuodeksi 2023 hyvinvointialueelle vuokrausta varten.

Sisäisten vuokrien pääomavuokra on laskettu vuokra-asetuksen mukaisesti 6 prosentin tuottovaatimuksella rakennusten aidosta teknisestä arvosta. Trellum on määritellyt Laukaan kunnan omistamien rakennusten arvot vuonna 2017. Nämä arvot päivitettiin vuonna 2022 vuosien 2018 ja 2019 lopun tilanteisiin. Tätä vuokrien määrittelyä varten rakennusten arvot päivitettiin vuoden 2022 lopun tilanteeseen ja tästä päivityksestä tuotettiin vielä erillinen raportti ”Laukaan kunnan rakennusten tekniset- ja jälleenhankinta-arvot v. 2022 – 8.5.2023”.

Ylläpituokrat pohjautuvat rakennusten vuoden 2022 toteutuneisiin ylläpitokuluihin, joihin huomioitiin vuodesta 2022 vuoteen 2024 arvioitu kustannustason muutos, jotta vuoden 2024 ylläpituokra olisi ostovoimainen kuluvana vuonna tehtävien ylläpitopalveluiden ostamiseen.

Sisäisten vuokrien muutokset huomioitiin talousarvion määrärahoissa siten, että vuokrien muutos ei vaikuttanut muuhun toimintaan käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Maksujen ja taksojen perusteet

Osana talousarvion hyväksymistä kunnanvaltuusto hyväksyy yleiset perusteet eri

palveluista perittäville maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Maksuista ja taksoista päättää ensisijaisesti lautakunta omalla toimialallaan ja kunnanhallitus, jos se ei kuulu millekään lautakunnalle.

Laukaan kunta perii maksuja ja taksoja ensisijaisesti lakisääteisten enimmäismäärien mukaisesti. Lautakunta voi päättää tästä pääsäännöstä poikkeavasta maksusta tai taksasta, jos päätös on perusteltavissa myös kunnan taloudellisen tilanteen näkökulmasta.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Yhteenvedo talousarvion 2024 käyttötaloudesta

TOIMINTATUOTOT 2022 - 2024

	TP 2022	TA/M2023	TA2024	Muutos euroa	2023-2024 %
1 000 euroa					
Konsernihallinto	3 578,0	3 457,0	3 174,0	-283,0	-8,2 %
Hallintopalvelut	1 260,6	1 730,0	1 301,3	-428,7	-24,8 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	287,0	273,5	233,5	-40,0	-14,6 %
Elinkeinopalvelut	2 030,4	1 453,6	1 639,2	185,7	12,8 %
Perusturvapalvelut	6 094,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Hallinto- ja terveystyöpalvelut	912,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	758,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	4 422,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sivistyspalvelut	3 691,1	3 738,3	3 263,4	-474,9	-12,7 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	19,7	37,5	13,4	-24,1	0,0 %
Varhaiskasvatus	944,4	847,5	740,6	-106,9	-12,6 %
Perusopetuspalvelut	1 741,7	1 835,7	1 574,8	-260,9	-14,2 %
Lukio	95,7	104,5	92,5	-12,0	-11,5 %
Kansalaisopisto	109,3	182,2	146,3	-35,9	-19,7 %
Kirjastopalvelut	36,5	23,8	34,4	10,6	44,6 %
Vapaa-aikapalvelut	598,3	571,6	535,4	-36,2	-6,3 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	145,4	135,4	126,0	-9,5	0,0 %
Tekniset palvelut	20 591,0	20 229,8	25 395,5	5 165,7	25,5 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelu	158,3	92,1	87,0	-5,1	-5,5 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	509,4	389,0	430,5	41,5	10,7 %
Tilapalvelut	14 128,8	14 587,7	19 241,0	4 653,3	31,9 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 957,2	4 365,3	4 839,9	474,6	10,9 %
Ympäristövalvonta	837,3	795,8	797,1	1,4	0,2 %
YHTEENSÄ	33 954,4	27 425,1	31 832,9	4 407,8	16,1 %

TOIMINTAKULUT 2022 - 2024

1 000 euroa	TP 2022	TA/M2023	TA2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Konsernihallinto	8 582,6	9 129,3	8 763,0	-366,3	-4,0 %
Hallintopalvelut	2 402,8	2 396,5	2 456,7	60,1	2,5 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 390,3	3 001,6	3 037,9	36,3	1,2 %
Elinkeinopalvelut	3 789,5	3 731,1	3 268,4	-462,7	-12,4 %
Perusturvapalvelut	76 147,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Hallinto- ja terveystalvet	42 235,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	8 157,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	25 754,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sivistyspalvelut	51 123,9	53 406,9	58 864,3	5 457,4	10,2 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	334,4	268,5	284,9	16,4	6,1 %
Varhaiskasvatus	14 250,6	15 462,4	16 309,8	847,4	5,5 %
Perusopetuspalvelut	28 832,8	30 415,3	34 157,8	3 742,5	12,3 %
Lukio	2 510,9	2 605,7	3 066,6	460,8	17,7 %
Kansalaisopisto	704,0	684,7	729,2	44,4	6,5 %
Kirjastopalvelut	1 021,5	995,5	1 231,0	235,5	23,7 %
Vapaa-aikapalvelut	2 622,5	2 534,3	2 667,1	132,8	5,2 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	847,3	440,4	418,0	-22,4	-5,1 %
Tekniset palvelut	22 555,9	20 253,0	20 081,8	-171,2	-0,8 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 193,8	1 437,3	1 454,8	17,5	1,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 633,1	2 404,0	2 510,5	106,5	4,4 %
Tilapalvelut	10 134,0	10 159,6	9 475,5	-684,1	-6,7 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 768,6	4 373,4	4 747,3	373,9	8,5 %
Ympäristövalvonta	1 826,3	1 878,7	1 893,7	15,0	0,8 %
YHTEENSÄ	158 410,2	82 789,1	87 709,1	4 920,0	5,9 %

TOIMINTAKATE 2022 - 2024

1 000 euroa	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Konsernihallinto	5 004,6	5 672,2	5 589,0	-83,2	-1,5 %
Hallintopalvelut	1 142,2	666,5	1 155,3	488,8	73,3 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 103,3	2 728,2	2 804,5	76,3	2,8 %
Elinkeinopalvelut	1 759,1	2 277,5	1 629,2	-648,3	-28,5 %
Perusturvapalvelut	70 053,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Hallinto- ja terveystyöpalvelut	41 322,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	7 398,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelut	21 331,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sivistyspalvelut	47 432,8	49 668,6	55 600,9	5 932,3	11,9 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	314,7	231,0	271,5	40,5	17,5 %
Varhaiskasvatus	13 306,2	14 614,9	15 569,2	954,3	6,5 %
Perusopetuspalvelut	27 091,2	28 579,6	32 583,0	4 003,4	14,0 %
Lukio	2 415,2	2 501,2	2 974,1	472,8	18,9 %
Kansalaisopisto	594,7	502,5	582,9	80,3	16,0 %
Kirjastopalvelut	985,0	971,7	1 196,5	224,9	23,1 %
Vapaa-aikapalvelut	2 024,1	1 962,7	2 131,7	169,0	8,6 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	701,8	304,9	292,0	-12,9	0,0 %
Tekniset palvelut	1 964,9	23,2	-5 313,7	-5 336,9	-23023,6 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 035,5	1 345,2	1 367,8	22,6	1,7 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 123,8	2 015,0	2 080,0	65,0	3,2 %
Tilapalvelut	-3 994,8	-4 428,1	-9 765,5	-5 337,5	120,5 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-188,5	8,1	-92,5	-100,7	-1236,9 %
Ympäristövalvonta	989,0	1 082,9	1 096,5	13,6	1,3 %
YHTEENSÄ	124 455,8	55 364,0	55 876,2	512,2	0,9 %

3.2 Konsernihallinto

Kunnanhallituksen alaiset toiminnot ja talous muodostuvat kolmesta tulosyksiköstä. Hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maataloustoimi muodostavat hallintopalvelujen tulosyksikön. Talous- ja omistajaohjaus ja henkilöstöhallinto muodostavat talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosyksikön ja elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäyttö muodostavat elinkeinopalvelujen tulosyksikön. Tulosyksiköt muodostavat yhdessä konsernihallinnon palvelualueen.

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon

kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Myös kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on koottu yhteen konsernihallinnon alaisuuteen.

Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa esitetään määrärahat kunnanhallitukselle ja valtuustolle sekä keskusvaalilautakunnalle ja tarkastuslautakunnalle.

3.2.1 Talous

Konsernihallinnon talous käsittää noin 10 % koko kunnan toimintakatteesta. Vuoden 2024 talousarvio on valmisteltu tiukan talouden periaatteiden mukaisesti turvaten organisaation toiminnan kannalta olennaisten palvelujen taso.

Palvelualueen tulot ovat edellisiä vuosia heikommalla hallintopalveluiden talousarvioon vuonna 2023 kohdistetun 400.000 euron omaisuuden myynnin vuoksi. Maankäytön tulojen arvioidaan pysyvän vuoden 2023 tapaan aiempia

vuosia alemmalla tasolla tonttimyynnin vähentymisen vuoksi yleisen taloustilanteen heikennyttä ja korkojen noustua.

Konsernihallinnon kustannukset pienenevät neljä prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat säästötoimenpiteet on tehty elinkeinopalveluissa, jossa toimintakate pienenee 28 prosenttia.

Konsernihallinnon talous	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	1260,6	1730,1	1301,3	-428,7	-25 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	287,0	273,5	233,5	-40,0	-15 %
Elinkeinopalvelut	2030,4	1453,6	1639,2	185,7	13 %
Yhteensä	3578,0	3457,1	3174,0	-283,1	-8 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	2402,8	2396,5	2456,7	60,1	3 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2390,3	3001,6	3037,9	36,3	1 %
Elinkeinopalvelut	3789,5	3731,1	3268,4	-462,7	-12 %
Yhteensä	8582,6	9129,3	8763,0	-366,3	-4 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-1142,2	-666,5	-1155,3	-488,8	73 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-2103,3	-2728,2	-2804,5	-76,3	3 %
Elinkeinopalvelut	-1759,1	-2277,6	-1629,2	648,3	-28 %
Yhteensä	-5004,6	-5672,2	-5589,0	83,2	-1 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Avustukset ja jäsenmaksut, Konsernihallinto	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Avustukset, yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	537 659	518 370	453 350	-65 020	-12,5 %
Avustukset yhteisöille	76 644	103 600	103 344	-256	-0,2 %
Jyväsräihi ry	55 000	55 000	56 364	1 364	2,5 %
Työllistämisen kuntalisä yhteisöille ja yrityksille	0	35 000	35 000	0	0,0 %
Kyläyhdistysavustukset (100 euroa/yhdistys)	800	1 600	1 000	-600	-37,5 %
Muut avustukset	20 844	12 000	10 980	-1 020	-8,5 %
Yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	461 015	414 770	350 006	-64 764	-15,6 %
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	144 000	108 000	48 000	-60 000	-55,6 %
Keski-Suomen Liitto	237 824	235 500	243 500	8 000	3,4 %
Suomen Kuntaliitto	60 150	50 000	42 500	-7 500	-15,0 %
KT Kuntatyöntajat	17 770	20 000	15 000	-5 000	-25,0 %
Nelostie E75 ry	376	390	376	-14	-3,6 %
Suomen vesitiehdistys ry	340	280	75	-205	-73,2 %
Pro ystie yhdistys ry	200	200	200	0	0,0 %
Keski-Suomen Kylät ry	100	100	100	0	0,0 %
Ilmavoimien Soittokunnan tukiyhdistys ry	150	150	150	0	100,0 %
Päijänteen metsänhoitoyhdistys ry	105	150	105	-45	-30,0 %

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Valtuuston 25.9.2023 hyväksymään talouden tasapainottamisohjelmaan perustuen talousarvioon on sisällytetty seuraavat toimenpiteet:

1. tasapainottamistoimenpide: lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen, erilliskorvauksien vähentäminen tehtäväjärjestelyin, työssäolopäivien lisääminen ja säästövapaiden purkaminen, säästö 20.000 euroa
2. koulutuskorvausten täysimääräinen hyödyntäminen, säästö 10.000 euroa
3. työterveyshuollon kilpailutus, säästö 35.000 euroa

4. henkilöstöltä kerätyt toimenpiteet, jotka eivät sisälly muihin tasapainottamisohjelman toimenpiteisiin, säästö 35.000 euroa.
5. keskitetyt talouden ja hallinnon tehtävät, säästö 40.000 euroa
6. hyvinvointi- ja perhekeskuksen, työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden tehtävien tarkastelu ja tarkoituksenmukaisten kokonaisuuksien luominen, säästö 6.200 euroa
7. painatusten ja ilmoitusten vähentäminen, säästö 10.300 euroa
8. tapahtumajärjestämisen ja osallistumisen vähentäminen on toteutettu koulutus- ja kulttuuripalveluja vähentämällä 13.650 euroa.

Sopeutusohjelmassa on 40.000 euron panostus, jotta johtamisen, työhyvinvoinnin, työssäolopäivien lisäämisen toteuttaminen lähtee käyntiin. Toinen panostus on työllisyyspalveluiden eläkearviointien vauhdittamiseen, 25.000 euroa. Kyseessä on projekti, jossa yksityiseltä lääkäriasemalta ostetaan työkykyarvioinnit mahdollisimman monelle eläkekelppoiselle henkilölle.

Lisäksi talousarvioon sisältyy seuraavat olennaiset sopeuttamistoimenpiteet

- Elinkeinopalvelut: Yhteistoimintaosuuksia hankkeisiin ja tapahtumayhteistyöhön karsittiin 52.800 eurolla. Lisäksi Laukaan kehitysyrityksille elinkeinopalveluiden tuottamisesta maksettavaa summaa leikattiin 24.000 euroa.
- Työllisyyspalvelut: Palkkatukityöllistämistä leikattiin 200 000 euroa.

3.2.2 Palvelujen järjestäminen

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtävä on tuottaa sisäisiä tukipalveluja, luoda päätöksenteon edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ylimmästä päätöksenteosta, sen valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallintopalvelut tulosityksikön talousarvio sisältää päätöksenteosta valtuuston, kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, sekä nuorisovaltuusto sisältyvät hallintopalvelujen alle. Tulospaikoista hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maaseututoimi muodostavat hallintopalvelujen kokonaisuuden. Hallintopalveluiden tulosityksikköä johtaa hallintojohtaja.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukainen tavoite huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Valtuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista, päättää kunnan strategioista ja keskeisistä toimintasäännöistä. Valtuusto

vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto kokoontuu arviolta 6-7 kertaa vuodessa.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta, taloushoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa myös kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja kunnan omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston ja kunnanhallituksen tulot ja menot kohdistuvat samalle kustannuspaikalle. Kustannuspaikan suurimmat menot koostuvat henkilöstökuluista ja kuntien yhteistoimintaosuuksista. Henkilöstökulujen arvioidaan olevan -312.420 euroa, ja niihin kuuluu muun muassa luottamushenkilöiden palkkiot, sekä kunnanjohtajan palkka. Kuntien yhteistoimintaosuuksiin on varattu -280.000 euroa: niitä ovat muun muassa Kuntaliiton ja

Keski-Suomen liiton jäsenyydet. Muita mainittavia kunnanhallituksen toiminnan menoeriä ovat koko kuntaa koskevat vakuutus-, viestintä- ja ict-kustannukset sekä luottamushenkilö- ja yhteiskuntasuhdetoimintaan liittyvät kustannukset. Toimintamenoihin on varattu yhteensä -928.580 euroa. Lisäksi kunnalla on velvollisuus huolehtia hautaustoimintalain mukaan vainajan hautajaisjärjestelyistä, mikäli vainajalla ei ole ketään omaista huolehtimaan järjestelyistä. Näihin toimintamenoihin on varattu -5.000 euroa.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa. **Veteraaniasiain neuvottelukunta** on ollut yksi kunnan vaikuttamistoimielimistä, mutta vuoden 2023 aikana toiminta päättyi. Veteraanityö muuttuu perinnetyöhön. Nuorisovaltuuston on tarkoitus jatkaa vuonna 2023 alkanutta avustusrahoitusta ja siihen on varattu -5.000 euroa tulevalle vuodelle.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunnan toimintamenoihin on varattu -38.050 euroa sisältäen luottamushenkilökustannukset ja asiantuntijapalveluiden ostot.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit, sekä europarlamenttivaalit. Vaalien kustannuksiin varataan -58.210 euroa. Valtio myöntää korvausta kunnille vaalien järjestämisestä ja korvaukseksi on arvioitu 60.000 euroa perustuen aiempien vuosien korvaussummaan.

Hallinto ja viestintä tukee kunnan päätöksentekoa vastaamalla valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksenteon valmistelusta ja toimeenpanosta, sekä se vastaa toimielinten kokousjärjestelyistä ja oheistapahtumista. Hallinto- ja viestintä tuottaa kunnan neuvontapalvelut, asiantuntijapalvelut, kirjaamopalveluita,

kuntahallintoon liittyvää sisäistä neuvontaa päättäjille ja viranhaltijoille. Lisäksi osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon ja kunnan yleinen viestinnän kehittäminen kuuluvat hallinnon ja viestinnän vastuulle. Toimintamenoiksi on arvioitu -459.530 euroa, mitkä koostuvat pääosin henkilöstökuluista -255.340 euroa ja sisäisistä vuokrista -179.630 euroa. Sisäisissä vuokrissa huomioidaan muun muassa Kuntalan väistötilat, museo, Viertola sekä vanhan Kuntalan tiloja.

Tietohallinto tuottaa kuntaorganisaation tietohallintoon, tietoliikenteeseen, tulostukseen ja viestintäratkaisuihin liittyviä palveluja. Vuonna 2024 tietohallinnossa työskentelee 5,2 vakituista työntekijää. Tietohallinnon ylläpidossa olevia laitteita on vuoden 2023 lopussa noin 3550. Tietohallinnon toimintatuotot muodostuvat sisäisistä laitevuokrista sekä ulkoisista myyntituotoista, jotka ovat vuonna 2024 883.800 euroa. Tietohallinnon talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut ja poistot edellisvuosien investoinneista. Investointimenoihin kirjataan yli 10.000 euron investoinnit, kuten tietoliikenneverkkojen rakentaminen, työasema-, kopiokone- ja matkapuhelinhankinnat sekä järjestelmähankinnat. Vuoden 2024 talousarviossa sisäiset tietohallinnon tietokonelaitteiden sisäiset yksikköhinnat laskevat 10-15 prosenttia ja muiden laitteiden ja käyttäjätunnusten laskutushinnat säilyvät ennallaan vuoteen 2023 verrattuna. Tietohallinnon kokonaislaskutus laskee noin 8 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Sisäisten tietohallintopalvelujen laskutus tapahtuu kuukausittain ja ulkoisten tietohallintopalvelujen laskutus puolivuositain.

Maaseututoimen tulospaikka vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomais tehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla.

Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Keuruun YT-alueen kanssa solmittua

yhteistyösopimusta hyödynnetään entistä tiiviimmin vuoden 2024 aikana, jotta maaseutuhallinto pystyy vastaamaan muuttuviin tehtäviin tehokkaasti. Maaseutuhallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan ja palveluja pyritään tuottamaan tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti. Maaseututoimen tulosityksikön toimintakulut ovat vuonna 2024 yhteensä 349.280 euroa ja tulot ovat vastaavasti 349.280 euroa.

Henkilöstösuunnitelma

Hallintopalveluiden osalta henkilöstöön on kohdistumassa muutoksia. Irtisanoutumisen

seurauksena on jätetty hallinnon asiantuntijan tehtävä täyttämättä. Tehtävä on tarkoitus lakkauttaa, sekä vuonna 2024 tarkastellaan tehtävänkuvia ja kokonaisuuksia osana talouden tasapainottamisohjelmaa. Talouden tasapainottamisesta on kohdistumassa 10.000 euron henkilöstösäästötavoite hallinnon ja viestinnän tulospaikalle. Vuoden 2024 aikana valmistellaan tasapainottamisohjelmaan sisältyvää keskitetyn hallinnon järjestelyä, johon liittyen muutostarpeet henkilöstösuunnitelmassa ovat mahdollisia jo vuoden 2024 aikana tai viimeistään vuoden 2025 alusta lukien.

HALLINTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TS 2024	TS2025	TS2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	15,37	14,7	14,75	15	15
Määräaikaiset	2,47	2	1	0,75	0,75
Yhteensä	17,84	16,7	15,75	15,75	15,75

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikkö kokoaa yhteen kuntaorganisaation toiminnan ja talouden suunnittelun ja kehittämisen kannalta olennaisia toimintoja. Tulosityksikkö palvelee vastuualueillaan laajasti koko organisaatiota. Yksikön tavoitteena on tuottaa luotettavaa ja tarkoituksenmukaista palvelua sekä turvata vastuualueellaan olvien kunnan ydintoiminnot kaikissa tilanteissa. Talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikköä johtaa talous- ja henkilöstöjohtaja. Tulosityksikössä on kaksi tulospaikkaa, jotka ovat talous- ja omistajaohjaus sekä henkilöstöhallinto.

Talous- ja omistajaohjauksen tulosityksikkö vastaa kunnan keskeisistä talousprosesseista sekä hankinta- ja vakuutusasioista. Tulospaikalla hoidetaan keskitetysti kunnan talousarvio- ja taloussuunnitteluprosessia sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelua, kirjanpitoa, lakisäätelistä taloustilastointia, maksuliikennettä, rahoitusta, perintää, raportointia ja

riskienhallintaa. Lisäksi yksikkö neuvoo, ohjeistaa ja kouluttaa taloushallinnon eri kysymyksissä. Taloushallinto ja -suunnittelu huolehtii laskenta- ja seurantajärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä toimialojen kanssa. Tulospaikan vastuulle kuuluu myös kunnan hankinta-asioiden ohjaus, mihin kuuluu hankintaperiaatteiden ja -linjausten valmistelu kunnan yleisten kehittämislinjojen mukaisesti, hankinta-asioiden kouluttaminen, ohjeistaminen ja koordinointi sekä keskitetyistä hankinnoista huolehtiminen. Tulospaikan tehtäviin kuuluu myös kunnan vakuutusten ja irtaimistoleasingin päivittäiset käytännön tehtävät. Kehittämisen osalta tulospaikan tehtävänä on erikseen annettujen kehittämisprojektien läpivienti.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmistelee yhteistyössä muun organisaation kanssa henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita

ovat muun muassa henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto, työsuojelu, yhteistoimintamenettely ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkkahallinnosta.

Vuonna 2024 henkilöstöjohtamisen painopistealueina ovat työkykyjohtaminen ja työhyvinvoinnista huolehtiminen talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanon aikana. Lisäksi henkilöstöhallinto tukee muuta organisaatiota tasapainottamistoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Henkilöstösuunnitelma

Talous- ja henkilöstöhallinnon henkilötyöpanos kasvaa talousarviovuonna 2024. Kasvu johtuu siitä, että työsuojelupäällikön tehtävä siirtyy henkilöstöhallinnon alaisuuteen, kun se on aikaisemmin toteutunut ota-tehtävänä. Määräaikaisen henkilöstön työpanos pienenee edelliseen vuoteen verrattuna.

Talous- ja omistajaohjauksen tulospaikalla tapahtuu yksi laskentasihteerin eläköityminen vuonna 2024. Eläköityneen tilalle vakinaistetaan

aikaisemmin määräaikaisena työskennellyt työntekijä osa-aikaisesti.

Henkilöstöhallinnossa suunniteltu työpanos on pienentynyt vuonna 2023 hallinnon suunnittelijan irtisanouduttua, kun paikkaa ei täytetty. Vuonna 2024 henkilöstöhallinnon tulospaikalla aloittaa uutena tehtävänä työsuojelupäällikkö. Lisäksi työkykykoordinaattori vakinaistetaan kun hanke, jossa tämä nyt työskentelee päättyy maaliskuussa 2024. Hallinnon keskittämiseen tähtäävät toimenpiteet käynnistetään palkkahallinnon toimistosihteeritehtävien yhdistämisellä yleishallinnon toimistosihteerin tehtäviin. Tähän liittyvä yhden henkilötyövuoden määräaikainen työpanos sisältyy kokonaan talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstösuunnitelmaan ja määrärahaan, mutta käytännön työpanoksesta mahdollisuuksien mukaan osa kohdistuu yleishallinnon ja viestinnän tehtäviin.

Vuoden 2024 aikana valmistellaan tasapainottamisohjelmaan sisältyvää keskitetyn hallinnon järjestelyä, johon liittyen muutostarpeet henkilöstösuunnitelmassa ovat mahdollisia jo vuoden 2024 aikana tai viimeistään vuoden 2025 alusta lukien.

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	12,27	10,75	13,25	13,75	13,75
Määräaikaiset	2,85	2,50	1,50	-	-
Yhteensä	15,12	13,25	14,75	13,75	13,75

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut vastaa alueen elinkeinoiden kehittämisestä, yrityspalveluista ja aluekehityshankkeista. Elinkeinoitoimi toteuttaa tehtävänsä tarjoamalla (1) aloittavan ja toimivan yrityksen palveluja, (2) yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja kansainvälistymispalveluja ja (3) sijoittumispalveluja sekä toteuttamalla (4) kuntastrategian mukaisia aluekehityksen kärkihankkeita ja (5) kuntamarkkinointia.

Elinkeinopalvelujen toimintaa ohjaavat kuntastrategia, syksyllä 2023 hyväksytty elinkeino-ohjelma sekä hankeohjelma.

Elinkeinopalvelujen tulosityksikköä johtaa kunnanjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelevät yritysasiantuntija, hankeasiantuntija ja viestintäpäällikkö. Elinkeinopalveluissa tehdään merkittävä osa kunnan yleisestä viestinnästä.

Yritysasiantuntijan alaisuudessa työskentelee ulkoisella rahoituksella Yritystankkaamo-hankkeen projektipäällikkö.

Elinkeinopalvelut kasvattaa alueen elinvoimaa auttamalla yrityksiä ja yhteisöjä sijoittumaan Laukaaseen, sekä rakentaa verkostoja ja parantaa yritysten yhteisöllisyyttä. Laukaan kunnan elinkeinopalvelut tarjoaa tukea yrittäjyyteen ja eri toimialojen kehittämiseen yhteistyössä muiden seudullisten toimijoiden kanssa.

Elinvoimaa ja sijoittumista edistävän elinkeinopolitiikan toteuttamisessa hyödynnetään Laukaan kehitysyhtiötä ja toimitilojen ja työpaikka-alueiden kehittämiseen ja omistamiseen keskittynyttä Jykiaa sekä muuta kumppaniverkostoa. Laukaan Kehitysyhtiöltä ostetaan elinkeinopalveluja 48 000 eurolla. Kehitysyhtiön toiminnan pääpaino on erilaisten elinkeinotoimintaa tukevien kehityshankkeiden käynnistäminen sekä yrityspalvelusetelin myöntäminen yritysten kehittämiseen. Yritysten perustamis- ja käynnistämävaiheen neuvonta hankitaan Gradian K-S Yritysidean kautta 20 900 eurolla.

Aluekehityksen strategisia kärkihankkeita vuonna 2024 ovat Laukaanportin yritysalueen kehittäminen ja markkinointi sekä ulkoisen rahoituksen hankkeet (Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF) Yritystankkaamo-hanke ja Culture in Nature -hanke. Yritystankkaamo-hanke kehittää yritysten yhteisöllistä työtilaa sekä yritysten hyvinvointia, muutosresilienssiä ja yhteisöllisyyttä tapahtumien ja koulutusten avulla. Culture in nature (CIN) –hankkeessa parannetaan Laukaan kulttuuri- ja luontomatkailukohteiden fyysistä ja digitaalista saavutettavuutta ja kansainvälistä tunnettuutta, rakennetaan Laukaan luonto- ja kulttuurimatkailun brändi sekä kehitetään yritystoimintaa ja yritysten tuote- ja palveluvalikoimaa kansainvälisille markkinoille. CIN-hanke on elinkeinopalvelujen ja vapaa-aikapalvelujen yhteishanke. Yritysalueilla panostetaan Leppäveden Sorajyvän yritysalueen Lievestuoreen Ysitien Sampo –yritysalueiden tunnetuksi tekemiseen.

Matkailu- ja tapahtumaelinkeinoja kehitetään Visit Laukaa ja Visit Jyväskylä -palvelujen kautta. Visit Jyväskylä Regionin kuntarahoitusosuus on 35 700 euroa. Elinkeinopalvelut kuntarahoitusosuus yritysten ja yhteisöjen kehittämisen- ja investointihankkeisiin Jyväsräi ry:n kautta on 56 370 euroa.

Työllisyyspalvelujen tulosyksikkö vastaa kunnan työllisyydenhoidon tehtävistä. Laukaa jatkaa vuoden 2024 loppuun saakka työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Kuntakokeilussa työllisyyspalvelut järjestävät lain työllisyyden edistämisestä kuntakokeilussa mukaiset (1260/2020) palvelut kokeilun piiriin kuuluville laukaalaisille työttömille työnhakijoille.

Vastuu alueellisten työvoimapalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnille 1.1.2025. Kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön, tulee sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Laukaa on mukana pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen valmistelussa yhdessä 12 muun kunnan kanssa. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen yhteistoiminnan muodoksi on valittu vastuukuntamalli, jonka vastuukuntana toimisi Äänekosken kaupunki. Päätökset hyväksytyistä työllisyysalueista tulevat työ- ja elinkeinoministeriöstä vuoden 2024 alkupuolella, jonka jälkeen työllisyysalueiden valmistelu toden teolla alkaa.

Työllisyyspalveluiden tulosyksikköä johtaa kunnanjohtaja. Yksikön esihenkilönä toimii palvelupäällikkö ja henkilöstö koostuu vuonna 2024 neljästä omavalmentajasta, kahdesta etsivästä nuorisotyöntekijästä ja työkykykoordinaattorista. Lisäksi Keski-Suomen TE-toimisto on siirtänyt kuntakokeiluun, Laukaan työnjohdon alaisuuteen, työskentelemään neljä henkilöä. Työllisyyspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä

vapaa-aikatoimen työpajan (Vattipaja) sekä alueen muiden työllisyystoimijoiden kanssa.

Työllisyyspalvelut koordinoi kunnan palkkatuki- ja velvoitetyöllistämistä. Vuosittain palkkatukityössä on 60-100 henkilöä ja velvoitetyössä 15-30 henkilöä. Työllisyyspalvelut myöntää työnantajille työllistämisen kuntalisää niiden palkatessa kuntalisän ehdot täyttävän työnhakijan. Kuntalisä on määrärahasidonnainen. Viime vuosina määräraha on ollut 35 000 euroa/vuosi. Kuntalisän vaikuttavuus on ollut hyvä. Henkilöt, joista on maksettu kuntalisää ovat työllistyneet kuntalisän päättymisen jälkeen pääsääntöisesti hyvin.

Työllisyyspalveluiden työskentely on vahvasti verkostotyötä. Tarvittaessa työttömien työnhakijoiden palveluntarvetta arvioidaan hyvinvointialueen ja Kelan kanssa yhteistyössä monialaisessa työllistymistä edistävässä yhteistyöverkostossa (TYP) ja/tai nuorten Ohjaamotoiminnassa. Verkostoja laajennetaan työnhakijan palveluntarpeen mukaan. Kelan asiointipiste palvelee työllisyyspalveluiden tiloissa keskiviikkoisin. Vuonna 2024 on tarkoituksena edistää työkyvyn arvioinnin prosesseja. Työttömissä työnhakijoissa on henkilöitä, joiden työkyky on alentunut oleellisesti ja niitä joilla sitä ei ole enää jäljellä juuri lainkaan. Yhteistyökäytännön luominen näiden asiakkaiden asioiden eteenpäin viemiseksi hyvinvointialueen kanssa on avainasemassa. Tarvittaessa hankitaan ostopalveluina työkyvyn arvioinnin palveluita esimerkiksi erilaisia lausuntoja.

Maankäytön tulosyksikkö vastaa maankäyttöpolitiikasta, maaomaisuuden hallinnasta sekä talous- ja puistometsien hoidosta. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueiden käyttöä siten, että lain edellyttämät ja kunnan strategioissa

maankäytölle määritellyt tavoitteet täyttyvät. Suunnittelun tavoitteena on tuottaa monipuolinen tonttivaranto asumiseen ja elinkeinotoimintaan, huomioiden viihtyisälle ja hyvälle asuinympäristölle asetetut tavoitteet sekä elinkeinoelämän vaatimukset. Maankäyttö osallistuu myös taajamaympäristöjen laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen palvelualueen kanssa.

Tulosyksikön esimiehenä toimii kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelee viisi henkilöä. Kaavasunnittelijan avoimena olevaa virkaa ei taloudellisista syistä täytetä vuoden 2024 aikana.

Maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta ohjaa lainsäädännön, kuntastrategian, maankäytön rakennemallin ja maapoliittisen ohjelman lisäksi valtuuston hyväksymä kaavoitusohjelma.

Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus

Vuoden 2023 aikana on uudistettu maankäytön rakennemalli Viuhka. Päivitystyön taustaksi laadittiin muun muassa tilannekuva sekä haja- ja rantarakentamiseen liittyviä selvityksiä. Tavoitteena on tehdä maankäyttöön liittyviä pitkän aikavälin linjauksia, jotka pohjautuvat oikeaan ja ajantasaiseen tietoon. Vahva painotus on ollut ratkaisujen vaikutuksella kuntatalouteen ja yhdyskuntarakenteen hallittuun kehittämiseen. Rakennemalli tulee valtuuston hyväksyttäväksi alkuvuodesta 2024. Rakennemalli ohjaa osaltaan keskeisimpien strategisten suunnitelmien ja ohjelmien sisältöä. Näitä ovat esimerkiksi maa- ja asuntopoliittinen ohjelma, liikennepoliittiset ohjelmat ja maankäytön toteuttamisohjelma. Rakennemallin hyväksymisen jälkeen oli tarkoitus käynnistää maapoliittisen ohjelman päivittäminen ja asuntopoliittisen ohjelman laatiminen vuonna 2024, mutta taloudellisista syistä hanke siirretään tuleville vuosille.

Kaavoitusohjelmasta mukaisesti vuonna 2023 tuli vireille Vihtavuoren taajaman oikeusvaikutteinen yleiskaava, johon laadittiin taustaselvitykset. Vuonna 2024 oli tarkoitus käynnistää varsinainen kaavoitustyö, mutta taloudellisista syistä työn aloitusta siirretään vuoteen 2025. Myös muut kaavoitusohjelmassa määritellyt, konsulttityönä

laadittavat yleiskaavahankkeet siirtyvät eteenpäin (muun muassa Leppäveden ja Lievestuoreen taajamien yleiskaavat).

Muilta osin maankäytön suunnittelussa edistetään vireillä olevia yleis- ja asemakaavahankkeita. Hankkeiden etenemiseen saattaa vaikuttaa taloudellisten- ja henkilöstöresurssien pieneneminen vuoden 2023 tasosta. Yleiskaavahankkeita on vireillä kolme ja asemakaavahankkeita 30.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ) annettu laki astuu voimaan 1.1.2024. Tavoitteena on, että lain siirtymäajan puitteissa vuoteen 2028 mennessä kunnalla on edellytykset tiedon tuottamiseen, käsittelyyn ja tallentamiseen lainsäädännön edellyttämässä yhteentoimivassa muodossa. Vanhojen aineistojen muuttaminen, oikean muotoisen tiedon tuottaminen ja tallettaminen vaativat kunnalta resursseja sekä toimintatapojen muutosta. Maankäyttö yhdessä paikkatiedon kanssa jatkaa toimenpiteiden valmistelua ja aktiivista lain täytäntöönpanon seuranta. Tavoitteena on, että uudet kaava-aineistot tuotetaan yhteentoimivassa muodossa jo lain siirtymäaikana.

Maaomaisuus

Kirkonkylän Lahdenkujalla on ollut pitkään rakentamattoman rivitalotontit, joiden toteuttamista lähdetään edistämään vuoden 2024 aikana kumppanuuskaavahankkeella. Tavoite on muuttaa nykyistä asemakaavaa siten, että tonttien asuntorakentaminen toteutuisi. Myös kirkonkylän sataman palvelurakennuksen toteuttamiseen on suunnitteilla kumppanuuskaavahanke, jossa etsitään sekä rakentajaa että toimijaa toteuttamaan satamapalvelut sekä kehittämään ravintola-, matkailu- ja tapahtumatoimintaa.

Kumppanuuskaavoituksella tarkoitetaan menettelytapaa, jossa ennen asemakaavamuutoksen laatimista kunta valitsee esimerkiksi suunnittelu- tai ideakilpailun kautta yhteistyökumppaneikseen yhden tai useamman yrityksen. Prosessissa kaavoitettavan kohteen toteuttaja (esim. rakennusliike) on tiedossa jo

kaavahankkeeseen ryhdyttäessä ja suunnittelu voidaan tehdä tiiviissä yhteistyössä. Asemakaavan tultua voimaan rakennuspaikka myydään markkinahinnalla yhteistyökumppanille. Kumppanuuskaavoituksella tavoiteltavia etuja ovat muun muassa laatuhakuisen kilpailun lisääntyminen, yritysten suunnitteluresurssien hyödyntäminen, laadukkaammat toteutusratkaisut, toteutettavuuden varmistaminen ja muutostarpeilta välttyminen. Toimintatavan avulla kunnan maankäytön suunnittelussa voidaan hyödyntää yritysten markkinataloudellista ja teknistä osaamista. Yrityksille puolestaan tarjoutuu enemmän mahdollisuuksia tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen.

Raakamaata hankitaan kasvualueilta toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen sekä kohtuuhintaisen tonttitarjonnan turvaamiseksi. Vehniän Laukaanportin yritysalueen kehittämistä pyritään edelleen edistämään raakamaan hankinnan ja suunnittelun keinoin. Myös taajamien kasvusuunnilta tavoitellaan aktiivisesti raakamaata. Lisäksi jatketaan yleisten alueiden hankintaa asemakaavan toteuttamiseksi.

Kaavoitettuja asunto- ja yritystontteja luovutetaan rakennettavaksi myymällä tai vuokraamalla, kysynnän ja palveluverkon riittävyyden mukaan. Uusia pientalojen rakennuspaikkoja avataan haettavaksi Kuhamäen alueelta Vihtavuoresta ja Korpelan alueelta Leppävedeltä. Haasteeksi tunnistetaan pientalotonttien kysynnän merkittävä vähentyminen, joka johtuu yleisesti taloustilanteesta.

Vehniällä Laukaanportin yritysalueella on vapaata rakennusmaata noin 7,2 ha ja rakennusoikeutta noin 29 000 k-m². Tavoitteena on, että alueelta myydään tai vuokrataan yksi rakennuspaikka vuoden 2024 aikana. Tonttien esirakentamisurakka on toteutettu vuonna 2023.

Leppäveden Korpelan alueelle asemakaavoitettavaa aluetta (Liikuntapuiston asemakaavan muutos ja laajennus) on tarvetta esirakentaa. Esirakentamisella parannetaan

alueen massatasapainoa ja edistetään rakennuspaikkojen käyttöä ja myyntiä. Kaavaehdotuksessa alueelle on esitetty julkisten lähipalveluiden rakennuspaikka (YL) ja tiivistä asuinrakentamista. Esirakentamisen kustannusarvio on noin 50 000 euroa, jotka kohdennetaan maa- ja vesialueiden kustannuspaikalle, eli se nostaa rakennuspaikkojen tasearvoa vastaavasti. Esirakentamisella ei ole vaikutusta käyttötalouteen, koska maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Esirakentamisen kustannukset huomioidaan rakennuspaikkojen myyntihinnassa, jolloin velan takaisinmaksu tapahtuu rakennuspaikkojen myynnin kautta. Vuokrattaessa velka jää maa- ja vesialueiden taseeseen, mutta sillä on vastaavasti positiivinen vaikutus käyttötalouteen.

Maaomaisuutta hallitaan paikkatietojärjestelmien ja sähköisen maaomaisuusrekisterin sekä Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin avulla. Maaomaisuusrekisterissä pidetään luettelo maa- ja vesialueista sekä tehdään raportit kirjanpitoon. Maanvuokralaskutus tehdään kaksi kertaa vuodessa. Vuoden 2024 aikana selvitetään maanvuokralaskutuksen hallinnoinnin siirtämistä Trimble Locus –järjestelmään.

Metsätilat

Maankäytössä hallinnoidaan yhteensä noin 2500 ha metsäaluetta, joista suurin osa on talousmetsiä ja loput muuta metsää. Metsät ovat arvokkaita monessa muodossa ja ne jakautuvat sijainnin, kaavoitustilanteen, muun käyttötarkoituksen ja historian mukaan eri osa-alueisiin. Metsiin liittyy paljon odotuksia, tarpeita ja tavoitteita, kuten taloudellinen tuotto, virkistyskäyttö, viihtyisä asuinympäristö, raakamaareservi sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luonnonsuojelu. Tavoitteena on varmistaa metsäomaisuuden hoidon korkea taso ja turvata metsävarojen suotuisa kehitys pitkälle tulevaisuuteen. Toiminnan edellytyksenä on suunnitelmallisuus, joten kattavan ja laadultaan

korkean metsäsuunnitelmatiedon olemassaolo on tärkeää. Metsäsuunnitelmaa hallitaan sähköisessä verkkopalvelussa, joten suunnitelma päivittyy jatkuvasti tehtyjen toimenpiteiden mukaan ja pysyy ajan tasalla.

Talousmetsiä hoidetaan Tapion hyvän metsänhoidon suositusten ja PEFC-sertifikaatin vaatimusten mukaisesti siten, että metsätaloutta harjoitetaan tehokkaasti ja tuottavasti toteuttamalla hoitotyöt ja hakkuut ajallaan. Taajamien sisäisiä lähimetsiä hoidetaan vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Hoidossa painotetaan viihtyisyyttä, maisema- ja suojavaikutuksia, puuston elinvoimaisuutta sekä turvallisuutta.

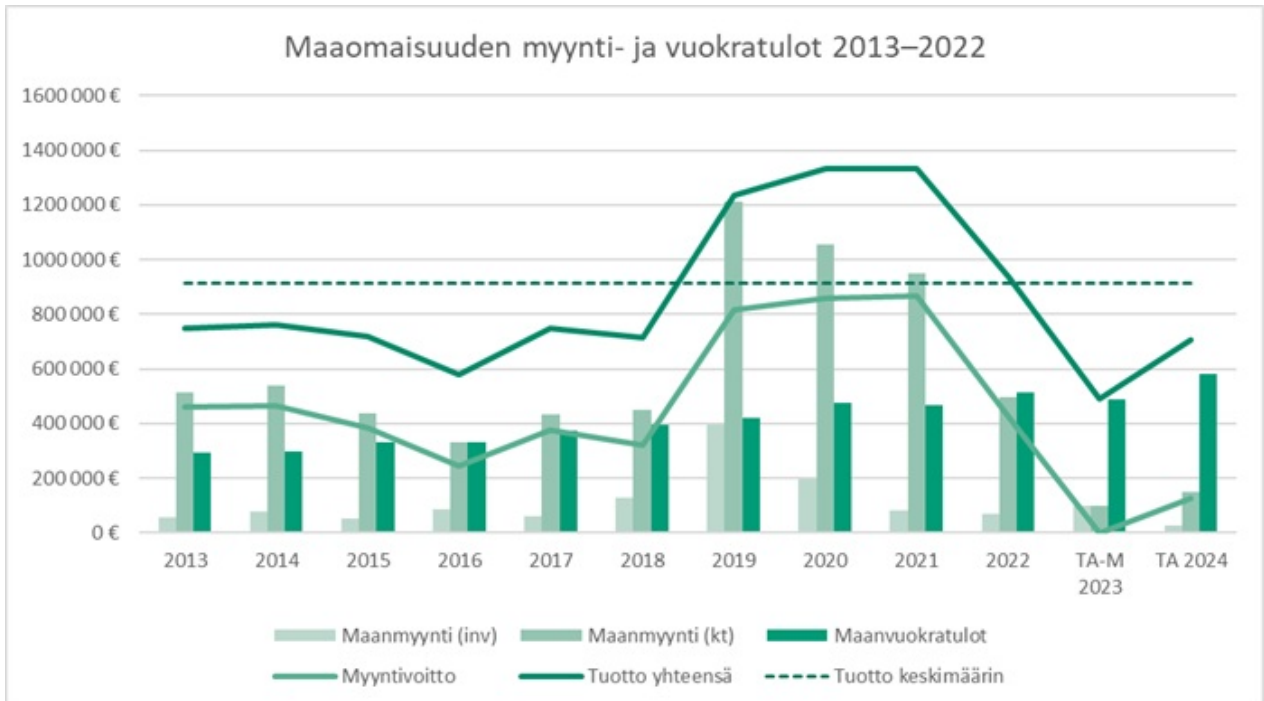
Metsävarallisuuden hoito ja sen suunnittelu teetetään ulkopuoliselle palveluntuottajalle. Vuonna 2023 on kilpailutettu uusi metsänhoitosopimus, joka tulee voimaan vuoden 2024 alusta. Palveluntuottajana jatkaa Metsä Group.

Vuoden 2024 aikana laaditaan metsänhoidon strateginen asiakirja. Työn tavoitteena on määrittää metsien eri osa-alueet tavoitteineen ja linjauksineen sekä selvittää eri kasvatusmallien vaikutukset pitkälle tulevaisuuteen.

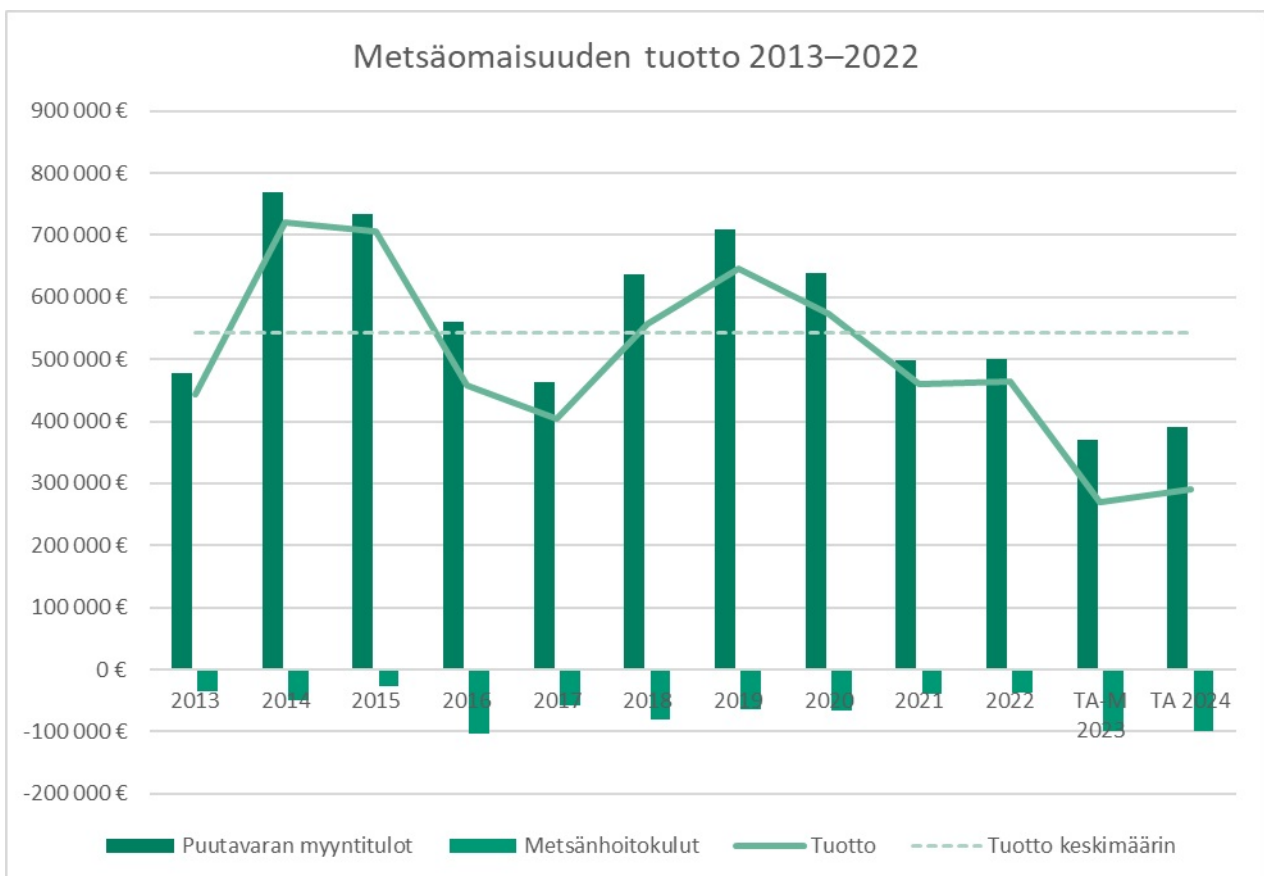
Maankäyttö on toimittanut Keski-Suomen ELY-keskukselle Metso-metsiensuojeluhakemuksen, joka kohdistuu noin 5 ha alueelle Multamäen ulkoilmametsään. Alueelle on yli 100 vuotias metsä, jossa on eriasteisia luonnontuhoja, kuten hyönteistuhon ja lahoppuuta. Aluetta on esitetty kunnan omistukseen jääväksi pysyväksi luonnonsuojelualueeksi. Metsätaloudellinen arvo on yli 100 000 euroa, josta osa on mahdollista saada hyvityksenä valtiolta (suojelukorvaus).

Kunnalle on kertynyt Metsäliitto Osuuskunnan Metsä1-osuuksia 107 000 eurolla, jotka myydään vuonna 2024. Talousmetsien sääntömääräisiä perusosuuksia kunnalla on noin 61 000 eurolla, josta siirretään 30 000 euroa lähimetsien jäsenyydelle.

Maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) vuosina 2013–2022 sekä talousarvioluvut vuosilta 2023–2024.

Metsäomaisuuden tuotto vuosina 2013–2022 sekä talousarvioluvut vuosilta 2023–2024.

Tunnusluvut:

	TP 2022	TA-M 2023	TA 2024
Hyväksytyt asemakaavat, ha	35	150	110
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	530	1500	3800
Maanhankintamenot, euroa	64 000	700 000	700 000
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	498 023	100 000	150 000
Maanvuokratulot, euroa	513 082	490 000	550 000
Puunmyyntitulot, euroa	501 131	320 000	370 000
Metsänhoitomenot, euroa	37 471	100 000	100 000

Henkilöstösuunnitelma

Elinkeinopalvelujen henkilöstömäärä vähenee vuonna 2023. Vakinaisen henkilöstön määrä kasvaa, mutta määräaikaisen henkilöstön määrä vähenee. Yrityspalveluiden henkilöstömäärään voi

tulla pidemmällä aikavälillä muutoksia hankkeiden toteutuksesta johtuen. Työllisyyspalveluiden henkilöstömäärään voi tulla muutoksia vuoden 2025 alussa, kun TE-uudistus toteutuu.

ELINKEINOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TP 2022 TA 2023 TA 2024 TS 2025 TS 2026

HTV (palkallinen työpanos)

Vakituiset	12,43	12	14	14	14
Määräaikaiset	14,98	10	4	1,5	1
Yhteensä	27,41	22	18	15,5	15

3.2.3 Kehittämisen painopisteet

Konsernihallinnon keskeisin painopistealue vuodelle 2024 on talouden tasapainottamisohjelmaan liittyvän muutoksen hallittu ja onnistunut johtaminen ja muiden palvelualueiden tukeminen muutoksessa. Vuonna 2024 käynnistyy erityisesti henkilöstöjohtamiseen liittyviä tasapainottamistoimenpiteitä, joiden toimeenpanossa kuntatasoisesti tarvitaan konsernihallinnon tukea ja koordinaatiota.

Aluekehittämisen painopisteinä ovat vetovoimaisten yritysalueiden tuotteistaminen ja markkinointi ja elinkeinoelämän yhteisöllisyyden ja muutoksenkyvyyden vahvistaminen. Työllisyyspalveluissa valmistaudutaan alueellisten työvoimapaalveluiden käynnistymiseen 1.1.2025 alkaen.

3.2.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
-----------------------------	--	------------------------	-----------------------

<p>Sujuvat arjen kuntapalvelut Palvelukulttuurin kehittäminen</p>	<p><i>Digitaalisten palveluratkaisujen avulla sähköisen asioinnin kasvattaminen ulkoisesti ja sisäisesti</i></p>	<p><i>Tulostettavan arkistomateriaalin vähentyminen Sähköisesti tuotettavien palveluiden lisääminen</i></p>	<p><i>Asianhallinnan aineisto täysin sähköisessä muodossa Kuntalaisille edellytyksiä käyttää palveluita sähköisesti laajemmissa määrin.</i></p>
<p><i>Hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt</i></p>	<p><i>Edistetään henkilöstötuottavuutta johtamista, esimiestyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla.</i></p> <p><i>Talousarviovuoden tavoitteena on edistää työhyvinvointia ja työkykyjohtamista talouden tasapainottamisohjelman henkilöstöjohtamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.</i></p> <p><i>Henkilöstötuottavuuden johtamisen tavoite on pitkäaikainen ja sen seurantaa jatketaan useana vuonna.</i></p>	<p>1) <i>Henkilöstötuottavuusindeksi</i> 2) <i>Esimiesten johtamisaktiivisuuden taso</i> 3) <i>Luottamus johtoon</i> 4) <i>Työhyvinvointikyselyn tulokset vrt. ed. vuosi</i> 5) <i>Esimiesten arviointi prosessista</i></p>	
<p><i>Kestävä kuntatalous – Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</i></p>	<p><i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti.</i></p> <p><i>Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten,</i></p>	<p>1) <i>Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu</i></p> <p>2) <i>määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet</i></p>	<p><i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainottamisohjelman, jossa on toimenpiteitä vuosille 2024-2026. Tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan vuositasolla pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 17 miljoonan säästöä vuosien 2024-2027 aikana.</i></p> <p><i>Vuonna 2024 konsernihallintoon</i></p>

	<i>että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i>		<i>kohdistuu ohjelmasta 105.150,00 euroa.</i>
<i>Elinvoimainen yrittäjyys</i>	<p><i>Laukaan profiilin nostaminen yritysmuotoisena kuntana.</i></p> <p><i>Elinkeinoelämän strategisten kehittämishankkeiden toteuttaminen</i></p> <p><i>Elinkeinoelämän yhteisöllisyyden vahvistaminen Yritystankkaamo-hankkeen avulla.</i></p>	<p>1) Kuntabarometrin 2024 vastaajien määrä ja elinkeinopolitiikan arvosanan.</p> <p>2 a) Yritystankkaamo-hanke, Culture in nature -hanke, Maatilojen ja yritysten uudet yhteistyömahdollisuudet – hankkeiden toteuttaminen.</p> <p>2 b) Laukaanportin ja Sorajyvän yritysalueiden markkinoinnin ja tunnettuuden hankkeistaminen</p> <p>3 a) Paikallinen yritysten yhteisöllisyyttä mittaava täsmäkysely</p> <p>3 b) Yhteisöllisyyttä ja muutuskäytännöitä vahvistavien koulutusten ja tilaisuuksien sekä niihin osallistuvien määrä.</p>	<p><i>Vuoden 2022 kuntabarometrissa Laukaasta oli 74 vastaajaa ja kunnan elinkeinopolitiikan arvosanaksi saatiin 2,99/5. Kasvatetaan vastaajien määrää ja elinkeinopolitiikan arvosanaa.</i></p> <p><i>Hankkeet käynnistyivät vuonna 2023. Tavoitteena on saada yritykset ja yrittäjyydestä kiinnostuneet osallistumaan hankkeiden toimenpiteisiin tavoitteiden mukaisesti.</i></p> <p><i>2 b) Laukaanportin ja Sorajyvän yritysalueet on esirakennettu ja Laukaanportin yritysalueelle valmistui master plan vuonna 2023. Tavoitteena on hankkeistaa alueiden tuotteistaminen ja myynti ja löytää siihen rahoitus.</i></p> <p><i>3 a) Yritysten yhteisöllisyyttä ei ole aiemmin mitattu. Tavoitteena ottaa yhteisöllisyyden mittaaminen säännöllisesti toistuvaksi käytännöksi.</i></p> <p><i>3 b) Aiemmin toteutettu koulutuksia ja valmennuksia satunnaisesti. Tarjotaan jatkossa tavoitteellisia ja</i></p>

			<i>säännöllisesti toistuvia valmennuskokonaisuuksia.</i>
<i>Positiivinen viestintä</i>	<i>Laukaan palveluista viestitään aktiivisesti ja vahvuuksia tuodaan esiin yhtenäisen kuntabrändin alla.</i>	<i>Viestintää tekevät henkilöt, viestintämotivaatio ja viestintäosaamisen koettu taso.</i> <i>Yhteisen kuntabrändin käyttö viestinnässä.</i>	<i>Vuonna 2023 käynnistettiin eri palvelualueet kattavan vapaaehtoisuuteen perustuvan, oman toimen ohessa tapahtuvan otoviestintäverkoston kokoaminen ja järjestettiin muutamia verkostotapaamisia. Vuonna 2024 laajennetaan viestintäverkosto kattamaan useampia palvelualueita ja tarjotaan verkostolle sisäistä sparrausta ja koulutusta viestintäosaamisen kehittämiseen.</i> <i>Kunnan palveluista järjestetään avointen ovien tapahtumia ja klinikkatyöskentelyä asukkaille ja muille sidosryhmille. Kunta näkyy ja osallistuu kylien ja taajamien tapahtumiin.</i>
<i>TE2025 uudistuksen valmistautuminen</i>	<i>Laukaalaisten työnantajien tietoisuuden lisääminen työllistämiskeinoista ja -palveluista</i>	<i>Tilaisuudet, tapahtumat, kyselyt</i>	<i>Työllistämiskeinojen tunnettavuus heikohko, tavoitellaan kontaktien, tunnettavuuden ja keinojen hyödyntämisen lisääntymistä.</i>

3.2.5 Riskienhallinta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kunnan

omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden veloitteiden tai

sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kunnanjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää. Koko kuntakonsernia tarkasteltaessa konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä (Kuntalaki 25 a §.) §.) Kunnan konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti.

Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneeet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Lisäksi kuvataan palvelualueen sisäisen valvonnan järjestäminen ja toimintamallit. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Konsernihallinnon merkittävimmät riskit sekä keinot, joilla riskejä hallitaan

Konsernihallintoon kuuluu kootusti kunnan elinvoimaisuutta ja kasvua tukevia palveluita kuten elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön yksikkö. Lisäksi konsernihallintoon kuuluu monia kunnan ja kuntakonsernin johtamista tukevia palveluita. Siksi konsernihallinnon onnistuminen omassa toiminnassaan ja konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on olennaista koko kunnan menestymisen kannalta. Konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden avulla pyritään kehittämään niin kuntaorganisaation sisäistä toimintaa kuin kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa. Talousarviovuodelle asetetut tavoitteet ovat selvästi toteutettavissa olevia asioita, mutta vaativat onnistunutta resurssien kohdentamista aikana, jolloin sekä taloudelliset että henkilöresurssit ovat tiukalla. Riskinä on, että tavoitteissa ei onnistuta, koska resurssit kuten henkilöstön ajankäyttö ei riitä tavoitellun tason saavuttamiseen. Riskiä hallitaan hyvällä johtamisella ja erityisesti tavoitteiden toteuttamisen huomioimisella palvelualueen johtoryhmätyössä. Tavoitteille asetetaan vastuuhenkilöt, jotka raportoivat edistymisestä säännöllisesti palvelualueen johtoryhmälle ja tarvittaessa kunnan johtoryhmälle tai kunnanhallitukselle.

Palvelualueen taloudellisten tavoitteiden toteutumisen merkittävimpiä riskejä ovat maa- ja metsäomaisuuden myyntiin liittyvien tulojen toteutuminen sekä työllisyydenhoidon onnistuminen ja yleinen työllisyystilanne. Lisäksi riskejä aiheuttaa muun muassa mahdolliset yllättävät valitus- tai oikeudenkäyntiprosessit. Palvelualueella hoidetaan myös kunnan rahoitusta.

Hallintopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Kunnan toimielimissä tehtyjen päätösten tulee olla lainmukaisia, jolloin niistä ei koidu jälkivastuita. Päätöksenteon lainmukaisuuden riskiin varaudutaan seuraamalla sääntömuutoksia ja lakimuutoksia, sekä kouluttautumalla muutosten yhteydessä.

Laukaan kunnan asianhallinta järjestetään asianmukaisesti. Asianhallintatarkeihin

varaudutaan muun muassa kouluttamalla henkilöstöä säännönmukaisesti sekä toimivilla tietojärjestelmillä.

Tietohallinnon riskeiksi tunnistetaan IT-palveluiden jatkuvuus sekä tietoturva- ja tietosuoja. Jatkuvuuden turvaamistoimenpiteinä tärkeimpiä ovat datan häviämisen tai vahingoittumisen estäminen infrastruktuuriin kohdistuvien sekä inhimillisten tapahtumien aiheuttamien uhkien osalta. Tietosuojan ja tietoturvan toteutumisessa tärkeimpiä asioita ovat käyttäjien turvallisen toiminnan varmistaminen koulutuksin ja ohjeistuksin, käytettävien sovellusten toiminnan ja turvallisuuden tarkastelu, myös tiedon maantieteellisen sijainnin osalta, sekä ulkoisilta toimittajilta vaadittavat toimintatavat. Riskienhallintaan ja jatkuvaan riskien tiedostamiseen pyritään käyttäjäoikeushallinnalla, hankittavien laitteiden ja järjestelmien laadunvalvonnalla, sopimusteknisin keinoin ja huomioimalla riskinäkökulma toimittajien valinnassa. Fyysistä turvallisuutta ylläpidetään varautumissuunnitelman mukaisesti asianmukaisin varmistuksin sekä tietoverkkojen hallinnalla.

Talous- ja henkilöstöpalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Koko kunnan taloudelliset riskit eivät sinällään ole talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikön vastuulla, mutta sillä on korostunut rooli taloudellisten riskien havaitsemisessa ja hallinnassa.

Laukaan kunnan lainakanta oli tilinpäätöksen 2022 yhteydessä 109 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on kasvanut laajan investointiohjelman myötä. Lainamäärään liittyy erilaisia riskejä, joista olennaisimpana korkokustannusriski. Vuosien 2022-2023 aikana korkotaso on noussut nopeasti ja korkoriski on realisoitunut. Korkomarkkinat ovat epävarmat ja korkoennusteet ovat vaihdelleet viime vuosien aikana huomattavasti.

Laukaan kunnan lainasalkku on painottunut lyhytaikaiseen rahoitukseen pitkään jatkuneesta matalien korkojen markkinatilanteesta johtuen. Viime vuosien aikana lyhytaikaista rahoitusta on siirretty pitkäaikaisempiin sopimuksiin, mikä on

vähentänyt korkorisikin määrää. Siitä huolimatta pääosa lainoista on edelleen lyhytaikaisia ja korkojen nousu näkyy kunnan korkokustannuksissa nopeasti.

Korkorisikien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuojapolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojapolitiikan mukaisesti lainasalkusta on suojattu erilaisin menetelmin noin 50-60 prosenttia riippuen lasketaanko mukaan kiinteistöleasingosimukset vai pelkät lainat. Osa korkosuojauksista on kuitenkin lyhytaikaisia, minkä vuoksi suojausasteessa voi tapahtua muutoksia lyhyessä ajassa. Syyskuussa 2023 korkosuojauksiin tehtiin muutoksia siten, että suojausaste on muutaman vuoden ajan yli 70 prosenttia, minkä jälkeen se laskee vähittäin noin 40 prosentin tasolle. Korkosuojaus ei välttämättä pienennä korkokustannuksia, mutta se lisää kustannusten ennustettavuutta.

Vuonna 2023 on päivitetty kunnan varainhoitopolitiikka sekä takaus- ja antolainapolitiikka, jotka ohjaavat myös rahoitusasioihin liittyvää riskienhallintaa.

Kunta on ennakkoluulottomasti päättänyt käyttää erilaisia rahoitustapoja kunnan kehittämisessä. Erilaiset toimintatavat vaativat monipuolista osaamista ja ymmärrystä päättäjiltä ja viranhaltijoilta. Talousjohtamisen tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja osaamiseen sekä yhteisen ymmärryksen luomiseen päätöksistä vastaavien luottamus henkilöiden ja operatiivisen johdon välillä.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kunnan antolainojen määrä oli 19,8 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,3 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesihuolto Oy:lle ja 4,5 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni antolaina Väentupa Ry:lle sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituslainoja paikallisille yhdistykselle. Antolainojen myöntämiseen liittyy tapauskohtainen harkinta sisältäen riskinäkökulman huomioimisen.

Kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä

tehtävistä. Kunta ei saa myöntää takausta, jos takaukseen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Vastavakuuksien ei tarvitse kattaa koko takaukseen liittyvää riskiä vaan riittää, että ne kattavat kunnan riskien näkökulmasta riittävän osan. Tilinpäätöksen 2022 myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli 20,8 miljoonaa euroa. Takauksiin liittyvä riski huomioidaan takauksen antamista harkittaessa. Annettuja takauksia koskevien lainojen hoitamista seurataan.

Taloushallinnon henkilöstön muodostavat toimistosihteri, laskentasihteri, rahoitussihteri, taloussihteri, taloussuunnittelupäällikkö ja talous- ja henkilöstöjohtaja. Koska henkilöstön määrä on pieni, muodostuu riski toiminnan jatkuvuudesta useiden poissaolojen sattuessa samanaikaisesti. Esimerkiksi kunnan maksuliikenteen hoitaminen ei saa katketa. Riskiin on varauduttu työohjeistuksilla, jotta varahenkilön olisi helpompi suoriutua tehtävistä poissaolojen aikana. Ohjeistukset vähentävät myös inhimillisten virheiden mahdollisuutta.

Henkilöstöhallinto vastaa kunnan keskeisistä henkilöstöprosesseista. Keskeisimmät riskit henkilöstöhallinnon toiminnassa liittyvät koko henkilöstöä koskeviin ydinprosesseihin, kuten palkanmaksun toimintavarmuuteen. Palkanmaksun laajamittainen häiriö voi aiheuttaa olennaista haittaa sekä yksittäisille työntekijöille että koko organisaatiolle. Palkanmaksun toimintavarmuudesta huolehditaan ylläpitämällä palkanlaskennan tehtäviin kuuluvaa osaamista korkeana. Lisäksi palkkahallinnon keskeisistä tehtävistä ja prosesseista on laadittu kirjalliset kuvaukset, joiden avulla tehtäviin perehtyminen on mahdollista. Lisäksi riskejä on madallettu selvittämällä mahdollisuuksia hankkia ongelmatilanteissa palkanlaskentaa palveluna kolmansilta osapuolilta. Kunnan palvelutuotannon kannalta henkilöstöön kohdistuvat riskit voivat olla merkittäviä taloudellisesti ja toiminnallisesti. Laukaan kunnassa keskeisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen tai useita sijaisia, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävissäkin tilanteissa. Henkilöstön

osaamisen varmistamiseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on panostettu. Hyvällä ja toimivalla työterveyshuollolla sekä työkykyä ylläpitävillä henkilöstöpalveluilla vähennetään sairaspöissaolojen riskiä ja edistetään työssäjaksamista.

Henkilöstöön kohdistuvia riskejä ovat myös osaavan henkilöstön saatavuus sekä henkilöstön terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät uhat. Panostamalla rekrytointiin varmistetaan osaavan henkilöstön saatavuus. Panostamista voi olla houkutteleva ilmoittelu, osallistuminen rekrytapahtumiin, työnantajamaineesta huolehtiminen ja huolellinen valmistautuminen haastattelutilaisuuksiin. Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain mm. esimiehille tehdyillä kyselyillä. Saatavuudessa ei vielä ole ollut merkittäviä ongelmia, mutta riski on tiedostettu.

Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valittavan henkilöstön taustat. Vakinaisen henkilöstön valinnan suorittaa aina vähintään kolmen henkilön ryhmä. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ym. todistukset. Ennen viran/toimen vaalin vahvistamista vaaditaan lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain määräämissä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote. Sivutoimilupia ei pääsääntöisesti ole myönnetty ja sivutoimi-ilmoituksia valvotaan.

Muut henkilöstöhallinnon olennaiset riskit liittyvät pääosin tietojärjestelmien toimivuuteen. Palkka- ja henkilöstöjärjestelmän toimivuus ja toimintavarmuus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tietohallinto on arvioinut tietojärjestelmäriskejä erikseen.

Henkilöstöhallinnolla on korostunut rooli mahdollisissa työtaistelutilanteissa. Talousarvion laatimishetkellä näyttää epätodennäköiseltä, että kunta-alalle syntyisi lähivuosina laajoja työtaisteluita, koska työ- ja virkaehtosopimukset on solmittu useaksi vuodeksi.

Elinkeinopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Elinkeinoelämää kehitetään myös ulkoisen hankerahoituksen avulla. Potentiaalisia riskejä on,

että hankkeet eivät edisty ja niille asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta. Riskienhallinnan tärkeitä toimenpiteitä ovat hankkeiden määrätietoinen johtaminen, aktiivinen hankeviestintä ja yhteistyö sidosryhmien kanssa.

3.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja

kulttuuripalveluista. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen. Sivistyspalveluiden vastuulautakuntana toimii sivistyslautakunta.

3.3.1 Talous

Sivistyspalveluiden toimintakate ennen kunnan sopeutusohjelman lukujen huomioimista on 55.894.900 euroa. Se alittaa kunnanhallituksen antaman toimintakateramin 5.100 eurolla. Lisäksi toimintakatteeseen on tehty talouden tasapainottamisohjelman mukaisia sopeutustoimia sivistyspalveluiden osalta 404.550 euroa, jolloin sivistyspalveluiden toimintakatteeksi muodostuu 55.490.400 euroa.

Kunnanhallituksen talousarvioesitykseen tehtiin sivistyspalveluihin lisäyksiä, jotka muuttivat toimintakatetta. Varhaiskasvatuksen määrärahaa kasvatettiin Leppäveden alueen varhaiskasvatuksen palveluntarpeen kasvamisen vuoksi Leppävedelle uuden lisätilelementin vuokraamista varten vuoden 2024 alusta alkaen.

Lisätile sisältää varhaiskasvatuspaikkojen lisäyksen 15 lapselle. Lisätilan käyttöönotto vuoden 2024 alusta alkaen tarkoittaa henkilöstölisäystä yhden lapsiryhmän, 3 henkilötyövuoden verran. Lisäksi perusopetuksen määrärahaan lisättiin varaus Kuhaniemen koulun lisätilan vuokratukustannuksia varten. Sivistyspalveluiden toimintakate on muutoksen jälkeen 55,7 miljoonaa euroa.

Valtuusto päätöksen mukaisesti Äijälän ja Valkolan koulujen toiminta päättyy elokuusta 2024 alkaen. Päätöksen mukaisesti sivistyspalveluiden perusopetuksesta nettomäärärahaa pienennetään talousarviossa 110.000 euroa, jolloin sivistyspalveluiden toimintakate on lopullisessa talousarviossa 55,6 miljoonaa euroa.

Sivistyspalvelut	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	19,7	37,5	13,4	-24,1	-64 %
Varhaiskasvatus	944,4	847,5	740,6	-106,9	-13 %
Perusopetus	1 741,7	1 835,7	1 574,8	-260,9	-14 %
Lukio	95,7	104,5	92,5	-12,0	-11 %
Kansalaisopisto	109,3	182,2	146,3	-35,9	-20 %
Kirjastot	36,5	23,8	34,4	10,6	45 %
Vapaa-aikatoimi	598,3	571,6	535,4	-36,2	-6 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikesku	145,4	135,4	126,0	-9,4	-7 %
Yhteensä	3 691,1	3 738,2	3 263,4	-474,8	-13 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	334,4	268,5	284,9	16,4	6 %
Varhaiskasvatus	14 250,6	15 462,4	16 309,8	847,4	5 %
Perusopetus	28 832,8	30 415,3	34 157,8	3 742,5	12 %
Lukio	2 510,9	2 605,7	3 066,6	460,9	18 %
Kansalaisopisto	704,0	684,7	729,2	44,5	6 %
Kirjastot	1 021,5	995,5	1 230,9	235,4	24 %
Vapaa-aikatoimi	2 622,5	2 534,3	2 667,1	132,8	5 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikesku	847,3	440,4	418,1	-22,3	-5 %
Yhteensä	51 123,9	53 406,8	58 864,3	5 457,5	10 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-314,7	-231,0	-271,5	-40,5	18 %
Varhaiskasvatus	-13 306,2	-14 614,9	-15 569,2	-954,3	7 %
Perusopetus	-27 091,2	-28 579,6	-32 583,0	-4 003,4	14 %
Lukio	-2 415,2	-2 501,2	-2 974,1	-472,9	19 %
Kansalaisopisto	-594,7	-502,5	-582,9	-80,4	16 %
Kirjastot	-985,0	-971,7	-1 196,5	-224,8	23 %
Vapaa-aikatoimi	-2 024,1	-1 962,7	-2 131,7	-169,0	9 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikesku	-701,8	-305,0	-292,1	12,9	-4 %
Yhteensä	-47 432,8	-49 668,6	-55 600,9	-5 932,3	12 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Sivistyspalveluiden toimintatuotot vähenevät vuodelle 2024 edellisestä vuodesta noin 0,5 miljoonaa euroa. Tulojen vähenemisen takana on ensisijaisesti useana vuonna saadun korona-avustuksen ennakoitu loppuminen. Tasa-arvo-avustusta arvioidaan saatavaksi saman verran kuin vuonna 2023. Tasa-arvo-avustusta saatiin jo vuonna 2023 240.000 euroa vähemmän kuin oli arvioitu. Lisäksi varhaiskasvatuksen tulojen arvioidaan laskevan reilulla 100.000 eurolla.

Keskeisimpiä tuloja sivistyspalveluissa ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen

kotikunta-korvaukset, eri palvelualueiden maksutuotot asiakasmaksuista, sekä OKM:n ja aluehallinto-viraston erityisavustukset 2023. Keskeisimpiä avustuksia ovat varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden avustus, sekä harrastamisen suomen mallin ja kerhoavustusten kokonaisuudet. Lisäksi eri yksiköissä on meneillään erilaisia toiminnan kannalta keskeisiä hankkeita, joihin saadaan valtionavustuksia. Saadut erityisavustukset käytetään pääasiassa henkilöstökustannuksiin, jotka on huomioitu vuoden 2024 talousarvion suunnittelussa.

Kaikilla palvelualueilla toimintakustannuksia nostaa sisäisten vuokrien kasvu, joka kuitenkin on huomioitu talousarvioraamissa. Muiden kulujen osalta erityistä kasvua on ruokapalvelukuluissa ateriahintojen tarkistamisen takia, kuljetuskustannuksissa kuljetussopimusten indeksikorotuksen takia sekä henkilöstökustannuksissa palkan- korotusvaikutusten takia.

Talousarviokirjassa on kuvattu tulosityksiköittäin keskeisimmät toiminna tapahtuvat muutokset ja perusteet. Kunnanhallituksen asettamaan talousarvioraamiin pääsemiseksi jokainen palvelu-alue on tehnyt tarvittavat sopeutustoimet, jotka on myös eritelty palvelualueittain. Euromääräisesti suurimmat sopeutukset on tehty perusopetuksen, varhaiskasvatuksen sekä vapaa-aikatoimen palvelualueilla. Sopeutukset kohdistuvat henkilöstökuluihin, kalusto- ja materiaalihankintoihin, matka- ja koulutuskuluihin sekä tulopuolella asiakasmaksujen korotuksiin.

Näillä toimenpiteillä sivistyspalveluissa päästään kunnanhallituksen asettamaan toimintakate-raamiin -55.900.000 euroa.

Laukaan kunnanvaltuusto on 25.9.2023

hyväksynyt Laukaan kunnan talouden tasapainotusohjelman. Lautakuntien tulee huomioida sopeutusohjelman mukaiset toimenpiteet vuoden 2024 talousarviossa alkuperäisen raamin lisäksi.

Sopeutusohjelman mukaiset tasapainottamistoimenpiteet

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet ja euromäärät sivistyspalveluissa v. 2024. 404.550

9. Lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen, erilliskorvauksien vähentäminen tehtäväjärjestelyin, työssäolopäivien lisääminen, säästövapaiden purkaminen, säästö 172.500 euroa
10. Palveluiden järjestäminen
  - Nuorisopalveluiden uudistaminen, säästö 13.800 euroa
11. Palvelut, palveluiden laatu ja laajuus
  - Painatukset ja ilmoitukset 2.700 euroa
  - Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnasta luopuminen. säästö 62.500 euroa
  - Perusopetus, oppilasmäärän vähenemisen aiheuttama opettajaresurssin väheneminen, säästö 125.000 euroa
  - Kunnossapidettävien vapaa-aikapalvelujen olosuhteiden vähentäminen ja/tai priorisointi, säästö 25.000 euroa.

Hallinto

Vuonna 2024 hallintopalveluiden taloudessa tai toiminna ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Henkilöstömäärä säilyy ennallaan, eikä hallinto- ja talouspäällikön virkaa edelleenkaan täytetä. Merkittäviä koulutustarpeita ei ole hallinnon

henkilöstön osalta tiedossa. Vuoteen 2023 verrattuna tuloja tulee vähemmän, mutta tämä johtuu v. 2023 saadusta kertaluonteisesta tulosta väliaikaista suojelua saavien lasten ja nuorten kotoutumissuunnitelmien tekemisen perusteella.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen toimintatuottoja vuodelle 2024 arvioidaan kertyvän yhteensä 740.590 euroa. Varhaiskasvatusmaksuja arvioidaan kertyvän yhteensä 420.000. Tämän lisäksi tulot koostuvat kotikuntakorvauksista eli Laukaassa ulkopaikkakuntalaisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämiskustannuksista. Hanketuottoja on arvioitu vuodelle 2024 yhteensä 154.590 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä arviointijärjestelmä Valssin käyttöönottoa koskeva hankerahoitus siirretään kokonaisuudessaan vuodelle 2024, samaten vuonna 2023 myönnetystä ja maksetusta varhaiskasvatuksen tasa-arvorahasta siirretään 60.000 euroa käytettäväksi vuodelle 2024. Näiden lisäksi vuonna 2024 myönnettävää tasa-arvorahaa arvioidaan saatavan 60.000 euroa. Tasa-arvorahaa varhaiskasvatukseen ollaan vakiinnuttamassa lainsäädännöllisten muutosten kautta, jolloin se on sisällytetty tuloarvioon.

Toimintamenoista henkilöstökuluja arvioidaan kertyvän vuodelta 2024 7,3 miljoonaa euroa, joka on 0,2 miljoonaa euroa enemmän suhteessa muutettuun talousarvioon 2023. Merkittävimmät muutokset henkilöstökulujen lisäyksille johtuvat kunnallisen varhaiskasvatustoiminnan lisääntymisestä. Kaksi Touhula Hymy Oy:ltä siirtynyttä päiväkotia ovat olleet 1.8.2024 alkaen kunnan omaa toimintaa ja liikkeenluovutuksella on siirtynyt yhteensä 11 htv Laukaan kunnan palvelukseen. Tämän lisäksi molempiin yksiköihin on palkattu 6 määräaikaista työntekijää, sillä palvelun järjestäminen lakisääteisesti ko. yksiköissä edellyttää tätä. Palvelun tarve arvioidaan pysyvän samana myös lähivuosina, jolloin talousarvio 2024 sisältää esityksen näiden kuuden määräaikaisen henkilön vakinaistamisesta. Kunnallisia perhepäivähoitajia on irtisanoutunut vuoden 2023 aikana, jolloin henkilöstökuluissa tapahtuu myös vähenemistä näiltä osin.

Talousarvio 2024 sisältää henkilöstökulujen osalta palkankorotusvaraukset virka- ja työehtosopimusten mukaisille korotuksille, jotka nostavat henkilöstökuluja vuoteen 2023 verrattuna.

Palvelujen ostoissa kulujen nousua vuoteen 2023 verraten tapahtuu noin 50.000 euroa. Talousarvion valmisteluvaiheessa on huomioitu inflaation vaikutukset hintoihin esimerkiksi lisääntyneiden ateriakustannusten (20cent/lapsi) sekä palvelurahan ja ostopalvelun indeksitarkistusten osalta. Palvelurahalla olevien lasten määrä on vähentynyt edellä mainitusta Touhula-yksiköiden liikkeenluovutuksesta johtuen Laukaassa. Palvelurahan hintojen osalta on tehty tarkastelua verrattuna verrokkikuntiin, ja päädytty sivistyslautakunnan päätöksellä korottamaan palvelurahahintoja Laukaassa, jotta jatkossa yksityisen varhaiskasvatuksen näkymät olisi turvatut ja kilpailukykyiset. Tämä on huomioitu palvelurahan talousarviomäärärahasa. Näiden lisäksi vuonna 2024 palvelurahahintoihin tehdään palvelurahan sääntökirjan mukaiset indeksitarkistukset.

Aineet, tarvikkeet, tavarat-tilikohdilta eli varhaiskasvatusyksiköiden materiaalikuluista on tehty säästötoimenpiteinä vähennyksiä vuoteen 2023 verraten noin 4.000 euroa. Materiaalihankinnat on karsittu minimiin joka tarkoittaa, että suurta osaa varhaiskasvatusyksiköiden materiaalihankinnoista ei voida toteuttaa.

Avustusten osalta kotihoidon tukeen liittyvän talousarvion määrärahan arvioidaan vuodelle 2024 olevan 28.000 euroa suurempi kuin vuodelle 2023 eli yhteensä 860.000 euroa. Kotihoidon tuella olevia perheitä on edelleen merkittävä määrä Laukaassa ja kotihoidon tuella arvioidaan olevan melko saman verran perheitä kuin vuonna 2023.

Muut toimintakulut pitävät sisällään laitteiden ja rakennusten kunnossapitoa sekä sisäiset vuokratustannukset. Merkittävintä nousua varhaiskasvatuksen talousarviossa tapahtuu sisäisten vuokratustannusten osalta. Sisäiset vuokrat nousevat vuoteen 2024 verraten varhaiskasvatuksen osalta yhteensä 655.410 euroa. Uusia tiloja on vuoden 2023 aikana tullut Touhula-päiväkodeilta siirtyneet tilat Aarrelaivan ja Näätämaen päiväkodit, joiden kustannukset vuodelle 2024 ovat yhteensä 122.000 euroa. Sisäisten vuokrien muu nousu johtuu uuden

sisäisten vuokratulujen laskentamallin käyttöönotosta Laukaan kunnassa.

Varhaiskasvatuksen osalta on tehty talousarvion valmisteluvaiheessa seuraavat talouden tasapainottamistoimenpiteet:

- varhaiskasvatuksen avustajaresurssin leikkaus, 90.000 euroa. Varhaiskasvatuksessa määräaikaisen avustajaresurssin tarve on ilmeinen, mutta säästötoimenpiteistä johtuen varaus talousarviovuodelle 2024 on jätetty tekemättä ja aiheuttaa ylitysriskin, mikäli henkilöstöä on välttämättömistä syistä palkattava lisää vuoden aikana.

- vähennys varhaiskasvatuksen materiaalihankintoihin 18.700 euroa suhteessa

vuoteen 2023. Suuri osa materiaalihankinnoista jätetään toteuttamatta.

Talouden tasapainottamistoimenpiteinä valmistellaan varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan lakkauttamista vuosien 2024-2026 aikana. Kerhotoiminnan lakkauttaminen on huomioitu vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökuluihin on tehty 63.000 euron vähennys osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Vähennys kohdistetaan lyhyiden sijaisuuksien vähentämiseen, erilliskorvausten vähentämiseen tehtäväjärjestelyin ja säästövapaiden purkamiseen.

Perusopetuspalvelut

Syksyllä 2024 on edessä opetusryhmien väheneminen oppilasmäärän laskun mukaisesti alakouluilla. Neljän opetusryhmän väheneminen on huomioitu talouden tasapainotusohjelman mukaisesti talousarviossa, ja sen kustannusvaikutus on 125.000 euroa. Lisäksi tasapainotusohjelman mukaisesti perusopetukseen tehdään 79.000 euron sopeutus lyhyiden sijaisuuksien vähentämällä, erilliskorvausten vähentämällä, työssäolopäivien lisäämisellä sekä säästövapaiden purkamisella.

Tasapainotusohjelman lisäksi toteutettavat sopeutustoimet aiheuttavat vuodelle 2024 perusopetukseen 500.000 euron sopeutuksen tarvittavaan tasoon nähden. Tarvittava taso on arvioitu henkilöstökulujen, ruokapalveluiden hinnannousun, sisäisten vuokrien sekä kuljetuskustannusten nousun perusteella. Sisäisten vuokrien kasvu on huomioitu raamissa. Sopeutuksista 400.000 euroa kohdistuu henkilöstökuluihin ja 100.000 euroa aineisiin, tarvikkeisiin, tavaroihin, kalustoon ja muihin

hankintoihin. Sopeutus kohdennetaan henkilöstökulujen osalta keväällä 2024 seuraavan lukuvuoden opetusresurssipäätöksessä, ja se tulee kohdistumaan annettavan opetuksen määrään, jakotunteihin, ryhmäkokoihin sekä koulunkäynninohjaajien määrään. Kokonaisuudessaan talousarvion raami aiheuttaa toiminnan laajuuteen merkittäviä sopeutuksia syksyllä 2024. Kevätlukukaudella 2024 merkittäviä sopeutuksia ei pystytä tekemään, koska koulujen kevätlukukausi tulee toteuttaa pääasiassa syksyn 2023 tasoa vastaavalla toiminnalla.

Valmistava opetus päättyy Laukaan valmistavan opetuksen ryhmissä viimeistään vuodenvaihteessa 2023-2024, jos uusia valmistavaan opetukseen oikeutettuja lapsia ei saavu Laukaaseen. Tuolloin viimeisillä valmistavan opetuksen oppilailla tulee täyteen vuosi valmistavaa opetusta, ja oppilaat siirtyvät oman ikä- ja osaamistasonsa mukaisiin ryhmiin. Vaativin erityinen tuki keskitetään jatkossakin kirkonkylälle, mutta muissakin taajamakouluissa tulee toimimaan erityisen tuen järjestämiseksi pienryhmämuotoista opetusta.

Lukio

Lukiolle myönnettiin 432 kurssia opetuksen järjestämiseen lukuvuonna 2023-24. Kuntatalouden tiukkuus huomioiden opetusresurssia kuitenkin vähennettiin 20 kurssin verran kesän kynnyksellä 2023. Opetusresurssin lisäksi opetusalan virka- ja työehtosopimuksen perusteella lukiolla on käytettävänä lukioresurssia, joka määräytyy opiskelijamäärän mukaan (14 vvt + 0,17 x opiskelijamäärä). Tämän resurssin käyttämisestä päättävät lukion rehtori ja opettajat yhdessä.

Lukiokoulutuksen toiminnassa on noudatettu taloudellista tiukkuutta. Taloudellinen tilanne näyttäytyy lukiossa siten, että tarjolla on vain valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset pakolliset kurssit ja ylioppilaskirjoituksiin valmentavia kertauskursseja tiivistetysti. Valinnaisia kursseja, kuten työelämälähtöisiä, oppilaitosten välisiä, monialaisia ja laaja-alaisia kursseja ei taloustilanne mahdollista. Talouden säästötoimet ovat vähentäneet Laukaan lukion näkyvyyttä, houkuttavuutta ja markkina-arvoa Keski-Suomessa.

Kuntatalouden säästöpainet haastavat lukion taloutta ja opetustyötä, mutta samalla lukion taloutta rasittavat uusien tilojen leasing-maksut ja aiempaa korkeammat tilavuokrat. Lisäksi laki oppivelvollisuuden laajentamisesta ja opetuksen maksuttomuudesta on lisännyt lukiokoulutuksen kustannuksia Laukaassa noin 150 000€ vuodessa (oppikirjat yms. 95 000€, tietokoneet 55 000€).

Kunnan taloudellisesta tilanteesta johtuen lukio on toiminut aktiivisesti ulkopuolisen rahoituksen

saamiseksi lukiokoulutuksen kehittämiseen Laukaassa. Hankkeet ovat mahdollistaneet Laukaan lukion oppimisyhteisön aktiivisen kehittämisen erityisesti osallistavaksi ja yhteisölliseksi. Se, mihin hankerahoituksen keinoin ei ole ollut mahdollista saada ratkaisua, on lukiokoulutuksen kurssitarjonnan kehittäminen uuden opetussuunnitelman mukaiseksi.

Opetussuunnitelma velvoittaa lukiokoulutusta tekemään tiivistyvää yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen kanssa sekä työelämän ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi kurssitarjonnassa tulisi huomioida työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos. Lukion kurssitarjonnassa uudistaminen tarkoittaisi uudenlaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä valinnaisia kursseja.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisen veloitetta. Tämän velvoite on pystytty täyttämään toistaiseksi lukion saamalla koronarahalla. Ulkopuolisen rahoituksen päättyessä keväällä 2024, oppimisen tuki lukiossa on välttämätöntä järjestää kunnan resursoimana.

Oppimisen tukeen saadun rahoituksen lisäksi Laukaan lukio sai lukiokoulutuksen paikalliseen kehittämiseen yhdessä Muuramen ja Jämsän kanssa yhteensä 86 000€. Hankerahasta on varattu Laukaan lukiolle henkilöstömenoihin 25 000€, josta puolet käytetään syksyllä 2023 ja toinen puoli keväällä 2024. Laatua ja hyvinvointia lukioihin – hanketta hallinnoi Muurame.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella ja se perustuu toteutuneiden opetustuntien määrään. Valtionrahoitus on 57 % (vuoden 2023 tiedon mukaan) vahvistettujen opetustuntien määrästä, mikä tarkoitti kunnalle vuonna 2023 noin 300 000 euron valtiosuutta. Toiminnan muun rahoituksen koostuessa kunnan omasta rahoitusosuudesta

sekä kurssimaksutuloista, heijastuu kunnan heikentynyt taloudellinen tilanne opiston toiminnan resursseihin.

Talouden säästötoimet tarkoittavat noin 1 000 opetustunnin eli noin 18 % leikkausta v. 2024 tuntikehykseen. Leikkaus aiheuttaa myös valtionosuuden vähenemistä n. 10 %:lla vuosittain

(valtionosuuden myöntämiskriteerien pysyessä samoina). Opetustuntien leikkaus aiheuttaa kurssimaksuista saatavien tuottojen vähenemistä arviolta 15 000 eurolla sekä kurssimaksujen korottamista 4 %. Kurssimaksut ovat tärkeää säilyttää maltillisina riittävän kurssitoiminnan ja sitä kautta opetustuntien toteutumisen takaamiseksi.

Vuosittaiset säästötoimet ovat aiheuttaneet niukkuutta mm. palvelujen ostoihin, tarvikkeisiin ja kalustoon. Vuoden 2024 raamin myötä resurssit painuvat niin alas, että se on toiminnan kannalta pidemmän päälle kestämatöntä. Leikkaukset vähentävät myös kansalaisopiston näkyvyyttä ja saavutettavuutta.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden toimintatuotot ovat 34.440 euroa ja toimintakulut 1.230.980 euroa. Kirjaston tuottojen on laskettu nousevan 41 prosenttia taksojen korotuksen ansiosta (muun muassa myöhästymismaksut, kaukolainamaksut, tilavuokratulot, kopio- ja tulostemaksut). Kirjastopalveluiden kustannukset nousevat noin 19 prosenttia mikä johtuu pääosin tilakustannuksista, jotka ovat lähes tuplaantuneet. Kirjastojen palkkakulut laskevat noin 6 prosenttia, tätä selittää

osastonjohtajan ja kirjastovirkailijan vaje – tehtäviä hoidetaan toistaiseksi sisäisin järjestelyin. Lisäksi luovutaan erilliskorvattavasta työstä sekä muun muassa lomakausien sijauskustannuksista. Kirjastoaineistomäärärahaa on leikattu n. 10 prosenttia. Tämä toteutetaan siten, ettei kaunokirjallisuuden lisäkappaleita hankita, tietokirjallisuutta hankitaan entistä harkitummin ja lehtihankinnassa suositaan entistä enemmän e-aineistoja ja av-aineiston hankintaa minimoidaan.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate vuonna 2024 on 2.131.700 euroa. Talouden raami on kohonneiden henkilöstökulujen, sisäisten vuokrien ja talouden tasapainottamistoimenpiteiden vuoksi selvästi aiempia vuosia tiukempi. Raamiin pääsemiseksi on jouduttu tekemään karsintaa niin henkilöstökuluista, palvelujen ostoista, tarvikehankinnoista kuin muista toimintakuluista. Säästöt tulevat näkymään vapaa-aikapalvelujen tarjonnan muutoksina kuntalaisille.

Vapaa-aikapalvelujen toimintakulut ovat yhteensä 2.667.100 euroa. Henkilöstökulujen osuus vapaa-aikapalvelujen budjetista on 1.233.000 euroa, mikä on 46 prosenttia kokonaiskuluista. Palvelujen ostoihin on varattu 412.000 euroa, mistä suurin osa kohdistuu rakennusten ja alueiden kunnossapitoon. Palvelujen ostoista on tehty vähennyksiä 50.000 euron edestä edellisvuoteen

verrattuna. Tarvikehankintojen osuus talousarviossa on 321.000 euroa, mikä on noin 110.000 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Materiaalihankinnoista on karsittu säästöohjelman mukaisesti niin liikunta-, kulttuuri-, nuoriso- kuin työpajapalveluissa. Vapaa-aikapalveluiden vastuualueeseen kuuluu avustusten jakaminen liikunta-, kulttuuri- ja nuorisjärjestöille: perus- ja kohdeavustusten kokonaisuus on vuonna 2024 yhteensä 90.500 euroa, joka on 7.000 euroa pienempi summa kuin edellisvuonna. Muiden toimintakulujen osuus on vapaa-aikapalveluissa kasvanut 610.000 euroon, mikä johtuu ennen kaikkea sisäisten vuokrien korotuksista.

Vapaa-aikapalveluiden toimintatuotot ovat 535.000 euroa. Tulokertymän on arvioitu laskevan 36.000 euroa. Tämä johtuu Vattipajan toiminnan supistamisesta, jolloin palvelujen ulosmyyntiä ei

enää voida toteuttaa aiemmassa mittakaavassa. Vattipajan ylläpitämä terveyskeskuksen kahvio jouduttiin henkilöstöpulan vuoksi lakkauttamaan syksyllä 2023, mistä jää tulokertymää tulematta jatkossa. Myös lasten ja nuorten leirien määrän väheneminen pienentää palvelualueen tuloja, mutta toisaalta toimenpide myös vähentää menoja. Tulokertymän pienentymistä paikkaavia lisätuloja pyritään saamaan Multamäen leirikeskukseen kehittämisestä ja lisääntyvästä ulosmyynnistä, palvelutarjonnan uudistamisesta sekä palvelumaksujen maltillisesta korottamisesta. Taloudellisen tilanteen vuoksi palvelumaksuja jouduttaneen korottamaan 3–10 prosenttia vapaa-aikapalveluiden eri sektoreilla.

Säästötoimenpiteistä aiheutuvat vaikutukset ja palvelutarjonnan muutokset tarkoittavat vapaa-aikapalveluissa muun muassa seuraavaa:

- Latujen ajoa vähennetään
- Metsoreitti jaetaan priorisointiluokkiin ja reittiä huolletaan luokituksen mukaisesti.
- Erityisryhmäliikuntaan ei palkata erillistä kesäohjaajaa, ryhmien määrä vähenee.
- Lasten kesäliikuntakerhoja ei järjestetä.
- Uimaopetusta supistetaan kahdeksasta viikosta noin kahteen viikkoon.
- Nuorisopalveluiden kokonaisuus järjestellään uudestaan, nuorisotilojen aukioloaikoja muutetaan, nuorten kerhoja vähennetään, nuorisotyöntekijöiden määrää vähennetään.
- Lasten ja nuorten leirien määrää vähennetään

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

Talousvuonna 2024 lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintakate on -292.000 euroa.

Vuoden 2024 toimintatuotot 125.960 euroa muodostuvat valtionavustuksista: Etsivään nuorisotyöhön arvioidaan vuonna 2024 saavan AVI:n myöntämää valtionavustusta yhteensä 60.000 euroa. Tulosyksikön kahden hankkeen (koulunuorisotyön hanke ja kouluturvallisuuden kehittämisen hanke) jo vuonna 2023 saamat valtionavustukset jaksottuvat vielä vuodelle 2024. Niiden osuus tuotoista on yhteensä noin 66.000 euroa. Toimintatuottoa on mahdollista saada myös vuokraamalla perhekeskuksen tilojen ulkopuoliseen käyttöön, mutta tämän euromääräistä osuutta ei ole arvioitu tulosyksikön talousarviossa.

Vuoden 2024 toimintakulut ovat -417.960 euroa, josta henkilöstökuluja on noin -313.900 euroa (75

%), sisäisiä vuokria -64.590 euroa (15 %), palvelujen ostoja -34.570 euroa (8 %) sekä tarvikehankintoja -2.900 euroa (0,7 %). Lisäksi MLL:n kuntakumppanuudelle on tulosyksikön avustuksiin varattu kulueränä -2.000 euroa (0,5 %).

Sisäisten vuokrien osuus laskee edellisvuoteen verrattuna reilulla 15.000 eurolla, koska vuonna 2024 ei vuokrassa enää huomioida toimitilan remonttikuluja. Palvelujen ostoissa taas Laukaan seurakunnan ja kunnan yhteisen kasvatussihteerin viran kuntaosuus on liki 5.000 euroa edellisvuotta pienempi, kulujen ollessa nyt reilut -10.000 euroa. Keski-Suomen hyvinvointialue kustantaa viran henkilöstökuluista kuraattorityön osuuden.

Talouden sopeuttamisen vaatimat säästötoimenpiteet kohdentuvat tulosyksikön toimintakuluissa lähinnä palvelujen ostoihin ja tarvikehankintoihin.

3.3.2 Palvelujen järjestäminen

Kuntalassa sijaitsevassa sivistystoimen hallinnossa tuetaan esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikatoimeen sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita.

Hallintopalvelussa valmistellaan ja laitetaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	3	3	3	3	3
Määräaikaiset	0	0	0	0	0
Yhteensä	3	3	3	3	3

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään varhaiskasvatukseen edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoitokodissa tai perhepäivähoidossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelurahalla. Kunnallisia päiväkoteja on kymmenen, yksityisiä päiväkoteja viisi sekä yksi ostopalvelupäiväkotona. Laukaassa on yksi kunnallinen ryhmäperhepäivähoitokoti. Kunnallisia perhepäivähoitajia arvioidaan olevan n. 25 vuonna 2024 ja yksityisiä perhepäivähoitajia 4. Varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa järjestetään Vihtavuorella, Kirkonkylällä, Lievestuoreella ja Leppävedellä.

Maksuttomaan esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat lapset. Esiopetusta järjestetään varhaiskasvatukseen toimintana kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetuksen ohella lapsilla on oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatusta järjestetään kokopäiväisenä, osapäiväisenä tai osaviikkoisena perheen tarpeiden mukaisesti. Ilta- ja vuorohoitoa järjestetään ostopalvelupäiväkodissa ja kahdessa yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatukseen sisältyy myös varhaiserityiskasvatukseen palvelut. Kaikessa varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen toiminnassa on lähtökohtana lapsen edun ensisijaisuus.

Syntyvyyden laskusta huolimatta etenkin alle 3-vuotiaiden lasten osallisuusaste varhaiskasvatuksessa on noussut merkittävästi viime vuosina. Tämä edellyttää myös suurempaa varausta henkilöstöressurssin osalta, jotta henkilöstömitoitukset täyttyvät. Muuttoliike vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ympäri vuoden. Tämän lisäksi perheiden palvelujen tarpeet vaihtelevat toimintavuoden kuluessa. Kotihoidon tuki kuuluu myös varhaiskasvatukseen vastuualueeseen. Kotihoidon tukea maksetaan perheelle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Viime vuosina yhteistyötä on tiivistetty erilaisissa nivelvaiheissa ja siirtymissä. Vuosittain varhaiskasvatusikäisten ja esiopetusikäisten osalta lapsiryhmät tarkastellaan alueellisella tasolla ja suunnitellaan ryhmien muodostaminen yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa perheiden palveluntarpeita vastaavasti

Henkilöstösuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa päiväkotien lapsiryhmissä noudatetaan lasten ja henkilöstöä välistä suhdelukua 1:7 yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Alle 3-vuotiaiden osalta suhdeluku on 1:4. Varhaiskasvatusta on määriteltynä varhaiskasvatukseen henkilöstörakenne, jossa tapahtuu muutoksia 1.1.2030 alkaen. Tuleva muutos määrittelee tarkemmin lapsiryhmien

opettajasuhdannetta. Henkilöstörakenteeseen on varauduttu jo tässä vaiheessa, ja tulevien vuosien aikana toimien muuttamista henkilöstörakennetta vastaavaksi tarkastellaan esimerkiksi eläköitymisten yhteydessä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on heikentynyt viime vuosien kuluessa ja etenkin määräaikaisiin tehtäviin rekrytointi on ollut erityisen haasteellista. Henkilöstön saatavuuden parantamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota edelleen tulevina vuosina. Varhaiskasvatus on esimerkiksi lisännyt yhteistyötään oppilaitosten kanssa parantaen rekrytointimahdollisuuksia. Henkilöstön saatavuuden parantamisen ohelle on tärkeää huomioida myös henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen osana palvelujen kehittämistä.

Talousarvio 2024 sisältää varauksen kuuden määräaikaisen työntekijän vakinaistamiselle Touhulalta siirtyneihin päiväkotiyksiköihin. Tämän lisäksi Leppävedellä sijaitsevan määräaikaisen lisätilan vuokrasopimusta on jatkettu viidellä vuodella määräaikaisesti eteenpäin, jolloin lisätilassa työskentelevien kolmen työntekijän työsuhteen vakinaistamista esitetään vuoden 2024 talousarvion yhteydessä. Lisätilaa myös laajennetaan vuonna 2024 yhden lapsiryhmän verran, mikä kasvattaa vakituista henkilöstömäärää kolmella henkilötyövuodella.

Varhaiskasvatuksen hallinnossa on vuoden 2023 aikana tapahtunut tehtävä- ja nimikemuutoksia. Varhaiskasvatuksen toimistosihteerin virka on lakkautettu, ja tilalle on perustettu määräaikainen talous- ja hallintosuunnittelijan määräaikainen virka. Talousarvio sisältää varauksen talous- ja hallintosuunnittelijan viran vakinaiselle täyttämiseksi 1.7.2024 alkaen. Talouden ja hallinnon suunnittelutyölle muun hallinnollisen työn ohella on edelleen tarvetta. Talous- ja hallintosuunnittelijan tehtävän avulla voidaan myös yhdistää laajemmin sivistystoimen talouden ja hallinnon tehtäväkokonaisuuksia ja samalla jättää myös tehtäviä pitkällä tähtäimellä täyttämättä.

Edellä mainituilla muutoksilla varhaiskasvatuksen henkilöstösuunnitelma sisältää vuodelle 2024 144

HTV:n verran vakinaista henkilöstöä ja 31 HTV:n verran määräaikaista henkilöstöä. Varhaiskasvatuksessa luonnollinen poistuma on 3-5/htv/vuosi johtuen eläkkeelle siirtymisestä tai siirtymisestä toisen työnantajan palvelukseen.

Koulutussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevat kelpoisuusehdot on määritelty tarkemmin varhaiskasvatuslaissa 540/2018. Varhaiskasvatuslain asettama henkilöstömitoitus vuoteen 2030 mennessä määrittelee opettaja-hoitajasuhdanteen 1.1.2030 alkaen täsmällisemmin. Laukaassa tämä edellyttää tällä hetkellä 15 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimen muuttamista varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi nykyisellä henkilöstömitoituksella, jotta lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. Valtaosa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä. Viime vuosina varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin on palkattu vuodeksi kerrallaan epäpäteviä henkilöitä, mikäli kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä ei ole saatu rekrytoitua.

Varhaiskasvatuksessa järjestetään 1-2 kertaa vuodessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen koulutuspäivä. Koulutuksen tarpeita ja järjestämistä koordinoi erillinen varhaiskasvatuksen koulutustyöryhmä. Tämän lisäksi varhaiskasvatustyöryhmien tarpeiden pohjalta varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetään ja mahdollistetaan erilaisia täydennyskoulutuksia ja henkilöstön kouluttautumista tuetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävät sekä pidempiaikaiset että lyhytaikaisemmat koulutukset ovat sisällöllisesti perustehtävää tukevia koulutuksia.

Sähköisten järjestelmien osalta Efficca varhaiskasvatus- tietojärjestelmä poistuu käytöstä vuoteen 2024 mennessä. Järjestelmän korvaa EdLevo-sovellus, johon siirtyvät kaikki varhaiskasvatuksen asioinnit vaiheittain vuoden 2024 loppuun mennessä. Uuden järjestelmän käyttöönotto edellyttää suunnittelua ja

organisointia hallinnon tasolla sekä koko henkilöstön kouluttamista ohjelman käyttöön.

VARHAISKASVATUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	122,78	120,00	144,00	144,00	144,00
Määräaikaiset	62,93	34,00	31,00	31,00	31,00
Yhteensä	185,71	154,00	175,00	175,00	175,00

Perusopetuspalvelut

Peruskoulut antavat opetussuunnitelman mukaista esi- ja perusopetusta, luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehittymiselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Perusopetuksen toiminnan lähtökohtana ovat sivistystoimen strategian mukaiset toimenpiteet.

Peruskoulun lk 1-9 oppilasmäärä on 18.9.2023 tilanteen mukaan 2871 oppilasta, mikä on 21 oppilasta vähemmän kuin 2023 talousarviossa. Lisäksi Laukaassa syksyllä 2023 opiskelee 32 valmistavan opetuksen oppilasta kolmessa opetusryhmässä. Väestörekisteriin perustuen oppilasmäärän ennustetaan muuttuvan niin, että syksyllä 2024 peruskouluissa opiskelee 2820 oppilasta, mikä on 51 oppilasta vähemmän kuin tällä hetkellä. Jos kaikki valmistavan opetuksen oppilaat siirtyvät Laukaan kunnan perusopetuksen oppilaiksi, kokonaisoppilasmäärä vähenee 19 oppilaalla. Oppilasmäärän väheneminen kohdistuu alakouluihin, joiden oppilasmäärä putoaa n. 100 oppilaalla. Vaikka kokonaisuudessaan oppilasmäärä pienenee, yläkouluissa oppilasmäärä kasvaa vuoden 2023 tasosta n. 50 oppilaalla.

Perusopetuksen palveluverkkoselvitys valmistuu syksyn 2023 aikana. Mikäli valtuuston päätös palveluverkkoasiassa poikkeaa talousarviosta, huomioidaan muutokset talousarviomuutoksina vuoden 2024 aikana.

Henkilöstösuunnitelma

Perusopetuslain 37 § mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai tuntiopettajia. Periaatteena on ollut,

että koulujen opetuksesta huolehtivat viranhaltijat, ja tuntiopettajat hoitavat ne tehtävät joissa tuntimäärä ei riitä virkaan, tai se on muuten perusteltua. Lisäksi kouluilla työskentelee määräaikaisina viranhaltijoiden tai tuntiopettajien sijaisia, vakituisia koulunkäynninohjaajia, koulusihteereitä ja vahtimestareita. Osa koulunkäynninohjaajista ja tuntiopettajista rekrytoidaan määräaikaisesti, jos tehtävä on luonteeltaan määräaikainen.

Perusopetuspalveluiden talousarvio 2024 sisältää palkkavaraukset vakituisten henkilöiden palkkakuluihin 235 htv:n verran syksystä 2024 alkaen. Määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaroja 98 htv:n verran. Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu talousarvion sopeutustoimet henkilöstökuluihin. Perusopetuksen henkilöstösuunnitelmassa on huomioitava, että suuressa henkilöstömäärässä on vaihtelua pitkien esim. perhevapaista aiheutuvien virkavapauksien takia.

Koulutussuunnitelma

Perusopetuksessa opetushenkilöstön vakituiset koulutuspäivät perustuvat opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimukseen, ja ne käytetään sopimuksen määrittelemissä puitteissa. Koulunkäynninohjaajille on vakiintunut lukuvuoden alkuun yksi yhteinen koulutuspäivä.

Talousarvio ei sisällä varauksen digitutorjärjestelmän ylläpitämiselle. digitutorjärjestelmässä on koulutettu kunnan sisäisesti tieto- ja viestintäteknologian käyttöä. Tästä on kuitenkin säästösyistä luovuttu v. 2023. Koulutusta järjestetään vuonna 2024 kolmiportaisen tuen ja NEPSY -osaamisen osalta hankerahoituksella. Muuta koulutusta pystytään

järjestämään talousarvion puitteissa vähäisissä määrin huomioiden sen, että opetushenkilöstön koulutus aiheuttaa pääsääntöisesti sijaiskustannuksia. Esihenkilöstö osallistuu kunnan järjestämään esihenkilökoulutukseen silloin kun sitä on tarjolla.

Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistarpeissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia talousarviokaudella. Opetushenkilöstön kelpoisuusehdot perustuvat lakiin, ja rekrytoitava henkilöstö on lähtökohtaisesti kelpoisuusehdot täyttävää.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	225,04	234,25	235	231	227
Määräaikaiset	110,03	98,32	98	98	98
Yhteensä	335,07	332,57	333	329	325

Lukio

Lukiokoulutus on nähtävä merkittävänä kunnan elinvoiman lisääjänä Laukaassa. Laukaan lukio pyrkii kehittämään toimintaansa siten, että kunta olisi toisen asteen koulutustarjonnallaan houkuttava paikka niin paikallisesti kuin seudullisesti. Opetustarjonnaltaan monipuolinen lukiokoulutus on kunnan resurssien panostamista tulevaisuuteen. *(Kunnat lukiokoulutuksen järjestäjinä kunta- ja paikallistalouden näkökulmasta. ARTTU2-ohjelma 9/2018).*

Laukaan lukiolle myönnettävä opetusresurssi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia pedagogisia ratkaisuja on mahdollista kehittää ja toteuttaa. Lukioresurssilla on keskeinen rooli myös siinä, miten monipuolinen ja houkuttava koulutustarjontamme on niin paikallisesti kuin seudullisesti. Laukaan lukion tulevaisuushakuinen kehittäminen on osaavan opettajakunnan vahva tahtotila.

Henkilöstösuunnitelma

Lukiossa toistaiseksi tai määräaikaisesti työsuhteessa olevan henkilöstön määrään ei ole

tullut muutosta. Syksystä 2023 hienoisesti kasvanut opiskelijamäärä on lisännyt pakollisten kurssien opetustuntimäärää jonkin verran. Apua tilanteeseen on saatu palkkaamalla yksittäisiä sivutoimisia tuntiopettajia. Talouden tasapainottamisohjelmasta johtuen kurssimäärää vähennettäneen jatkossa 2-3, mutta henkilöstömäärään tällä ei tule olemaan vaikutusta. Henkilöstösuunnitelma sisältää 21 vakituista ja 1,5 määräaikaista henkilötyövuotta.

Koulutussuunnitelma

Lukion henkilöstön ammatillisen osaamisen päivittämiseen on tarvetta opetussuunnitelman ja työelämän lisääntyneiden osaamisvaatimusten myötä. Osaamisen päivittämisen tarvetta kasvattavat myös lukiolaisten lisääntyneet oppimisen tuen vaateet.

Henkilöstö lisääntyneeseen koulutustarpeeseen on toistaiseksi pystytty vastaamaan Laukaan lukion saamalla ulkopuolisella rahoituksella.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	18,55	21	21	21	21
Määräaikaiset	3,12	0,5	1,5	1,5	1,5
Yhteensä	21,67	21,5	22,5	22,5	22,5

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toimialueensa asukkaiden kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja. Opetuksen painopiste on taide- ja taitoaineissa. Kansalaisopisto tarjoaa lisäksi lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa, järjestää myös tilauskoulutusta sekä osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kuntahenkilöstöä opisto palvelee järjestämällä henkilöstökoulutusta.

Henkilöstösuunnitelma

Kansalaisopiston suunniteltu päätoiminen henkilöstö vuodelle 2024 säilyy edellisvuosien suuruisena 4,5 henkilötyövuotta. Talouden säästötoimet aiheuttavat vähennystä sivutoimisten tuntiopettajien määrään. Vuoden

2024 sivutoimisten opettajien määrä on arviolta 50 opettajaa (25 htv). Opettajien tuntimäärä vaihtelee toteutuvien kurssien mukaan.

Koulutussuunnitelma

Kansalaisopiston vakituinen henkilöstö osallistuu säännöllisesti erilaisiin ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin resurssien, tarpeen ja tarjonnan mukaan. Tarjonta ja tarpeet vaihtelevat jonkin verran opetusainealueittain. Tuntiopettajia tiedotetaan tarjolla olevista koulutuksista ja kannustetaan osallistumaan niihin mahdollisuuksien mukaan.

Kansalaisopiston koko henkilöstön ammatillisen osaamisen laajentamiseen on tarvetta valtakunnallisen osaamisperusteisuuden käyttöönoton myötä: Osaamisperusteinen kurssitarjonta mahdollistaa opintojen tunnistamisen ja sitä myötä hyödyntämisen esim. työelämässä ja opinnoissa.

Osaamisperusteisten kurssien tarjoaminen on ollut valtakunnallisesti mahdollista 1.8.2021 alkaen.

Vakituinen henkilöstö osallistuu vuonna 2024 resurssien puitteissa osaamisperusteisuutta käsitteleviin koulutuksiin. Osaamisperusteisuuden varsinainen käyttöönotto Laukaassa vaatii kuitenkin toteutuakseen lisää henkilöresursseja.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	3,96	4,5	4,5	4,5	4,5
Määräaikaiset	30,43	31,5	25	25	25
Yhteensä	34,39	36	29,5	29,5	29,5

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalvelujen toimintaa. Kirjaston tulee:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta

4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon

5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan

6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Kirjastopalvelut ovat käytetyin tiedon ja kulttuurin perus- ja lähipalvelu. Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota aineistonsa, tilansa ja palvelunsa jokaisen käyttöön, kynnys tulla kirjastoon on matala. Kirjasto on lähipalvelu, jolla tulee olla riittävät aukioloajat. Palveluiden järjestämisessä on huomioitava tasa-arvon vahvistaminen sekä toiminnan lähtökohtina olevat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Kirjastolla on tärkeä tehtävä esimerkiksi lukutaidon kehittämisessä ja ylläpitämisessä eri asiakasryhmille, muun muassa koulu yhteistyössä.

Laukaan kirjastotoimen tavoitteena on laadukkaiden, pääosin maksuttomien kirjasto- ja tietopalveluiden tuottaminen ja monipuolisten oheistoimintojen kehittäminen. Tätä takaa riittävä osaava henkilöstö, sopiva ja ajantasainen aineistokokoelma sekä tila jossa voi viihtyä. Verkkopalvelut ja erilaiset e-aineistot ovat olennainen osa kirjaston palvelua, samoin omatoimiasiointi. Nykyisen kirjastoauton toiminnan jatkoksi etsitään sopiva korvaava palvelumuoto vuoden 2024 aikana, jotta taataan kirjastotoimintaa lähipalveluna myös isoimpien keskusten ulkopuolelle.

Laukaan kirjastotoimeen kuuluu pääkirjasto sekä Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastot ja kirjastoauto. Kirjastoauto parantaa osaltaan kirjastoverkkoa ja takaa kirjastoa jokaisen lähipalveluna.

Laukaan kirjastotoimi kuuluu Keski-kirjastoverkkoon (koko Keski-Suomi) ja AkePike-kehittämisaalueeseen. Kirjastotila on niin fyysinen kuin verkossakin toimiva kokonaisuus. Kirjasto on hyvinvointipalvelu, joka tarjoaa puitteet niin elinikäiseen oppimiseen, viihtymiseen kuin demokratiatyöhönkin kaikenikäisille kaikissa elämänvaiheissa. Lukeminen on kansalaistaito - kirjasto tukee kaikkien ikäryhmien lukemisharrastusta ja monilukutaitoa.

Henkilöstösuunnitelma

Kirjastossa on kirjastotoimenjohtajan (1 htv) lisäksi 9 vakituista työntekijää (9 htv), joista 5 tekee töitä pääkirjastossa ja yksi kirjastoautossa. Lievestuoreen, Leppäveden ja Vihtavuoren lähikirjastoja hoitaa kolme kirjastomammattilaista. Kirjastossa pyritään työllistämään myös tuettuja, työkokeilijoita ym., mikä osaltaan tukee kirjaston sosiaalista tehtävää – haluamme tarjota mahdollisuuksia monenlaisille kuntalaisille.

Vakituisten henkilöstön määrään ei ole tiedossa muutoksia vuonna 2024 (esim. eläköitymiset). Pääkirjaston osastonjohtajan tehtävät hoidetaan vakihenkilökunnan voimin ja lähikirjastojen lasten- ja nuortenkirjastotyön tehtäviä keskitetään uudella tavalla. Tämä henkilöstöresurssipula vaikuttaa niin kirjastojen aukiolo- ja palveluaikoihin kuin koulu yhteistyöhön.

Koulutussuunnitelma

Kirjastossa työskentelevillä pitää olla erityistaitoina

- kirjastoalan pedagogista osaamista
- tiedonhakutaitoja
- digineuvontataitoja
- aineistojen sisältöosaamista
- hankinta- ja kokoelmatyön osaamista
- tekijänoikeusosaamista
- kirjaston tietojärjestelmiin liittyvää osaamista
- C-ajokortti kirjastoauton kuljettamiseen.

Näiden lisäksi tarvitaan yleisiä taitoja, joita ovat mm.

- vuorovaikutus-, tiimityö- ja verkostoitumistaidot
- monikanavaisen asiakaspalvelun taidot
- viestintä- ja markkinointiosaaminen
- ICT-aidot
- digitaalisten aineistojen osaaminen
- työyhteisötaidot
- itseohjautuvuus
- johtamisosaaminen.

Osaamista on tarve ylläpitää ja kehittää etenkin kirjastoalan pedagogisessa osaamisessa, sisältötyössä, kokoelmatyössä, tiedonhaku- ja digineuvontataidoissa sekä monikanavaisessa asiakaspalvelussa. Tärkeimpinä välineinä ovat

alueellisen kehittämiskirjaston tarjoama ilmainen koulutus sekä kollegojen vertaistuki.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	11,04	11,75	10	10	10
Määräaikaiset	1,35	1,8	0	0	0
Yhteensä	12,39	13,55	10	10	10

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen hallinnonalan tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja työpajapalveluita. Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, niihin liittyvää kansalaistoimintaa ja sitä kautta kunnan asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminnan kehittämistä toteutetaan kuntastrategian, valtakunnallisten linjausten ja tarvekartoitusten mukaisesti, koko palvelualueen viestintää tehostetaan ja tehdään palveluita entistä helpommin saataviksi.

Liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisille liikuntamahdollisuuksia ja edistää siten kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikuntalain mukaisesti liikuntapalvelut järjestää ohjattua liikuntaa erityisesti sellaisille kuntalaisille, joilla on haastavaa osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Liikuntaneuvontaa tarjotaan yli 12-vuotiaille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän. Liikuntapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen, paikallisten järjestöjen sekä yli kuntarajojen muiden toimijoiden kanssa. Neljän taajaman liikuntapuistojen sekä ulkoilureittien kehittäminen jatkuvat vuosisuunnitelman mukaisesti, ja nämä alueet tarjoavat monipuolisia, edullisia, matalan kynnyksen liikkumisen paikkoja kaikille kuntalaisille. Kunnan kuntosalit puolestaan tarjoavat kuntalaisille puitteet fyysisen kunnon ylläpitämiseen, ja jatkossa tavoitteena on kehittää entistä parempi ja nykyaikaisempi järjestelmä kuntosalipalvelujen tarjontaan. Liikuntapaikoilla pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä ja ilkeäkäyttöä aikaisempaa tehokkaammin.

Nuorisopalveluiden tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia, tukea ja kehittää elämäntapoihin. Nuorisotilatoiminnalla tuetaan nuorten vapaa-ajan toimintaa, päihdeettömyyttä, aktiivista osallistumista sekä tarjotaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettämiseen. Nuoriso-ohjaajat toimivat aktiivisesti nuorten kanssa erilaisilla alustoilla, kuten Instagram, Snapchat, Facebook ja TikTok. Koulunuorisotyötä on tarkoitus toteuttaa Laukaan kaikissa yläkouluissa. Koulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä pyritään resurssien mukaan toteuttamaan myös pienryhmätoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea koulujen oppilashuollollisia toimenpiteitä. Nuorisopalvelut uudistuu merkittävästi vuoden 2024 aikana, kun talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteiden mukaisesti etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, koulunuorisotyö ja nuorten starttipajatoiminta siirtyvät yhtenäiseksi nuorisopalveluiden kokonaisuudeksi vapaa-aikapalveluiden alle. Etsivän nuorisotyön ja erityisnuorisotyön resurssia on vuoden 2024 talousarviossa edelleen Hyvinvointi- ja perhekeskuksen alla, mutta budjetti yhdistetään vapaa-aikapalvelujen alle nuorisotyön kokonaisuudeksi vuoden 2024 aikana.

Kulttuuritoiminnan tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää kulttuurin monipuolista saatavuutta ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen.

Kulttuuripalveluilla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunnan uutta kulttuuriohjelmaa lähdetään toteuttamaan valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Sen keskeisinä tavoitteina on tehdä kulttuuria näkyväksi ja helpommin kaikkien kuntalaisten saavutettavaksi, osallistaa asukkaita, yhdistyksiä ja yrityksiä sekä kehittää ja tukea yhteistyöverkostoja kulttuurin ympärillä. Culture in Nature -hankkeen myötä edistetään Laukaan luontokulttuurikohteiden ja -matkailun kokonaisuutta.

Vattipajan työpajapalveluissa tarjotaan tukea ja etenemismahdollisuuksia työttömille laukaalaisille työnhakijoille. Työpajapalveluita tarjotaan pääasiassa palkkatuella, työkokeiluna tai kuntouttavana työtoimintana. Työllistämisyksöt ovat noin kuukaudesta kahdeksaan kuukauteen. Työpajatoiminnan tavoite on antaa valmiuksia siirtyä vapaille työmarkkinoille tai koulutuspoluille. Osana Laukaan kunnan talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteitä Vattipajan tulevaisuuden vaihtoehtoja selvitetään vuoden 2024 aikana. Kolmeksi eri vaihtoehdoksi on esitetty pajatoiminnan lakkauttamista, siirtämistä osin tai kokonaan jollekin toiselle toimijalle tai sosiaalisen yrityksen perustamista. Vattipajalla toiminut Nuorten Startti siirtyy vuoden 2024 alusta osaksi nuorisopalvelujen uutta kokonaisuutta.

Henkilöstösuunnitelma

Vapaa-aikapalveluissa työskentelee 15 vakituista työntekijää (14,3 htv) ja yhdeksän määräaikaista työntekijää (8,2 htv). Vakituisten ja määräaikaisen henkilöstön lisäksi vapaa-aikapalveluissa työskentelee lyhyemmissä työsuhteissa 4–8 osa-aikaista talovalvojaa nuorisotiloilla, 30–40 leiriohjaajaa kesäisin sekä pieni määrä tuntityöntekijöitä liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluissa. Tunti- ja urakkapalkkojen

osuus budjetissa on 72.000 euroa, mikä on 30.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Talouden tasapainottamistoimet ovat koskeneet erityisesti osa-aikaista henkilöstöä ja tuntityöntekijöitä, joita on jouduttu vähentämään. Lisäksi Vattipajalla työskentelee vuoden aikana keskimäärin 160 henkilöä eri pituisissa työsuhteissa tukityöllistettyinä, kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeiluissa.

Suurin muutos henkilöstössä tapahtuu nuorisopalveluissa, kun etsivät nuorisotyöntekijät, erityisnuorisotyöntekijä ja nuorten starttivalmentaja siirtyvät vapaa-aikapalveluiden yksikköön muodostaen jatkossa yhtenäisen nuorisopalveluiden kokonaisuuden. Budjetti yhdistetään vapaa-aikapalvelujen alle nuorisotyön kokonaisuudeksi vuoden 2024 aikana. Työtehtäviä muokataan tarpeen mukaan.

Laukaan kunnan ulkoilureiteistä ja -alueista vastanneen kenttämestarin tehtävään ei saatu eläköitymisen jälkeen täyttölupaa, minkä vuoksi liikuntapaikkojen hoitajien työtehtäviä sekä Vattipajan ulkoaluetyöntekijöiden tehtävänkuvia on muokattava niin, että tehtäviin kuuluu ulkoilualueiden hoitoa ja muuta tarvittavaa palveluntuotantoa. Palvelujen kehittämiseksi ja työn tehostamiseksi vapaa-aikapalvelujen henkilöstön työtehtäviä järjestellään uudelleen tehtävänimikkeitä ja työnkuvia muokkaamalla. Vapaa-aikapalveluiden hallinnossa on ollut suuri tarve koordinaatiotehtävälle esimerkiksi kulttuuripalveluiden ja hankkeiden osalta. Kulttuuripalveluissa ei ole ollut vakituista tai määräaikaista työntekijää useaan vuoteen, mutta kulttuuriohjelman myötä työlle on selkeä tarve. Vapaa-aikapalvelujen erityisliikunnanohjaajan tehtävä esitetään muutettavaksi koordinaattorin tehtäväksi 1.1.2024 alkaen, ja tähän tehtävään sisältyisi kulttuuriohjelman toimeenpano, hankkeiden koordinointi, verkostotyö sekä soveltuvin osin erityisliikunnan suunnittelutehtävät.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	10,5	17,7	14,3	15	15
Määräaikaiset	27,18	40	30	30	30
Yhteensä	37,68	57,7	44,3	45	45

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön toiminta kytkeytyy Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskuksen (Laukaan HyPe) palvelujen kokonaisuuteen. Tarkoituksena on tuottaa matalan kynnyksen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevia palveluja yhdessä eri toimijoiden kanssa.

1.1.2023 perhekeskustoiminta siirtyi Keski-Suomen hyvinvointialueen hallinnon alle. Palveluja ja toimintaa tuottavat hyvinvointialueen sote-toimijoiden ja kunnan sivistyspalvelujen toimijoiden lisäksi pääasiassa järjestöt, kuten MLL:n paikallisyhdistykset, sekä seurakunnat, kuten Laukaan evankelisuterilainen seurakunta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikköön jäi varhaisen tuen asiantuntijatyö, etsivä ja erityisnuorisotyö, koulu- ja opiskeluhuoltoyhteistyöhön liittyvää hanketyötä sekä palvelupäällikön hallinnolliset ja koordinoivat tehtävät.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnalla on ensisijainen vastuu alueensa asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyöstä. Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön toiminta uudelleenorganisoidaan vuodelle 2024 nimenomaan kunnan ensisijaisten hyvinvointitehtävien mukaisesti, huomioiden yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa. Tällä tavoitellaan paitsi selkeyttä ja tehokkuutta, myös talouden sopeuttamisen vaatimia pidemmän aikavälin säästöjä.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa etsivä nuorisotyö ja erityisnuorisotyö on suunniteltu sijoitettavan osaksi vapaa-aikapalveluiden

kokonaisuutta. Siirto tullaan suunnittelemaan vuoden 2024 aikana. Talousarvion tekovaiheessa HYP:n alaisena toimivat etsivät nuorisotyöntekijät ja erityisnuorisotyöntekijä on kuitenkin budjetoitu HyPen henkilöstösuunnitelmaan ja –budjettiin.

Henkilöstösuunnitelma

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikössä työskentelee vuonna 2024 viisi vakinaista työntekijää: palvelupäällikkö 1 htv, varhaisen tuen asiantuntija 1 htv, kaksi etsivää nuorisotyöntekijää 2 htv ja erityisnuorisotyöntekijä 0,90 htv (erityisnuorisotyöntekijän palkaton työvapaa kestää vuoden alusta helmikuun 2024 alkupuolelle).

Palvelupäällikön työkenttään sisältyy tulosityksikön esihenkilö-, hallinto- ja taloustehtävien lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutehtävät, osallisuus ja vaikuttamistyöhön kuuluvia tehtäviä sekä perhekeskustoiminnan koordinointi tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen perhekeskuskoordinaattorin kanssa. Kunnan hyvinvointityön ja organisaation uudelleen järjestämisen myötä tehtävänimikkeen tulee vastata muokkautuvaa työnkuvaa.

Varhaisen tuen asiantuntijan tehtävänä on ollut tarjota ennen kaikkea lasten parissa työskenteleville työntekijöille vaihtoehtoisia, ratkaisukeskeisiä lähestymistapoja sekä työkaluja pulmatilanteisiin ja kuormitukseen lapsen ja aikuisen yhteisessä arjessa. Työn painopiste tulee jatkossakin olemaan työntekijän varhaisessa tuessa mutta se kohdentuu aiempaa voimallisemmin kunnan kaikkien työntekijöiden

hyvinvoinnin tukemiseen ja sairauspoissaolojen ennalta ehkäisyyn. Tehtävänimikkeen tulee vastata muokkautuvaa työnkuvaa.

Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat ilman opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikkaa. Etsivä nuorisotyö jalkautuu nuorten toimintaympäristöihin. Vuonna 2024 etsivä nuorisotyö siirtyy hallinnollisesti osaksi kunnan sivistyspalvelujen nuorisotyön kokonaisuutta.

Myös erityisnuorisotyöntekijän tehtävä liitetään hallinnollisesti nuorisotyön kokonaisuuteen. Erityisnuorisotyön tavoitteena on Laukaan lasten ja nuorten elinolojen parantaminen, oikea-aikainen kohdennettu työ, ongelmien ennaltaehkäisy, yhdenvertaisuus ja nuorten elämänhallinnan parantaminen. Työn painopiste on ensi sijassa nuorten ryhmämuotoisessa, ennalta ehkäisevässä toiminnassa. Toiminnan hallinnollisen uudelleenorganisoinnin yhteydessä on tarpeen arvioida myös tätä tehtävänkuvaa ja työn painopistettä.

Vuonna 2024 tulosityksikön hankkeissa jatkaa kaksi määräaikaista hanketyöntekijää: yläkouluilla työskentelevä koulutsemppari (0,50 htv) ja kouluturvallisuushankkeen hanketyöntekijä (1 htv).

Lisäksi henkilöstössä on syytä huomioida kunnan ja seurakunnan yhteinen kasvatussihteeri, jonka kustannukset kuitenkin sisältyvät talousarviossa palvelujen ostoihin.

Koulutussuunnitelma

Kaikilla työntekijöillä on työhön vaadittu kelpoisuus ja vahva ammatillinen osaaminen. Työntekijöiden muunto-/jatkokoulutautumiseen suhtaudutaan myönteisesti. Työn ohessa suoritettavien tutkintojen tekeminen pyritään mahdollistamaan tarvittavin, joustavin työaikajärjestelyin.

Ilmaisia lyhytkoulutuksia suositetaan ja hyödynnetään, esimerkiksi AVI:n, Into ry:n, Kuntaliiton, Opetushallituksen, THL:n ja perhekeskusverkoston koulutukset. Ne tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa ja syventää ammatillista osaamista työn arjessa. Koulutusteemoina ovat eri tavoin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tukevat teemat. Erityisesti varhaisen tuen asiantuntijatyössä olisi tarvetta vahvistaa syvempää ammatillista erityisosaamista esimerkiksi työnhajaajakoulutuksella tai muulla vastaavalla pidemmällä koulutuksella.

Henkilöstö osallistuu tarpeen mukaan kunnan sisäisiin henkilöstökoulutuksiin. Henkilöstön paloturvallisuuskoulutusta järjestetään voimassa olevan pelastussuunnitelman mukaisesti.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös erilaisiin alueellisiin koulutuksellisiin tilaisuuksiin. Ne tarjoavat mahdollisuuden jakaa asiantuntemusta yli kuntarajojen, esimerkkinä etsivien nuorisotyöntekijöiden alueelliset päivät ja erilaiset asiantuntijafoorumit. Vuonna 2024 yhtenä keskeisenä sisältöteemana on edelleen yhteistyön toteuttaminen hyvinvointialueen sote-palvelujen ja kunnan hyvinvointipalvelujen kesken.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	10,94	5	5	5	5
Määräaikaiset	2,58	0	0	0	0
Yhteensä	13,52	5	5	5	5

3.3.3 Kehittämisen painopisteet

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminnassa ja kehittämisessä hyödynnetään jatkuvan arvioinnin

toteuttamista osana palvelun kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään erilaisia arvioinnin menetelmiä toimintavuoden aikana. Arviointia toteutetaan erilaisin asiakastyytyväisyyskyselyin, kehityskeskusteluin sekä arvioiden yksikkökohtaisia kehittämissuunnitelmia. Arvioinnin tuloksista muodostetaan tavoitteet kuntatason kehittämistyölle. Laukaan varhaiskasvatuksessa kokoontuu erillinen arviointiryhmä, jonka työskentelyn pohjana toimivat Karvin laatuindikaattorit. Vuoden 2023-2024 aikana Karvin tuottama Valssi-arviointijärjestelmän käyttöönotto toteutuu Laukaan lisäksi seudullisena ja valtakunnallisena yhteistyönä. Kehittämistyötä toteutetaan kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyönä mahdollistaen yhdenvertaisen palvelun tuottamisen laukaalaisille lapsiperheille. Talouden tasapainottaminen huomioidaan talousarvion laadinnassa osana varhaiskasvatuspalvelujen tasapainottamista.

Varhaiskasvatuksen sähköisiä palveluja ja asiointia on kehitetty viime vuosina ja ne edellyttävät kehittämistä myös tulevina vuosina sähköisen asioinnin lisääntyessä.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuksessa vahvistetaan varhaisen tuen toimintamalleja esim. nepsy -toiminnalla, kehittäen kolmiportaisen tuen toimintoja osana sekä esi- ja alkuopetuksen rakennetta ja toimintatapoja yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Tällä kehitystyöllä tavoitellaan henkilöstön ja toimitilojen käytön tehostamista sekä 5-8 – vuotiaiden esi- ja perusopetuksen oppilaiden yhtenäistä pedagogista opinpolkua sekä henkilöstön ja tilojen yhteiskäytön optimointia. Laajan erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrä on lisääntynyt, mutta samaan aikaan joudutaan tekemään henkilöstökuluihin sopeutuksia. Tämä tulee huomioida myös erityisen tuen palveluiden järjestämisessä.

Henkilöstön koulutus kohdennetaan edelleen erityisesti kolmiportaisen tuen osaamiseen, Nepsy –osaamiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen kehittämiseen ja sekä esimiesten osaamisen vahvistamiseen. Työhyvinvoinnin edistämiseksi toteutetaan työhyvinvointikysely, ja tarkistetaan sen pohjalta tehdyt toimenpiteet ja suunnitellaan jatko niiden pohjalta.

Palveluverkkotyö valmistuu syksyn 2023 aikana, ja sen edellyttämiä toimenpiteitä ei ole huomioitu talousarviossa vuodelle 2024. Jos palveluverkkoa koskevalla päätöksellä on talousarviovaikutuksia, ne tullaan huomioimaan mahdollisessa lisätalousarviossa v. 2024 aikana. Kuhaniemen koulun osalta on käynnistetty hankeselvitys vaihe tilaratkaisujen järjestämiseksi.

Lukio

Tavoitteena on Laukaan lukion kurssitarjonnan monipuolistaminen ja lukiokoulutuksen kiinnostavuuden lisääminen nuorille. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää pidemmällä aikavälillä opetusresurssien kasvattamista niin, että Laukaan lukio saavuttaa Keski-Suomen lukioiden keskimääräisen tason.

Toisena tavoitteena on kehittää opetussuunnitelma mukaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, generisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä kursseja. Opintokokonaisuuksien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytetään ulkopuolisia osaamisverkostoja ja hankerahaa. Yhteistyössä ulkopuolisten osaamisverkostojen kanssa kehitetään uudesta opetussuunnitelmasta kumpuavia yhteisiä opetuskokeiluita ja teemoja Laukaan lukiossa.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston kehittämisen keskeisimpiä painopistealueita on monipuolisen ja erilaisia tarpeita huomioivan kurssitarjonnan turvaaminen Laukaassa taloustilanne huomioiden, sekä yhteistyön tiivistäminen alueen eri toimijoiden kanssa. Monipuolisen kurssitarjonnan toteutuminen edellyttää riittäviä taloudellisia

resursseja. Opinto-ohjelman laadinnassa yhtenä keskeisenä osana hyödynnetään arvioinnin ja asiakastyytyväisyyden tuloksia.

Yhteinen kansalaisopistotoiminnan kehittämishanke Lievestuoreen Setlementin kanssa jatkuu vuoden 2024 kesäkuulle asti. Hankkeen myötä yhteistyötä tiivistetään erityisesti kunnan sisäisten toimijoiden välillä.

Vapaan sivistystyön ja sitä myöten kansalaisopistojen opintoja on valtakunnallisesti lähdetty kehittämään niin, että ne voidaan jatkossa määritellä, tunnistaa ja tunnustaa. Sen tarkoituksena on saada opinnoille lisää näkyvyyttä ja laajempaa hyödynnettävyyttä mm. työelämässä ja ammattiopinnoissa. Osaamisperusteinen kurssitarjonta on myös Laukaan kansalaisopiston yhtenä kehittämisen painopistealueena tulevaisuudessa, mikäli taloudelliset resurssit sen mahdollistavat.

Kirjastopalvelut

Sivistyslautakunnan v. 2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 2026 linjaa kirjaston kehitystoimintaa. Vuoden 2024 tärkeimmät painopisteet ovat pääkirjaston peruskorjauksen ja omatoimikirjaston investointi sekä Sarastus-kirjastoauton seuraajaa koskeva suunnittelu.

Lisäksi kirjasto kehittää

- monilukutaitotyötä eri käyttäjäryhmille (monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä)
- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön
- digineuvontatoimintaa
- kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua
- kokoelmia (monipuolisuus, houkuttelevuus, lasten- ja nuortenkirjallisuuteen panostaminen).

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen kokonaisuudessa on vuonna 2024 kolme kehittämisen pääpainopistettä. Ensimmäisenä on nuorisopalveluiden

kehittäminen yhtenäiseksi uudeksi kokonaisuudeksi, joka palvelee laukaalaisia nuoria tarvelähtöisesti, vaikuttavasti ja suunnitelmallisesti sekä toimii palvelukokonaisuutena, jossa työntekijöillä on sujuva yhteistyö ja hyvä työskennellä. Toinen tavoite on lulttuuripalveluiden kehittäminen uuden kulttuuriohjelman mukaisesti, Culture in Nature -hankkeen toimenpiteiden edistäminen sekä yhteistyö kulttuurihankkeen ja hankkeen kesken. Kolmas tavoite on koko vapaa-aikapalveluiden viestinnän kehittäminen monipuolisemmaksi, ajantasaisemmaksi sekä paremmin kuntalaisten ja kunnassa vierailevien tarpeita vastaavaksi.

Kehitystyössä oleellista on henkilöstön osaamisen kehittäminen, työhyvinvointiin ja osallisuuteen panostaminen, tiedolla johtaminen ja vaikutusten arviointi. Kaikilla palvelualueilla tulee kerätä tietoa, jonka avulla voidaan ohjata palveluiden kehittämistä tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Vapaa-aikapalveluissa kehitetään systemaattista seuranta- ja arviointia sekä palautteen keräämistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus - HYPE

Keskeiset lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen kehittämisen painopisteet ovat edellisvuoden kaltaisia. Ne liittyvät oleellisella tavalla kunnan organisaatiouudistukseen.

Kunnan sopeuttamistoimenpideohjelman mukaisia suunnitelmia organisaation uudistamiseksi laitetaan täytäntöön vuodesta 2024 alkaen. Tarvittavilla toimenpiteillä pyritään selkiyttämään toiminnan ja palvelujen kokonaisuutta niin, että kunta pystyy vastaamaan sen lakisääteisiin velvoitteisiin ja huolehtimaan myös ensisijaisesta vastuustaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä tiukassa taloustilanteessaan. Jo vuonna 2023 käynnistetty työ tulosyksikön työntekijöiden tehtäväkuvien muokkaamiseksi ja tehtävien sijoittumiseksi viimeistellään vastaamaan uudistuvaa kuntarakennetta.

Kunnan lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tehtävä korostaa vahvaa ennalta ehkäisevien palvelujen ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Tämä tarkoittaa työn suuntaamista ennalta ehkäiseviin, varhaisen tuen palveluihin sekä erilaisten ennalta ehkäisevien toimintatapojen ja -mallien vahvistamista tiiviissä yhteistyössä järjestöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa. Tästä esimerkkeinä ovat vaikkapa yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, varhaisen vaiheen työntekijätuki, neuropsykiatrisesti oireilevien

(nepsy) lasten ja nuorten ennalta ehkäisevät tukitoimet, ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö.

Kolmantena kehittämisen painopisteenä on työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen varhainen tuki ja sairauspoissaolojen vähentäminen. Tämä kehittämisen painopiste on samalla varhaisen tuen asiantuntijan työnkuvaa. Toisaalta on turvattava tulosyksikön omienkin työntekijöiden jaksaminen esimerkiksi erilaisten, joustavien työjärjestelyjen sekä selkeästi määriteltyjen työnkuvien avulla.

3.3.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Sujuvat arjen kuntapalvelut - varhaiskasvatus	<i>Sähköisen asioinnin ja asiakasohjauksen kehittäminen osana sujuvan asioinnin kehittämistä ja kuntastrategian tavoitteita.</i>	<i>Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin.</i> <i>Palautepalvelun, asiakaskyselyjen ja päivittäisten kohtaamisten kautta tulleet palautteet ja niiden käsitteleminen.</i>	<i>Sähköisiä palveluja on kehitetty vuodesta 2020 alkaen. Uusia, työtä sujuvoittavia järjestelmiä on otettu käyttöön ja ne on parannettu esimerkiksi henkilöstön työvuorosunnittelua vuoteen 2024 mennessä. Varhaiskasvatuksen EdLevo-järjestelmä poistuu käytöstä, ja järjestelmä korvaa EdLevo-sovellusta, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän palveluprosessien tarkasteleminen, sujuvoittaminen ja kehittäminen.</i>
Hyvinvoivat työyhteisöt - varhaiskasvatus	<i>Hyvinvoiva henkilöstö laadukkaan varhaiskasvatuksen tuottajana.</i> <i>Henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstön pysyvyyden turvaaminen ja rekrytoinnin parantaminen.</i>	<i>Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut.</i> <i>Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla.</i>	<i>Henkilöstön poissaolojen seuranta ja resurssin tarkasteleminen. Henkilöstön vaihtuvuuden minimoiminen ja veto- ja pitovoimatekijöiden kehittäminen. Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä.</i>

		<i>Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä.</i>	<i>toiminnan ja laadun varmistajana.</i>
Palvelukulttuurin kehittäminen - varhaiskasvatus	<p><i>Keskiössä asiakas (lapsi, työntekijä, kuntalainen)</i></p> <p><i>Inklusiiviset, laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut ja lapsikohtaiset suunnitelmat ja tarvittaessa tuen palvelut.</i></p> <p><i>Tiivis yhteistyö esi- ja perusopetuksen välillä osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.</i></p>	<p><i>Yksikkökohtaiset toiminta- ja kehittämissuunnitelmat.</i></p> <p><i>Asiakastyytyväisyyskyselyt teemoittain arvioinnin kohteiden mukaisesti.</i></p> <p><i>Henkilöstöltä kerättävä palaute, henkilöstön kehityskeskustelut.</i></p>	<p><i>Viime vuosina varhaiskasvatuksessa tapahtunut paljon lakkojen palveluntuotantoon liittyviä muutoksia ja uudistuksia. Tavoitteena on, että eri toimijoiden rooleja selkeytetään, palvelun sujuvoittamista kehitetään ja yhteistyö vahvistetaan eri toimijoiden kanssa sekä varhaiskasvatuksen suhteita ulkoisten tahojen kanssa.</i></p>
Tuotamme ja kehitämme laukaalaisten palveluita vastuullisesti. Huomioimme pitkäkantoiset vaikutukset talouteen, asukkaidemme arkeen ja ympäristöön - Perusopetus	<i>Perusopetuksen palveluverkkopäätöksen toimeenpanon valmistelu ja toimenpiteiden toteuttaminen.</i>	<p><i>Päätöksen toimeenpano aikataulun mukaisesti</i></p> <p><i>Päätöksen vaikutusten taloudellinen ennakointi ja seuranta.</i></p>	<i>Lähtö- ja tavoitetasot määritellään kouluverkkoselvityksen</i>
Tuotamme ja kehitämme laukaalaisten palveluita vastuullisesti. Huomioimme pitkäkantoiset vaikutukset talouteen, asukkaidemme arkeen ja ympäristöön - Perusopetus	<i>Osaamisen ja toimintamallien kehittäminen tuen tarpeissa olevien lasten osalta.</i>	<p><i>Oppilaiden poissaolojen seuranta</i></p> <p><i>Kouluterveyskysely</i></p> <p><i>Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle</i></p>	<p><i>Poissaolojen seurantajärjestelmä käytössä toista vuotta</i></p> <p><i>Hyvinvoinnin vuosikello käytössä toista vuotta tavoitetaso on, että hyvinvoinnin paraneminen näkyy kouluterveyskyselyssä koulujen omissa arvioinneissa.</i></p> <p><i>Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittuminen toiselle asteelle.</i></p>

<p>Välitämme henkilöstötämme ja kehitämme henkilöstökulttuuriamme - Perusopetus</p>	<p><i>Osallistutaan työyhteisöhyvinvointikyselyyn.</i></p> <p><i>Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimintasuunnitelmat.</i></p> <p><i>Tuetaan johtamistyötä.</i></p>	<p><i>Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin.</i></p> <p><i>Toteutuneet toimenpideohjelmat.</i></p> <p><i>Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.</i></p>	<p><i>Lähtötaso: edelliset työhyvinvointikyselyn tulokset.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Parempi työhyvinvointi</i></p>
<p>Positiivisesti ja palvelen - Lukio</p> <p><i>1) Tarjoamme lämminhenkisiä ja kannustavia kohtaamisia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa.</i></p> <p><i>2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.</i></p>	<p><i>1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain.</i></p> <p><i>2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtaamisissa lukion arjessa.</i></p>	<p><i>1) Opiskelijoiden kouluterveyskysely ja koulua koskevat erilaiset palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt).</i></p> <p><i>2) Opettajille suunnatut vuosittaiset henkilöstökyselyt.</i></p>	
<p>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja kestävä talous - Kansalaisopisto</p>	<p><i>Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden.</i></p> <p><i>Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle.</i></p>	<p><i>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot</i></p> <p><i>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</i></p>	<p><i>Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraava lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa.</i></p> <p><i>Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealueissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnan tiedottaminen käytettävissä olevissa tiedotuskanavissa.</i></p>

<p>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen - Kansalaisopisto</p>	<p>Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukkaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.</p>	<p>Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi.</p> <p>Koulutuksiin osallistuminen</p> <p>Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma</p>	<p>Riittävät henkilöstö- ja kouluttautumisresurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.</p>
<p>Pyritään tarjoamaan laadukasta ja yhdenvertaista kirjastopalvelua resurssipulasta huolimatta</p> <p>Selvitetään toimiva jatko Sarastus-kirjastoauton toiminnalle - Kirjasto</p>	<p>Huolehditaan ennakoivasti henkilökunnan jaksamisesta</p> <p>Saadaan vireille pääkirjaston peruskorjaus ja omatoimikirjaston valmistelut.</p> <p>Vaihtoehtojen toiminnallinen ja kustannusvertailu, uusien toimintamallien selvitys</p>	<p>Työhyvinvointikyselyt, arjen tilanteiden purku työyhteisössä.</p> <p>Aikataulutus</p> <p>Ei pitkää toimintakatkoa vaikka vanha kirjastoauto hajoaisi</p>	<p>Pyrintään aiempaa parempaan työhyvinvointiin haastavassa tilanteessa resurssista huolehtiminen.</p> <p>Olemassa vasta alustettu suunnitelma/Pyritään saamaan remonttisuunnitelma mahdollisimman pian</p> <p>Suppea käyttäjäkysely laadittu /Selvitetään erilaisten mahdolluuksien toimivuutta ja kustannustehokkuutta yhdessä muun kirjastoverkkoselvityksen kanssa</p>
<p>Sujuvat kuntapalvelut ja kestävä kuntatalous:</p> <p>Sähköisten palvelujen ja viestinnän kehittäminen kustannustehokkaasti ja kuntastrategian mukaisesti - kirjasto</p>	<p>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritysyrityksiä. Monipuoliset viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</p> <p>Talouden aktiivinen seuranta</p>	<p>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</p> <p>Palautepalvelun käyttömäärät.</p> <p>Nettisivujen ja somekanavien kävijämäärät.</p> <p>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja</p>	<p>Lähtötaso: Vapaa-aikatoimen tilapalvelut ovat osin sähköistyneet mutta edelleen osin paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aikatoimen tiedotus on kapeahkoa, ei-systemaattista ja</p>

		<p>kehittämissuunnitelmat ja niiden seuranta ja arvioinnit</p> <p>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset.</p> <p>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät.</p>	<p>muutaman henkilön varassa.</p> <p>Tavoitetaso: Vapaa-aikatilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista saa monipuolisesti tietoa kanavista. Kuntalaisille järjestöillä ja yrityksillä useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.</p>
<p>Pidemmälle ja positiivisesti - HYPE</p> <p>Sujuvat arjen kuntapalvelut</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön hallinnollinen uudelleen organisoiminen selkiyttää ja tehostaa palvelujen rakenteita ja konkreettista työntekoa sekä vahvistaa kunnan hyvinvointityön vaikutuksia.</p>	<p>Laukaan sivistyspalvelujen hallinto-organisaation rakennekaavio</p> <p>Työnkuvaukset</p> <p>Henkilöstön palaute</p> <p>Asiakaskyselyt</p>	<p>Lähtötaso: Tulosityksikön hallinnon uudelleenorganisointi on suunniteltu, mutta käytännön toteutus voi keskeneneräinen.</p> <p>Tavoitetaso: Tulosityksikön hallinnollinen uudelleenorganisointi on toteutunut ja työntekijöiden tehtävineen ja työnimikkeineen ovat selvät.</p>
<p>Hyvinvoivat työyhteisöt</p>	<p>Ennalta ehkäisevät, oikea-aikaiset palvelut tukevat ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia työssä ja vapaa-ajalla.</p> <p>Onnistunut organisaation uudistamistyö niin asiakkaiden, palvelujen/rakenteiden kuin työntekijöiden näkökulmasta.</p>	<p>Asiakaspalaute</p> <p>Sairauspoissaolot</p> <p>Työhyvinvointikysely</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>Hyvinvoinnin vuosiraportti</p> <p>Asiakaspalautteet ja -kyselyt</p> <p>Työntekijäpalautteet</p> <p>Työhyvinvointikysely</p> <p>Asiakastilastot</p>	<p>Lähtötaso: Ennalta ehkäiseviä, varhaisen palveluja tarjotaan, mutta palvelujen tunnettuus riittävän hyvä ja niihin tullaan usein turhan myöhään.</p> <p>Tavoitetaso: Työntekijät ja kuntalaisilla on riittävästi tietoa ennalta ehkäisevistä palveluista, jotka tulevat niiden piiriin oikea-aikaisesti, mikä näkyy esimerkiksi jaksamisen ja hyvinvoinnin kokemuksen vahvistumisena.</p>

			<p><i>Lähtötaso: Työntekijät tekevät työtään totuttujen toimintatapojen ja tulojen tulleen toimintakulttuurin mukaisesti.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Uudistuneessa organisaatiossa on syntynyt uudenlaista toimintakulttuuria sekä kehittynyt uudenlaisia tekemisen tapoja ja positiivista synergiaa.</i></p>
<p><i>Kestävä kuntatalous – Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</i></p>	<p><i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti.</i></p> <p><i>Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin.</i></p> <p><i>Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i></p>	<p>1) <i>Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu</i></p> <p>2) <i>määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet</i></p>	<p><i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainottamisohjelman, jossa on toimenpiteet vuosille 2024-2026. Tasapainottamisohjelman tavoitteena on saavuttaa pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 30 miljoonan säästöä vuodelle 2024-2027 aikana.</i></p>

3.3.5 Riskienhallinta

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävien kustannuserä ovat henkilöstökustannukset ja ne ovat suoraan riippuvaisia lasten ja perheiden palveluntarpeista. Henkilöstön äkilliset sairauspoissaolot tuottavat merkittäviä vaikutuksia toiminnan järjestämiseen arjessa. Riskienhallinnan tärkeimmät keinot ovat riittävän henkilöstömäärän turvaaminen, ennaltaehkäisevien toimintamallien

hyödyntäminen lapsiryhmissä sekä ajantasaiset ennakointi- ja ennusteisiin perustuva varhaiskasvatuspaikkojen suunnittelu. Varhaiskasvatuksessa riskinä on palvelutarpeen kysynnän ennakoitua suurempi tarve, johon on vastattava varhaiskasvatuslain mukaisesti.

Lasten tuen tarve edellyttää usein myös pedagogisten keinojen lisäksi rakenteellisia järjestelyjä kuten henkilöstöressurssin tarkastelua.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuspalveluissa merkittävien kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat suoraan riippuvaisia annetun opetuksen määrästä. Usean vuoden ajan opetuksen määrä ja erityisesti erityisen tuen sekä oppilaiden ohjaajapalveluiden järjestäminen nykyisessä laajuudessa on ollut valtion kohdeavustuksien varassa. Tämän rahoituksen vähennyttyä toiminta tulee sopeuttaa vähenevään rahoitukseen. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset oppilasennustetiedot, ja niihin perustuvat arviot opetusryhmien muodostamisesta ja annettavan opetuksen määrästä. Ennusteet on tehty keväällä 2023, ja ne perustuvat väestörekisterin syntyvyys- ja osoitetietoihin. Tiedot tarkistetaan keväällä 2024 ennen sivistyslautakunnan päätöstä lukuvuoden 2024-2025 opetusresursseista.

Oppilasmäärän muutokset liittyvät myös muihin suuriin kustannuseriin palvelujen ostoissa, kuten koulukuljetuksissa ja ruokapalvelukuluissa. Perusopetuspalveluissa jokaisen tulosyksikön esimies vastaa oman tulosyksikkönsä pysymisestä talousarvion raamissa ja seuraa toteumaa kuukausittain. Osana koko sivistystoimen talousseurantaa koonti perusopetuspalveluiden toteumaennusteesta tehdään neljännesvuosittain perusopetuksen suunnittelijan toimesta.

Toiminnallisesta näkökulmasta riskienhallinta perustuu ajantasaisiin ja säädösten mukaisiin turvallisuutta koskeviin suunnitelmiin. Osana koulujen toimintasuunnitelmia koulut raportoivat sivistyslautakunnalle vuosittain suunnitelmista ja niiden toteutumisesta.

Lukio

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus. Taloudellinen tilanne näyttäytyy lukiossa siten, että valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta ei tällä hetkellä ole mahdollinen Laukaan lukion opiskelijoille. Opetustarjonnan suppeus vaarantaa mm. lukiolaisen onnistumisen ylioppilaskirjoituksissa ja vaikeuttaa korkeakouluasteelle pääsyä.

Lukion valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttää myös tiivistä yhteistyötä yliopisto- ja korkeakouluasteen kanssa, muiden koulutustarjoajien kanssa sekä yhteistyötä elinkeinoelämän ja työelämän kanssa. Mikään näistä velvoitteista ei tällä hetkellä täyty ilman vahvaa ulkopuolista rahoitusta.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisen veloitetta. Tämän velvoite on pystytty täyttämään toistaiseksi lukion saamalla koronarahalla. Ulkopuolisen rahoituksen päättyessä keväällä 2024, oppimisen tuki on välttämätöntä järjestää kunnan resursoimana.

Kuntatalouden tiukkuuden lisäksi koulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä on syytä mainita kouluyhteisöä kohtaavat akuutit hätätilanteet ja uhkat. Lukion toiminnan sujuvuuteen vaikuttavat esimerkiksi koronan kaltaiset epidemiat. Mahdollisiin akuutteihin uhkiin valmistaudutaan vuosittain opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Lisäksi koronan kaltaisten epidemioiden vaikutuksista mahdollisiin poikkeaviin opetusjärjestelyihin ja ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyihin tiedotetaan pikimmiten.

Kansalaisopisto

Talouden säästötoimet aiheuttavat sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Taloudellisia riskejä ovat opetustuntimäärän vähenemisestä aiheutuva valtionosuuden väheneminen sekä pienemmät kurssimaksutuotot. Keskeinen taloudesta johtuva toiminnallinen riski on kurssitarjonnan muuttuminen ns. stabiiliksi vakiintuneiden kurssien tarjonnaksi, minkä myötä opiston rooli harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana heikentyy, ja kuntalaisten mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen heikentyvät. Riskejä pyritään hallitsemaan suunnittelemalla mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta käytettävissä olevilla resursseilla.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen keskeisesti vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset

kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen, esimerkiksi koronaviruksen kaltaiset epidemiat. Riskejä pyritään hallitsemaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteen toimintatavoista sekä mahdollisuuksien mukaan varautumalla mm. etäopetukseen siirtymiseen. Henkilöstölle pyritään tarjoamaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon.

Kirjastopalvelut

Keskeisin kirjastotoiminnan järjestämiseen liittyvistä riskeistä on kuntatalouden tiukkuus. Toiminnan supistaminen heijastuu laajasti tulkiten kuntalaisten hyvinvointiin ja esimerkiksi lukutaidon edistämiseen, missä kirjaston rooli on suuri. Maksuttomien ja viihtyisien tilojen tarjoaminen Laukaan keskustassa on myös merkittävä osa kirjaston tehtävää – tämä ei toteudu laajasti nykyresurssein. Niukkuus vaikuttaa myös kirjastohenkilökunnan hyvinvointia heikentävästi.

Riski kirjaston toiminnassa on myös yli 20-vuotias kirjastoauto, joka on käyttökänsä lopussa. Äkilliset rikkoontumiset tuovat käyttökatkoja palveluun ja aiheuttavat korjauskuluja. Riskiin varaudutaan mahdollisuuksien mukaan ennakoivilla huoltotoimenpiteillä ja suunnittelemalla toiminnan jatkoa.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus ja talouden tasapainottamistoimenpiteet. Tilanne aiheuttaa sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Henkilöstön jaksaminen jatkuvassa muutostilanteessa ja epävarmuudessa on yksi suurimmista uhista, samoin henkilöstön kyky lähteä toteuttamaan tarvittavia uudistuksia. Taloudellisia riskejä pyritään ehkäisemään aiempaa tarkemmalla talouden seurannalla ja normaalia tiheimmällä arviointisyklillä. Henkilöstölle tarjotaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon, työhyvinvointia tuetaan, keskustelukanavia tarjotaan, osallisuutta ja työnteonmuotoja kehitetään sekä sisäistä viestintää edistetään.

Supistamiset liikunta- ja nuorisopalveluissa vähentävät kuntalaisten lähipalveluja ja voivat potentiaalisesti lisätä kuntalaisten eriarvoisuutta. Toimintoihin osallistuminen voi muuttua etenkin lasten ja nuorten kohdalla yhä enemmän riippuvaiseksi vanhempien aktiivisuudesta ja/tai varallisuudesta. Eryitystä tukea tarvitseville tai muutoin haastavissa tilanteissa oleville lapsille ja nuorille ei ole saatavilla riittävästi tukea, ammattilaisten apua ja ohjausta erityisesti vapaa-ajalla. Nuorisotyön resurssit eivät riitä aiempaan tapaan ennakoivaan työhön, nuorten turvalliset ajanviettopaikat vähenevät ja ohjattu matalan kynnyksen toiminta vähenee. Riskinä on muun muassa lisääntyvä pahoinvointi, häiriökäyttäytyminen, ilkivalta, väkivalta ja syrjäytyminen. Nuorten kesätyöpaikkojen määrä vähenee, kun leirejä vähennetään ja Vattipajan toimintaa supistetaan.

Eryisryhmiin kuuluvista kuntalaisista kaikki tukea tarvitsevat eivät jatkossa pääse ryhmiin, koska ryhmiä ei pystytä järjestämään kysyntään nähden riittävästi. Pitkä kesätauko on erityistä tukea tarvitseville erityisen haitallinen, sillä ohjattu liikuntaharjoittelu on monelle riskiryhmään kuuluvalla elintärkeää ja pitkät tauot voivat olla kohtalokkaita sairaudesta tai toimintakyvystä riippuen. Iäkkäistä ihmisistä kaikki halukkaat eivät pääse kunnan edullisiin ohjattuihin liikuntaryhmiin, mikä voi aiheuttaa fyysisen kunnon heikkenemistä ja pitkällä tähtäimellä palvelutarpeen lisääntymistä, mikä aiheuttaa potentiaalisesti huomattavia kustannuksia. Yksinäisyys voi lisääntyä, koska monille ikääntyville ja erityisryhmäläisille säännöllinen liikuntaryhmä on ainoa kontakti muihin ihmisiin.

Palvelutoiminnan riskejä pyritään hallitsemaan monialaista yhteistyötä edistämällä, järjestötoiminnan vahvalla tukemisella, seurannan ja arvioinnin työkaluilla, tarvekartoitusten kehittämisellä sekä viestintään panostamalla.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus - HYPE

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toiminnassa keskeisimmät riskit ovat erilaiset akuutit kriisi- ja uhkatilanteet. Henkilöstöä

Laukaan kunta

tiedotetaan, ohjeistetaan ja koulutetaan oikeanlaisista toimintatavoista ja –malleista kyseisissä tilanteissa. HyPen toimitilalla uhkaavia asiakastilanteita varten käytössä on sähköinen hälytyskutsujärjestelmä. Erilaisia tautiriskejä varten työskentelyssä on huomioitu etäyhteyksien hyödyntäminen.

Riskinä on myös henkilöstön liiallinen kuormittuneisuus sekä riittämättömät resurssit asiakastarpeisiin ja työn/työtehtävien määrään nähden. Henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista on seurattava säännöllisesti ja erilaisia tukitoimia,

työnohjausta ja koulutusta on järjestettävä tarpeen mukaisesti.

Vuonna 2024 riskinä on organisaatiouudistus, mikäli työntekijät eivät sopeudu muutoksiin tai muutos aiheuttaa esimerkiksi työntekijöiden keskinäisiä ristiriitoja. Oleellista on antaa muutokselle riittävästi aikaa ja osallistaa työntekijöitä muutosten suunnitteluun ja toteutukseen – siis antaa mahdollisuuksia vaikuttaa. Onnistuneella johtamisella on keskeinen rooli uudistuksen onnistumisessa.

3.3.6 Tunnusluvut

Tunnusluvut: Varhaiskasvatus	TA2022	TP2022	TA/M2023	TA2024
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1555	1518	1520	1450
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1100	1027	1050	1020
- % 0-6 vuotiaista	70,7%	67,6%	69%	70%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	550	555	627	630
- yksityisessä ostopalveluissa	40	41	45	38
- palvelurahalla	510	431	413	352
Esiopetus yhteensä	210	208	190	183
- kunnallisessa esiopetuksessa	110	107	113	112
- yksityisessä ostopalvelussa	10	8	7	6
- palvelurahalla esiopetuksessa	90	93	70	65
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	80	60	70	50
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	270	206	250	240

Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat	10	8	9	15
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat	9	7	8	5

Tunnusluvut: Perusopetus	TP2020	TP 2021	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2803	2822	2842	2892	2820
Vuosiviikkotunnit	4934	5078	5303	5433	5233
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	71	94	87	87	40
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	8984	6941	8970	9017	11820
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lukumäärä	208	212	218	220	200
Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	13435	20941	21676	18500	18500
Kuljetusoppilaiden määrä	949	959	1018	971	980
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	1361	1792	1799	1814	2173
Kiinteistömenot euroa / oppilas	1854	2098	2979	2277	3646
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	580	590	588	621	701
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,72	1,80	1,85	1,85	1,86
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	4927	5813	4859	5120	6248

Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	8188	9029	9189	9206	11433
---	------	------	------	------	-------

Tunnusluvut: Kansalaisopisto	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Kansalaisopisto			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	6316	6200	5300
Kurssilaisten määrä (brutto)	3005	2900	2350
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	253	250	200
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	12	12
Prosessinäkökulma			
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	286 487	260.000	250.000
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)	156 (61)		
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)	74 (29)		
Taiteen perusopetus			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	658	600	600
Kurssilaisten määrä	210	180	190
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	21	19	19
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	10	9	10
Prosessinäkökulma			
Käyttökustannukset/ opiskelija	71		
Kustannukset/oppitunti	22		

Tunnusluvut: HYPE, Asiakastapaamiset	TP2022	TA2023	TA2024
Varhaisen tuen asiantuntijan asiakastyö*			
• yksilötapaamiset (kerrat)	-	160	170
• tiimiohjaukset ja koulutukset (kokoontumista)	-	80	100
• konsultaatiot ja kartoitukset (kerrat)	-	120	140
• asiakaskontaktit yhteensä	-	600	650
Etsivä nuorisotyö, ohjautunutta asiakasta (HyPen etsivät, 2 htv)	80	85	90
Erityisnuorisotyö			
• ohjautunutta asiakasta	15	4**	10
• yksilötapaamiset (toteutuneet)	60	11**	60

* vuonna 2022 ollut erilainen asiakastilastointi

** ei erityisnuorisotyötä ajalla elokuu 2023 – helmikuu 2024

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Vapaa-ajan palvelut			
Henkilökunta: vakinaiset	16,7	17,7	14,3
Määräaikaiset: nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, latujen ajajat, liikunnanohjaajat	37	40	30
Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	88	75	30
Järjestö avustukset/määrä	26	30	30

Laukaan kunta

Jaetut avustukset (€)	81.817	138.000	90.000
Terveysliikunta: osallistuneet/määrä	13 900	14 000	12 000
Leirit: osallistuneet/määrä	530	700	300
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	2 100	3200	1500
Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	248	300	320
Kuntosalit: käyntikerrat/vuosi	19 000	25 000	30 000
Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	190	290	310
Nuorisopalvelut			
Vapaa-aikatalot: käyttökerrat/nuorisotoiminta/ vuosi	7 300	9000	8000
Käyttökerrat, muut/vuosi		1600	800
Työpajatoiminta	5000	7000	4500

3.4 Tekniset palvelut

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä: hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä ympäristövalvonta.

Teknisellä palvelualueella toimii kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta ja lupa- ja valvontalautakunta. Palvelualueen viidestä tulosyksiköstä hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, sekä ruoka- ja puhtauspalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan toimialaan. Lupa-

ja valvontalautakunnan toimiala käsittää ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

3.4.1 Talous

Tekninen palvelualue koostuu pitkälti tukipalveluita tuottavista yksiköistä. Tulot koostuvat suurelta osin muilta hallintokunnilta sisäisinä siirtoina saatavista tuloutuksina.

Vuoden 2024 talousarviovalmistelua on tehty kahdessa osassa. Ensimmäisessä vaiheessa talouden tasapainottamista tehtiin siten, että päästiin kunnanhallituksen asettamaan raamiin. Tämän vaiheen jälkeen talousarviota tarkasteltiin tekemällä sopeutustoimenpiteitä.

Merkittävimpana erona edellisiin vuosiin on sisäisten vuokrien uudistaminen, joka teknisellä palvelualueella muuttaa toimintakatteen reilusti positiiviselle puolelle verrattuna vuosiin 2022 ja 2023. Sisäiset vuokrat ovat kuitenkin muilta hallintokunnilta tulevaa sisäistä vuokratuloa. Sisäisten vuokrien uudistuksella on nollavaikutus kunnan kokonaistalouteen.

Talouden tasapainottamisohjelman seurauksena vuoden 2024 talousarvio kattaa vain välttämättömät menot. Kehittämistoimia tehdään pääasiassa omana työnä ja ulkoisia asiantuntijapalveluita käytetään vain välttämättömissä palveluissa. Esimerkiksi hankintojen suhteen joudutaan vuonna 2024 turvautumaan asiantuntijapalveluiden

käyttämiseen. Hankintoja on kuitenkin vuodelle 2024 tiedossa vuotta 2023 vähemmän. Kustannustehokkuutta haetaan hankintaprosessien onnistuneella läpiviemisellä.

Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla tulee olemaan myös vaikutuksia henkilöstöön, jotka vaikuttavat muun muassa tehtävänkuviiin ja tehtäväjärjestelyihin. Palvelujen tuottamis- ja toteutustapojen muutoksella on vaikutusta työtehtävien suorituspaikkaan.

Teknisellä palvelualueella merkittävin muutos tulee olemaan teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen. Sen osalta käynnistetään selvitys ja valmistelu vuoden 2024 aikana, joka johtaa kunnan 100 % omistaman inhouse-yhtiön perustamiseen. Yhtiöittäminen koskee kaikkia kunnan teknisiä tukipalveluita viranomaistehtäviä ja sopimushallintaa lukuun ottamatta. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista muun muassa liikuntapaikkojen hoidon, kiinteistönhoidon, katujen aurauksen, kuljetuspalvelujen, siivous- ja puhtauspalvelujen, vahtimestaripalvelujen ja vartiointin osalta. Kaikki näistä edellä mainituista palveluista eivät nykyisellään ole teknisen palvelualueen toimintaa. Yhtiöittäminen suunnitellaan vuoden 2024 aikana

siten, että vuonna 2025 kunta ostaa edellä mainittuja palveluja omistamaltaan yhtiöltä. Yhtiöittämisellä tavoitellaan 20 % kustannussäästöä sekä ostopalvelujen hinnan alentumisen, ostomäärän sekä toteutettavan palvelutasotarkastusten kautta.

Vuoden 2024 aikana keittiöpalveluverkko ja valmistusprosessit tarkastellaan yhteistyössä

ulkopuolisen asiantuntijan kanssa tavoitteena investointitarpeen merkittävä alentaminen.

Vallitsevassa kunnan taloudellisessa tilanteessa on löydettävä keinoja riittävän kunnossapitotason säilyttämiseksi niin infran, kuin kiinteistöjenkin suhteen, vaikka resurssit ovat tiukalla. Teknisten tukipalvelujen yhtiöittämisellä pyritään tähän tavoitteeseen.

Tekniset palvelut, talous	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	158,3	92,1	87,0	-5,1	-6 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	509,4	389,0	430,5	41,5	11 %
Tilapalvelu	14 128,8	14 587,7	19 241,0	4 653,3	32 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 957,2	4 365,3	4 839,9	474,6	11 %
Ympäristövalvonta	837,3	795,8	797,1	1,3	0 %
Yhteensä	20 591,0	20 229,9	25 395,6	-5 165,7	-26 %
Toimintamenot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 193,8	1 437,3	1 454,8	17,5	1 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 633,1	2 404,0	2 510,5	106,5	4 %
Tilapalvelu	10 134,0	10 159,6	9 475,5	-684,1	-7 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 768,6	4 373,4	4 747,3	373,9	9 %
Ympäristövalvonta	1 826,3	1 878,7	1 893,7	15,0	1 %
Yhteensä	22 555,8	20 253,0	20 081,8	-560,0	-3 %
Toimintakate*					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-3 035,5	-1 345,2	-1 367,8	-22,6	2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-2 123,7	-2 015,0	-2 080,0	-65,0	3 %
Tilapalvelu	3 994,8	4 428,1	9 765,5	5 337,4	121 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	188,6	-8,1	92,6	100,7	-1243 %
Ympäristövalvonta	-989,0	-1 082,9	-1 096,5	-13,6	1 %
Yhteensä	-1 964,8	-23,1	5 313,8	5 336,9	-23103 %

*tulosityksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

- Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut- yksikön henkilöstökuluissa hankinta-asiantuntijan 60 % palkkavarauksen poistaminen ja 2. kartoittajan rekrytoinnin lykkääminen / palkkavarauksen poistaminen vuoden 2024 osalta, säästö 71 400 euroa
- Asiointiliikenteen lopettaminen sopimuskauden päättyessä 1.8.2024 alkaen, säästö 9 100 euroa
- Koulutuspalvelujen sopeutus, säästö 3 500 euroa
- Yksityistieavustusten sopeuttaminen - 10 %, säästö 16 000 euroa

16. Henkilöstökulujen sopeuttaminen yhdyskuntateknisissä palveluissa, säästö 11 500 euroa
17. Venepaikkojen taksojen korotus, 10 000 euroa
18. Tapahtumien järjestämiseen / osallistumiseen varattujen varojen leikkaus -50 %, säästö 5 000 euroa
19. Myytävien kiinteistöjen ylläpitokulut, säästö 160 000 euroa
20. Täyttämättömien virkojen ja toimien palkkavaraukset tilapalveluissa, säästö 100 000 euroa
21. Sisäilmavalvonnan asiantuntijapalveluista supistettu, säästö 13 000 euroa
22. Henkilöstökulujen sopeuttaminen ruoka- ja puhtaushuoltopalveluissa, säästö 46 000 euroa
23. Ruokapalvelukeskuksen ruokasalin sulkeminen (HTV 0,5 / 17 000 € - saamatta jääneet nettotulot 10 000), säästö 7 000 euroa
24. Ruokalistasuunnittelussa raaka-aineiden vaihtaminen edullisempiin vaihtoehtoihin, kotimaisuusasteen pienentäminen, lähiruuan vähentäminen, vaihtoehtojen vähentäminen, säästö 95 000 euroa
25. Ympäristövalvonnan henkilöstökulun sopeutus rakennustarkastajan palkkakuluista, säästö 53 000 euroa
26. Työnjohdon päivystyksen yhdistäminen vesihuollon päivystykseen, säästö 20.000 euroa

3.4.2 Palvelujen järjestäminen

Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut

Hallinto ja talous –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehtäviin kuuluvat teknisen lautakunnan päätöksenteon valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoinnista, talousseurannasta ja raportoinnin kehittämisestä.

Yksikön vastuulla ovat myös asuntoviranomaisen tehtävät, joihin liittyy mm. asukasvalintojen valvontaa, lausuntoja ja raportointia. Asumisoikeusasuntoihin liittyvät järjestysnumero, asukasvalinta- ja luovutushintapäätökset siirtyivät uuden asumisoikeuslain myötä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen hoidettavaksi vuoden 2023 syksyllä.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden tulospaikka vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien kohteiden suunnitelmista ja kustannusarvioista. Yksikössä seurataan käyttötalouden ja investointien määrärahojen riittävyttä. Käyttötalouden ja investointien talousraportit esitellään lautakunnalle neljännesvuosittain.

Kunnan omana työnä rakennettavien vesihuoltoverkostojen toteutuneet rakennuskustannukset on kirjattu vuoden 2022 alusta alkaen käyttötalouden puolelle omille kustannuspaikoilleen ja kertyneet kulut laskutettu täysimääräisenä Laukaan Vesihuolto Oy:ltä.

Paikkatietopalvelut –tulospaikka ylläpitää asemakaavan pohjakarttaa ja johtokarttaa sekä tuottaa laadukasta kartta- ja paikkatietoaineistoa kunnan eri yksiköiden, sidosryhmien ja kuntalaisten käyttöön.

Maastomittauksia tehdään kunnan omia tarpeita (infrarakentaminen, kiinteistönmuodostus, kaavoitus), rakentamisen ohjaamista (rakennuspaikkojen merkintä) ja maa-aineslupien valvontaa varten.

Yksikkö vastaa myös kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmässä olevien aineistojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toimivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan sekä toimii näiden lähitukena ja -kouluttajana.

Tekniset palvelut	TA 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Avustukset yhteisöille	262 000	262 000	253 000	-17 000	- 6,5
Vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustus			28 000	20 000	100,0
Vesihuoltoavustukset	10 000	10 000		-10 000	- 100,0
Vesistöjen kunnostusavustus	10 000	10 000		-10 000	-100,0
Yksityistieavustukset	160 000	160 000	144 000	-16 000	- 10,0
Palvelu- ja asiointiliikenne *	82 000	82 000	81 000	-1 000	- 1,2
Yhteistoimintaosuudet	2 365 910	657 000	660 000	3 000	0,5
Keski-Suomen pelastuslaitos	1 795 910				
Joukkoliikenne	570 000	657 000	660 000	3 000	0,5
Avustukset ja yhteistoimintaosuudet yht.	2 627 910	919 000	913 000	-14 000	-1,5

*valtionapu vähennetty

Tulosyksikön vastuualueeseen kuuluvat usean kunnan yhteistyönä hoidettavat viranomaistehtävät ja toiminnot joukkoliikenteen ja jätehuollon alueella. Tekninen hallinto osallistuu Jyväskylän kaupungin organisaatiossa toimivien seudullisten toimielimien, joukkoliikennejaoston ja jätelautakunnan ohjausryhmien työskentelyyn.

Jyväskylän seudun joukkoliikenteen käytännön järjestämistehtävistä vastaa Jyväskylän kaupunki.

1.1.2024 alkaen Jyväskylän seudun joukkoliikenteen toimivalta-alue laajentuu nykyisestä Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamasta alueesta Hankasalmen, Petäjäveden, Toivakan ja Äänekosken kuntiin. Laajentumisen myötä kunnat ovat sopineet uuden yhteistoimintasopimuksen. Päättävänä elimenä joukkoliikenneasioissa toimii Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunta, jossa Laukaalla on 1.1.2024 alkaen yksi (1) jäsen.

Joukkoliikenteen matkamäärät ovat olleet nousussa koronan jälkeisen ajan jälkeen ja paikallisliikenteen matkamäärien uskotaan

jatkavan kasvuaan myös vuonna 2024.

Matkamäärien arvioidaan kasvavan 5 % kuluvan vuoden tasosta.

Paikallisliikenteen kustannuksissa jakoperusteena käytetään kuntien toteutuneita matkustajamääriä. Laukaan osuus matkoista on ollut noin 6,5 prosenttia. Hallinnon ja erilaisten kehitysprojektien kuluissa jakoperusteena on kuntien asukasluku, josta Laukaan osuus on 10,72 prosenttia.

Laukaan kunnan joukkoliikenteen maksuosuudeksi vuodelle 2024 on arvioitu 660.000 euroa. Joukkoliikenteen tärkeimpiä tulonlähteitä ovat asiakastulot sekä valtionavustukset. Menoja syntyy liikennöinnistä, joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista ja seutuliikenteen nousukorvauksista. Talousarvioon epävarmuustekijän aiheuttaa asiakastulojen kehittyminen, koska asiakashinnat todennäköisesti nousevat sekä valtionavustusten lopullinen määrä on epävarmaa. Jos näihin tulee merkittäviä muutoksia, niin se voi aiheuttaa

Laukaan kunta

liikenteen vähentämistä tai kuntien maksuosuuksien lisääntymistä.

Lievestuore-Laukaan –linja ja viisi asiointireittiä ovat kunnan järjestämää sisäistä liikennettä. Liikennöinti näillä reiteillä kilpailutettiin vuonna 2021 ja hankintasopimuksen mukaisesti ensimmäinen hinnantarkistus tehtiin elokuussa 2023, mikä on otettu huomioon määrärahavaruudessa. Korona vaikutti matkustajamääriin myös näillä reiteillä, eivätkä määrät ole palautuneet kaikilta osin ennalleen. Pääasiassa asiointireiteillä on ollut 2 -4 asiakasta per ajokerta.

Asiointireittien kustannuksiin on vuosittain varattu noin 21.000 euroa. Nykyiset sopimukset päättyvät 31.7.2024 asiointiliikenteen osalta. Oletettavaa myös olisi, että jos nämä reitit uudelleen kilpailutettaisiin, niin kustannukset nousisivat entisestään. Näin ollen esitetään, että asiointiliikennettä ei kilpailuteta sopimuskauden päättyessä ja asiointiliikenne lopetetaan 1.8.2024 alkaen talouden sopeuttamistoimena.

HALLINTO, SUUNNITTELU JA PAIKKATIEPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	6,69	7,1	6	7	7
Määräaikaiset					
Yhteensä	6,69	7,1	6	7	7

Hallinnon, suunnittelun ja paikkatietopalveluiden henkilöstö koostuu 5:stä vakituisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu tulospaikoille niin, että hallinnon- ja talouden tulospaikalla on tekninen johtaja ja hallinto- ja talouspäällikkö sekä 25 prosentin osuudet yhdyskuntatekniikan ja tilapalvelupäällikön panoksesta. Yhdyskuntasuunnittelussa on suunnitteluinsinööri ja paikkatietopalveluissa maanmittausinsinööri ja kartoittaja sekä 50 prosentin työpanoksella maankäyttösihteeri paikkatietoaineistotyöskentelyssä.

Hallinnon ja talouden osalta sekä **suunnittelun** yksiköissä ei ole tiedossa henkilöstömuutoksia suunnitelmakaudella. Hankinta-asiantuntijaa ei palkata teknisen puolen hallintoon, vaan tätä toimea ja hankintapalveluita tarkastellaan

Kunnan sisäisenä palveluliikenteenä Lievestuore-Laukaa linjan kustannuksiksi vuodelle 2024 on arvioitu 105.100 euroa, josta valtionavun jälkeen on arvioitu jäävän kunnan maksettavaksi 68.600 euroa.

Vesihuoltoavustuksia on viime vuosina haettu harvakseltaan ja määrärahaa on jäänyt käyttämättä. Vuonna 2019 vesihuoltoavustusten rinnalle otettiin käyttöön vesistöjen kunnostusavustus. Avustuksella on ollut enemmän kysyntää, kuin määrärahaa on ollut käytössä. Vuodelle 2024 esitetään vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustusten määrärahan yhdistämistä. Kummassakin on aiempina vuosina ollut 10.000 euroa käytettävissä, mutta tällä keinoin mahdollistetaan määrärahojen puitteissa isomman hankkeen avustaminen. Täten vuodelle 2024 esitetäänkin, että vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustus yhdistetään ja määräraha olisi 28.000 euroa.

Yksityistieavustukset sisältyvät yhdyskuntateknisten palvelujen talousarvioon.

tarkemmin koko kuntatasolla hallinnon keskittämisen yhteydessä.

Paikkatietopalvelujen yksikössä on ollut nähtävissä, että muuttuneen maailmantilanteen johdosta rakentamiseen liittyvät mittaukset ovat vähentyneet jo vuoden 2022 kesästä lähtien. Tämän vuoksi paikkatietopalveluissa siirrettiin toisen kartoittajan rekrytointia vuoden 2023 lopulle. Tilanne rakennusalalla on vuoden 2023 aikana kuitenkin entisestään heikentynyt ja täten toisen kartoittajan rekrytointia täytyy siirtää tulevaisuuteen. Vuodelle 2024 ei varata määrärahoja toisen kartoittajan toimeen, vaan jatkossa vuosittain talousarvioiden yhteydessä harkitaan tilanne toimen suhteen. Sen sijaan varaudutaan hankkimaan tiettyjä mittaustöitä ulkopuoliselta toimijalta, mikäli tilanne muuttuu

Laukaan kunta

---

merkittävästi vuoden 2024 aikana. Mikäli tilanne muuttuu radikaalisti positiiviseen suuntaan, niin tehtävän täyttöä täytyy harkita jo talousarviovuoden aikana.

Rekrytoinnin lykkäämisellä saadaan säästöjä henkilöstökustannuksissa vuodelle 2024.

Koulutussuunnitelma

Hallinnon ja talouden yksikössä varaudutaan hallinto- ja talousasioiden osalta ammatillista ja ammattitaitoa ylläpitävään koulutukseen 1 henkilö / 2 koulutuspäivää.

Paikkatietopalveluissa varaudutaan kahteen alan koulutustapahtumaan, Trimble käyttäjäpäivät 2024 ja Geoforum summit 2024, joissa käydään läpi ajankohtaisia ja kehittämiseen liittyviä luentoja mm. paikkatieto- kuntarekisteri sekä

Kartoittajan toimesta ei ole tarkoitus luopua, sillä mikäli rakentaminen palautuu taas ennalleen, tarvitaan palvelualueen tehtäviin kaksi kartoittajaa laadukkaan palveluntarjonnan tarjoamiseksi.

sovelluskehittämiseen liittyvistä asioista. Koulutukset mahdollistavat myös verkostoitumisen muiden kuntien edustajien ja alan toimijoiden kanssa. Koulutuspäiviä 2 henkilöä/ 4 koulutuspäivää. Lisäksi ammatillista koulutusta koulutustarjonnan perusteella 2 henkilöä/1 koulutuspäivää.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tuloksikkoo vastaa kunnan hallintaan kuuluvien katujen ja valaistuksen ylläpidosta sekä niiden rakentamisesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös viher-, satama- ja liikennealueiden ylläpito ja rakentaminen.

Lisäksi yhdyskuntatekniset palvelut vastaa kunnan hulevesiverkostosta ja rakentaa kunnallistekniikan Laukaan Vesihuolto Oy:lle. Tulossyksikön päällikkö toimii myös oman virkansa ohella Laukaan Vesihuolto Oy:n verkostopäällikkönä ja vastaa vesihuollon saneeraus- ja rakentamiskohteista.

Tulossyksikkö tuottaa myös kunnan sisäisiä varastopalveluita edullisesti ja täydentää urakoitsijoiden tuottamia palveluita kunnan omalla konekalustolla.

Toiminnassa korostetaan kuntastrategiaa, taloudellisuutta, asiakas- ja palvelulähtöisyyttä, turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä.

Toiminnalla varmistamaan omaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota palveluprosessin sujumiseen ja hallintaan sekä henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn säilymiseen.

Yksityistieavustuksiin on vuodelle 2024 varattu 144.000 euroa, yksityistieavustuksista on sopeutettu 16 000 euroa säästötoimenpiteiden vuoksi. Yksityistieavustusten hakuperusteet päivitetään tulevalle vuodelle. Yksityistieavustukset myöntää tekninen lautakunta katurakennusmestarin esityksestä.

Yhdyskuntateknisten palveluiden investointiohjelmassa on tulevana vuonna huomioitu maankäytön esittämät toiveet uusien asuinalueiden kaduista sekä katuomaisuuden korjausvelan pienentäminen. Myös Laukaan matkailu ja kulttuurikohteiden kehityshankkeita pyritään edistämään mahdollisuuksien mukaan.

Henkilöstösuunnitelma

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	15,83	16	16	16	15
Määräaikaiset	2,9	9	9	9	9
Yhteensä	18,73	25	25	25	24

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikössä on yhteensä 16 vakinaista henkilöä. Mukana on kolme rakennustyömailla olevaa maanrakennusammattimiestä.

Näiden lisäksi tulevana vuonna on tarkoitus palkata kolme kausityöntekijää, katurakennusmestarin alaisuuteen kaksi, puutarhurin alaisuuteen kaksi ja yksi Lievestuoreelle aluetyönjohtajan avuksi. Heidän tehtävänä on avustaa kesällä katu- ja puistopuolen kausiluontoisissa tehtävissä.

Yksikössä on varauduttu työllistämään myös kaksi työllisyysyksikön henkilöä, joista toisen palkkakustannukset on varattu tulosityksikön menoihin.

Kesätyöntekijöiksi palkataan paikallisia nuoria, joiden tehtävänä on hoitaa kunnan puisto- ja katuviheralueita.

Eläköitymisten myötä tulosityksikön sisällä tullaan tarkastelemaan kunkin vakituisen työntekijän työtehtäviä ja mietitään mahdollisuutta järjestää työn kiertoa, jolla parannetaan työn tuottavuutta ja mielekkyyttä.

Koulutussuunnitelma

Eläköitymisten myötä yhdyskuntatekniikan tulosityksikössä tullaan tarkastelemaan kunkin tekijän tehtäväkuvauksia sekä heidän koulutuksia.

C-kortin ammattipätevyydet vanhenevat 3 henkilöllä ensi vuonna, nämä pätevyyskoulutukset

toteutetaan talven 2024 aikana. Koulutussuunnitelmassa on pakko huomioida lakisääteiset koulutukset, kuten esimerkiksi työturvakortti ym. vastaavat koulutukset.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulosityksikkö vastaa kunnan suorassa omistuksessa olevan rakennuskannan tilahallinnasta. Rakennutamme, ylläpidämme ja vuokraamme tiloja kunnan palvelualueiden käyttöön. Vuokraamme kunnan palvelualueiden käyttöön soveltumattomat, mutta muuten käyttökelpoiset tilamme markkinoille ja käyttöaste näissä tiloissa on viime vuosien aikana nostettu lähelle 100 prosenttia.

Tilapalvelu jakautuu kolmeen eri tulospaikkaan; kiinteistönhoito, kiinteistöjen kunnossapito sekä rakennuttaminen ja tilahallinta.

Tilapalvelun toiminnassa korostuu asiakas- ja palvelulähtöisyys, asiantuntijuus, suunnitelmallisuus, turvallisuus ja ympäristöystävällisyys. Rakennetun kiinteistöomaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyttäminen on toimintamme keskiössä. Tilapalvelu kehittää toimintaansa muun muassa asiakaskyselyjen tulosten perusteella. Henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn ylläpitäminen on tilapalvelussa kunnia-asia.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huoltotehtävistä. Palvelutuotannon

muuttuvien tarpeiden vuoksi osa tilapalvelun vastuulle kuuluvista kiinteistönhoidon palveluista toteutetaan ostopalveluna.

Kiinteistöjen kunnossapidon tulospaikan pääasiallinen vastuu on huolehtia rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtävistä. Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutuskorjauksia ja pienimuotoisia investointihankkeita. Oman henkilöstön lisäksi kunnossapidon tehtäviä hoitavat vuosisopimusurakoitsijat.

Vuosisopimusurakoitsijoita on rakennusteknisten töiden, sähkötöiden sekä LVIA -töiden erikoisaloille.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vastaa ja huolehtii teknisen asiantuntijan roolissa talonrakennusinvestointihankkeiden hankesuunnitteluvaiheesta sekä rakennuttajan roolissa hankkeen toteutuksesta: suunnittelun ohjauksesta aina takuuajan loppuun saakka. Investointihankkeiden kokonaisuuden lisäksi tulospaikka vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden keskitetystä tilahallinnasta ja vuokraustoiminnasta. Tilapalvelun taloushallinta-, tiedottamis- ja asiakaspalvelutehtäviin liittyvät kokonaisuudet kuuluvat myös tulospaikan tehtäviin.

Taloussuunnittelu vuodelle 2024 on poikennut aikaisemmista vuosista suuresti sisäisten vuokrien laskentamallin uudistamisen myötä.

Tilapalvelun tilavuokrajärjestelmän sisäinen vuokra koostuu kiinteistön ylläpito- ja pääomavuokrasta.

Ylläpitovuokra sisältää hallinnon, kiinteistönhoidon, normaalin kunnossapidon, energiat sekä puhtauspalvelut läpilaskutuksena. Keskiarvo koko rakennuskannan ylläpitovuokralle on 7,2 euroa/htm².

Pääomavuokra pohjautuu rakennusten teknisiin arvoihin, josta tuotettiin oma dokumentti toukokuun 2023 alussa. Pääomavuokran korkotuottona käytetään asetuksen mukaista 6 %

tuottovaatimusta¹. Vuokrien määrittämisessä nyt myös Leasing rahoituksella valmistuneiden rakennusten pääomavuokrat pohjautuvat samaiseen laskentatapaan kuin suoraomisteisissa rakennuksissa eli vuokra lasketaan rakennusten teknisistä arvoista nyt annetulla 6 % tuottovaatimuksella.

Kunnan ulkopuolisille toimijoille vuokrattaessa pääoman korko määritellään tapauskohtaisesti ja se on 2-4 prosenttia, jotta vuokrahinnoittelu vastaa markkinahintaa. Keskiarvo koko rakennuskannan pääomavuokralle on 11,5 euroa/htm².

Toimintamenoja pyritään kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti pienentämään luopumalla tyhjillään olevista kiinteistöistä sekä niistä kiinteistöistä, joilla ei ole käyttöä kunnan omassa palvelutuotannossa tai kehittämisessä. Näistä kiinteistöistä luovuttaessa saadaan ylläpitokuluista säästöä noin 160.000 euroa.

Kiinteistön ylläpitokulujen leikkaaminen tulee näkymään kiinteistöjen ja niiden alueiden ylläpidon laadussa. Turvallisuuden ja terveellisuuden liittyvistä ylläpitotehtävistä ei tingitä.

---

¹ Tuottovaatimus pohjautuu 7.4.2022 hyvinvointialueuudistukseen annettuun Valtioneuvoston asetukseen "Valtioneuvoston asetus kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026".

Henkilöstösuunnitelma

TILAPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	17,72	20	19	6	6
Määräaikaiset	3,77	3	3	0	0
Yhteensä	21,49	23	22	6	6

Edeltävistä vuosista poiketen jo eläköitymisten myötä vapautuneita toimia tai virkoja ei pyritä täyttämään toimintavuoden aikana. Kausiluontoisten työtehtävien hoitamiseen on varauduttu. Henkilöstökustannusten kehittymistä seurataan aktiivisesti ja tilapalvelu pyrkii käyttämään työllistämisveloitteen piirissä olevaa työvoimaa tarpeen vaatiessa ja taloudellisten resurssien salliessa.

Vuoden 2024 aikana jää eläkkeelle ennakkotiedon mukaan 1 työntekijä. Avoimeksi jäävä toimi täytetään, mikäli palvelutuotannon järjestäminen niin edellyttää. Tilapalvelun henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu sijaisuuksiin.

Työkuormaa seurataan ja kuormitusta tasataan työnjohdollisin toimin tarvittaessa. Tilapalvelun

Koulutussuunnitelma

Tilapalvelu järjestää henkilöstölleen koulutusta suunnitellusti ja kehityskeskusteluissa esiin nousseita ideoita koulutuksille järjestetään henkilöstölle talousarvion mahdollistamissa puitteissa.

henkilöstömäärä pysyy pääosin vakiintuneena ja resurssitarpeeseen reagoidaan viipymättä.

Talouden tasapainottamisohjelmassa esitetään teknisten palveluiden yhtiöittämismalli. Tilapalvelun henkilöstöresurssiosuutta ei voida tässä talousarviossa vielä varata tai esittää. Talouden suunnittelussa vuonna 2025 ja 2026 näkyy henkilöstön mahdollinen osittainen siirtyminen palveluja tuottavaan yhtiöön.

Investointien vähentyessä investointihankkeisiin varataan noin 1 htv:n resurssi. Tämän henkilötyövuosimäärän palkkakustannukset ohjataan investointihankkeiden kustannuspaikoille. Muilta osin tilapalvelun henkilöstökustannukset maksetaan käyttötalouskuluina.

Koulutussuunnitelmassa on pakko huomioida lakisääteiset koulutukset, kuten esimerkiksi työturvakortti ym. vastaavat koulutukset.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Ruoka- ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulkopuolisille asiakkaille ravitsemussuosituksen mukaiset ruokapalvelut ja tilojen tarkoituksenmukaisen puhtaustason.

Ruoka- ja puhtauspalvelun talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut, poistot ja vyörytykset. Elintarvikkeiden hintojen nousun vuoksi, mutta myös nousseiden työntekijäkustannusten johdosta, ruokapalvelun

Laukaan kunta

yksikköhintoja on jouduttu korottamaan 8 % vuodelle 2024.

Talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti alkuvuodesta 2024 ruokapalveluissa aloitetaan keittiöpalveluverkoston ja valmistusprosessien vaihtoehtoinen tarkastelu yhteistyössä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa tavoitteena uuden ruokapalvelukeskuksen investointitarpeen merkittävä alentaminen.

Puhtauspalvelut kuuluvat osana Laukaan kunnan teknisten tukipalvelujen tasapainottamisohjelmaa, jossa on esitetty tukipalvelujen yhtiöittämistä. Tällä hetkellä puhtauspalveluissa ostopalvelujen osuus on 25 % oman työosuuden kattaessa loput 75 % siivottavista neliöistä.

Henkilöstösuunnitelma

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	59,48	67,82	59,07	59,07	59,07
Määräaikaiset	14,16	3,5	11,05	11,05	11,05
Yhteensä	73,64	71,32	70,12	70,12	70,12

Ruokapalvelun henkilöstömäärä on vakiintunut nykyiselleen perusturvan ja Seututerveyskeskuksen siirtyessä Hyvinvointialueelle (- 3 työntekijää). Eläköitymisiä tulee olemaan useita seuraavien kahden- kolmen vuoden aikana. Tällä hetkellä henkilöstöstä on 62-64 vuotiaita 11 henkilöä. Työntekijöiden, erityisesti osa- ja määräaikaisten,

saatavuudessa on ollut haasteita viimeisten vuosien aikana. Jotta varmistamme jatkossakin ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden sekä työssä olevien työssä jaksamisen, tulee ensisijaisesti rakentaa työ- ja toimintakulttuuri sellaiseksi, jossa on toimivat sijaisjärjestelyt ja oppisopimuskoulutusmahdollisuus alasta kiinnostuneille.

Koulutussuunnitelma

Ruoka- ja puhtauspalvelun henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään järjestämällä yhteistä koulutusta. Ajankohtaiseksi teemaksi nousee yhteisesti työyhteisötaidot, erityisesti muutoksessa toimiminen, koska molemmilla työaloilla muutokset ovat

väistämättömiä. Vakituudessa toimessa oleville on tarjottu mahdollisuutta oppisopimuskoulutukseen ja heissä on kiinnostuneita syventämään omaa ammatillista osaamistaan dieetikokin ja esihenkilön työtehtävissä.

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonta tuottaa ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset viranomaispalvelut Laukaan ja Konneveden kuntien alueelle sekä ympäristösuojelun ja rakennusvalvonnan lakisääteiset viranomaispalvelut Laukaan ja Hankasalmen kuntien alueelle.

Tämän lisäksi palveluja tuotetaan yhteistyösopimuksin Jyväskylän kaupungille ja vastavuoroisesti Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa. Lupa- ja valvontalautakunnassa on neljä jäsentä Laukaan kunnasta, kolme jäsentä Hankasalmen kunnasta ja kaksi jäsentä Konneveden kunnasta.

Laukaan kunta

Vastuukuntana toimii Laukaan kunta. Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti 10 kertaa vuodessa.

Ympäristövalvonnan toimintakate huononee vuonna 2024, palkkatason ja vuokrien nousun sekä ympäristövalvonnan lupa- ja valvontamaksujen kertymän pienentyessä.

Ilmasto-ohjelman toteutuminen ja seuranta on kirjattuna kunnan Liekkiä Laukaaseen kuntastrategiaan.

Uuden hallituksen hallitusohjelman mukaan ilmastonsuojelusuunnitelman tekeminen ei enää ole kunnalle velvoittava, ja tämän lisäksi kunnille ohjelman tekoon edellisen hallituksen aikana osoitetut määrärahat on tulevilta vuosilta poistettu. Laukaan kunnalla on olemassa vanha ilmastonsuojelusuunnitelma. Tätä suunnitelmaa aletaan ympäristönsuojelun toimesta päivittää nykyistä tilannetta ja lainsäädäntöä vastaavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki on korvaantumassa rakentamislailalla. Tämän muutoksen johdosta rakennusjärjestys on uusittava. Kunnanhallitus on kehottanut lupa- ja valvontalautakuntaa perustamaan luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista koostuvan ohjausryhmän ohjaamaan rakennusjärjestyksen uusintaa. Samalla tullaan uusimaan ja osin yhtenäistämään myös Hankasalmen rakennusjärjestys, joten Hankasalmen kunta nimeää ohjausryhmään omat edustajansa.

Kuntaliitto on käynnistänyt työpaja tyyppisen hankkeen rakennusjärjestysten yhtenäistämiseksi ja uusimiseksi, ja kutsui yhden

edustajan per kunta mukaan. Hankkeeseen osallistutaan, mikäli resurssit antavat myöten.

Rakennusjärjestyksen uusiminen aloitetaan vuoden 2023 aikana.

Myös 1.1.2024 voimaan astuva rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva laki tulee muuttamaan rakennusvalvonnan toimintaa ja työtapoja. Asiaa valmistellaan valtakunnallisessa ryhti-hankkeessa, johon osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Kunnan säästöpainneiden ja resurssipulan vuoksi tulee rakennusvalvonnalla olemaan suuria vaikeuksia selvitä tulevasta työtaakasta.

Lupa- ja valvontalautakunnan toiminnallinen tavoite on tuottaa yhteistoimintakuntien alueelle lakisääteiset viranomaisen lupa- ja valvontapalvelut taloudellisesti ja tehokkaasti. Palvelut tuotetaan asiakaspalveluasenteella ratkaisuhakuisesti, niin että kaikki saavat tasapuolisen lakisääteisen palvelun kullakin toimialalla.

Lupapalveluissa tavoite on huolehtia siitä, että haetut luvat valmistuvat päätettäväksi ilman viiveitä ja, että lupapäätökset kestävät hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyt kaatumatta.

Asiakaspalvelua ja asiakastyytyväisyyttä on mitattu sähköisellä asiakastyytyväisyyskyselyllä. Kyselyn tuloksia, jotka ovat valtaosin olleet hyviä, käytetään palvelutason seurantaan ja kehittämiseen.

Henkilöstösuunnitelma

YMPÄRISTÖVALVONTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	23,25	23,3	21,3	21,3	21,3
Määräaikaiset	3,25	2,4	2	2	2
Yhteensä	26,5	25,7	23,3	23,3	23,3

Ympäristövalvonnan henkilöstö koostuu 21,3 vakituisesta ja 2 määräaikaisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu toimialueille niin, että

hallinnossa on ympäristöpäällikkö ja hallintosihtööri, rakennusvalvonnassa on kolme rakennustarkastajaa ja yksi lupasihtööri sekä 10

prosentin osuudella LVI-asiantuntija. Ympäristönsuojelussa yksi ympäristönsuojelusihteeri ja kolme ympäristötarkastajaa, ympäristöterveydenhuollossa viisi ympäristöterveystarkastajaa, viisi kunnaneläinlääkäriä, joista kolme praktiikassa ja kaksi valvonnassa (valvontaeläinlääkärit), yksi eläinlääkärin avustaja sekä 20 prosentin osuudella toimistosihteeri.

Koulutussuunnitelma

Ympäristövalvonnan henkilöstö tekee korkeaa ammatillista osaamista edellyttävää asiantuntijatyötä virkasuhteessa. Tehtäviin on pääsääntöisesti lainsäädännöllä asetettu pätevyysvaatimukset, jolla varmistetaan se, että työhön tultaessa on perusvalmiudet tehtävistä selviytymiseen. Ammattitaidon ylläpito edellyttää kuitenkin jatkuvaa syventävää

Lisäksi ympäristövalvonnan yksikössä työskentelee kaksi määräaikaista hanketyöntekijää Laukaan kunnan kiinteistöselvityshankkeessa. Ympäristövalvonnan vakituisessa henkilöstömäärässä tapahtuu muutoksia suunnitelmakaudella. Eläköitymisen vuoksi vapautuvaa ympäristötoimenjohtajan virkaa ja mahdollisen irtisanoutumisen vuoksi vapautuvaa rakennustarkastajan virkaa ei täytetä.

ammattillista koulutusta esimerkiksi lainsäädännön muutoksista. Tähän ammattitaidon ylläpitoon on varattu yksikön talousarviossa 16 000 euroa, jolla koulutusta saadaan 2-4 päivää henkilöä kohden vuodessa. Tarkoituksenmukaiset koulutukset valitaan ja päätetään, kun palveluntuottajat ilmoittavat vuoden 2024 koulutuskalenterinsa.

3.4.3 Kehittämisen painopisteet

Uusien sisäisten vuokrien käyttöönottoon panostaminen tulevalle taloussuunnittelukaudella. Uudesta mallista haetaan apua talouden suunnitteluun ja vuokrien määritykseen erityisesti talousarviovaiheessa. Uusi malli asettaa kiinteistöt ja niiden käyttäjät tasapuoliseen asemaan suhteessa rakennuksen kuntoluokkaan ja ylläpitokustannuksiin.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman jalkautus, jolla sujuvoitetaan sekä parannetaan turvallista liikkumista Laukaassa. Lisäksi edistämishjelmalla kannustetaan kuntalaisia edistämään omaa hyvinvointia ja arkiliikkumisen

lisäksi tarjotaan kuntalaisille sekä täällä vierailuille vieraille hyviä vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia luonnossa.

Teknisellä palvelualueella merkittävin kehittämiskohde tulee olemaan **teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen**. Sen osalta käynnistetään selvitys ja valmistelu vuoden 2024 aikana, jonka tavoitteena on kunnan 100 % omistaman inhouse-yhtiön perustaminen. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista teknisten tukipalveluiden osalta. Yhtiöittäminen suunnitellaan vuoden 2024 aikana siten, että vuonna 2025 yhtiö olisi toiminnassa.

3.4.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Kestävä kuntatalous</i>	<i>Tilojen, jotka eivät ole välttämättömiä kunnan peruspalvelutuotannolle, myyminen.</i>	<i>Taloudellinen säästö ylläpitokustannuksissa.</i>	<i>Tavoitesäästö 160 000 euroa.</i>
<i>Hyvinvoivat työyhteisöt</i>	<i>Turvalliset ja terveelliset tilat.</i>	<i>Olosuhdeilmoitukset vastaanotetaan ZEF-palvelun välityksellä. Turvallisuuteen liittyvät palautteet vastaanotetaan BEM-järjestelmään.</i>	<i>Olosuhdeilmoitusten määrä. Sisäilmakohteiksi nimettyjen kohteiden määrä. Vasteaika korkeintaan 2 työpäivää, akuutteihin havaintoihin vastataan heti.</i>
<i>Palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Seurataan aktiivisesti lain ja asetusten täytäntöönpanoa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta</i>	<i>Tarkastellaan nykyisen ohjelmistoinfran soveltumista mallipohjaiseen työskentelyyn ja tarvittaessa tehdään markkinakartoitusta eri vaihtoehtoista mallipohjaisen työskentelyn mahdollistamiseksi.</i>	<i>Markkinakartoituksen pohjalta valmistaudutaan mahdollisiin ohjelmistohankintoihin ja kouluttaudutaan uuteen toimintamalliin niin, että vuonna 2025 on valmius ottaa vastaan ja käsitellä asiakkaiden tietomalleja rakennusvalvonnan prosesseissa.</i>
<i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Laukaan kunnan 100%:sti omistaman inhouse yhtiön perustaminen</i>	<i>Yhtiön toimintamalli suunnitellaan siten, että saavutetaan kustannussäästöjä palvelutaso säilyttäen prosessien tehostamisen avulla.</i>	<i>Yhtiöittämisellä tavoitellaan yhden miljoonan euron säästöjä yhtiölle siirrettävistä palveluista.</i>
<i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Ruokapalveluverkoston ja valmistusprosessien kehittäminen ja tarkastaminen</i>	<i>Toimivien ja taloudellisesti resurssiviisaiden ratkaisujen löytäminen.</i>	<i>Laadukkaan, sujuvan ja tehokkaan toimintamallin soveltaminen tavoitteena kustannustehokkaampi toimintatapa.</i>
<i>Kestävä kuntatalous – Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla</i>	<i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti.</i>		<i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9. talouden tasapainottamisohjelman,</i>

<i>on ylijäämää taseessa</i>	<i>Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i>	3) Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu 4) Määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet	jossa on toimenpiteitä vuosille 2024-2026. Tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan vuositasona pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 17 miljoonan säästöä vuosien 2024-2027 aikana.
------------------------------	--	--	---

3.4.5 Riskienhallinta

Kunnan omien kiinteistöjen riskejä arvioidaan suunnitelmallisen ja ohjelmoidun kiinteistöjen kuntokartoitustoiminnan avulla. Laadittavat kuntokartoitukset ovat lähtötietoja kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökierroksilla kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Kunnossapito-ohjelmien riittävästä rahoituksesta tulee myös huolehtia toimeenpanon varmistamiseksi. Kunnan talouden tasapainottamisohjelmassa kunnossapitoon varattua resurssia on pienennetty, mutta pyritty kuitenkin säilyttämään kestävällä tasolla.

Kiinteistöjen käyttöasteen pitämiseen riittävän korkeana sisältyy toiminnallinen ja taloudellinen riski. Em. seikkaan kiinnitetään entistä enemmän huomiota kunnan rakennushankkeita valmisteltaessa ja toteutettaessa. Tilat pyritään toteuttamaan monikäyttöisyyssajattelua noudattaen. Uusien kiinteistöjen suunnitteluvaiheessa arvioidaan hankkeeseen liittyvät riskit ja toteutuksen yhteydessä varaudutaan riskeihin sopimuksin ja vaadittavin vakuuksin. Teknisissä palveluissa tehdään säännöllistä sopimusten seuranta. Apuna käytetään sopimustenhallintaohjelmia.

Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ym. riskejä kunnan alueella.

Pelastustoiminnan siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Jatkossakin tulee taata yhteistyön jatkuminen kunnan ja pelastustoimen välillä.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuussuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuushankkeessa, kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa sekä kunnassa toimii liikenneturvallisuustyöryhmä.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosityksiköiden käyttötalouden menoista. Vähintään neljännesvuosittain raportit esitellään ja annetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi erillisenä asiana. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Talonrakennusinvestointihankkeiden toteutuksista annetaan säännöllisesti kirjalliset raportit tekniselle lautakunnalle, tilaajahallintokunnalle sekä kunnanhallitukselle.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Laukaan kunta

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakokouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristöterveydenhuollolla on laatujärjestelmä, joka sisältää toiminnan riskien arvioinnin ja hallinnan.

4 INVESTOINTIOSA

4.1 Investointiohjelma 2024-2028

INVESTOINTIOHJELMA 2024-2028	koko hanke yht.	tot. Ennen 2024	2024	2025	2026	2027	2028
KONSERNIHALLINTO							
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet			370 000	370 000	370 000	370 000	370 000
Osakkeet ja osuudet			40 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Osakkeet ja osuudet: talousmetsien perusosuuksien myynti			-30 000				
Maan osto			1 256 000	756 000	756 000	756 000	756 000
Maan myynti			-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Yritystonttien esirakentaminen (elinkeinopalvelut)			50 000	100 000	100 000	100 000	100 000
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ			1 661 000	1 211 000	1 211 000	1 211 000	1 211 000
SIVISTYSPALVELUT							
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. laitteet			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Leppäveden liikuntapuisto	3 193 445	2 743 445	250 000	200 000			
valtionavustus	227 000	197 000	-30 000				
Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi			64 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Piha- ja leikkivälit			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt, käyttäjähankinnat			204 000				
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ			568 000	315 000	115 000	115 000	115 000
TEKNISET PALVELUT							
Sivistyspalvelut, kiinteistöt:							
Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Teknisten palveluiden kiinteistöt							
Kuntalan uudisrakennus*		289 828	15 000				
Pienet investoinnit:							
Kohdentamaton investointimääräraha			550 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Energiainvestoinnit			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Yhdyskuntatekniikka:							
Culture in Nature -hanke, luonto- ja matkailuinfran rakentaminen			130 000	130 000	50 000	30 000	
Rahoitusosuus (CIN)			-65 000	-65 000	-25 000	-15 000	
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet			2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Lievestuoreen Satama/Osbu-hanke			10 000				
ELY:n yhteiset hankkeet/Kuhankosen kevytväylä**	2 950 000			1 350 000		1 600 000	
ELY:n osuus hankkeesta	-1 450 000			-650 000		-800 000	
Tukipalvelut							
Ruokapalvelut/kalustoinvestoinnit			156 000				
Paikkatietopalvelut/maastomittauslaitteisto			30 000				
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ			3 006 000	3 495 000	2 755 000	3 545 000	2 730 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO			5 235 000	5 021 000	4 081 000	4 871 000	4 056 000
RAHOITUSOSAT JA MYYNTITULOT			-150 000	-90 000	-50 000	-40 000	-25 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, BRUTTO			5 385 000	5 111 000	4 131 000	4 911 000	4 081 000

*Uuden kuntalan hankesuunnittelu on käynnissä, mutta hankkeen toteutustavasta ja -aikataulusta ei ole päätetty

** ELY maksaa puolet hankkeen kustannuksista. Investointiohjelmassa on esitetty koko hankkeen rahoitus, jotta kokonaiskuva välittyi. Kyseessä ei ole hankkeen rahoitusosuus.

Investointiohjelma on sitova investointikohteittain investointimenojen ja -tulojen osalta vuodelle

2024 ellei yksittäisten hankkeiden perusteluteksteissä toisin mainita.

4.2 Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2024

4.2.1 Uudisrakennukset

Talonrakennusinvestointien tarve- ja hankesuunnittelujen määrärahavaraukset varataan vuoden 2024 talousarviossa käyttötalouden kustannuksiksi tilapalvelun taloussuunnitelmassa. Kustannukset kohdistetaan kunnan sisäisiin menettelyihin oikealle palvelualueelle.

Hankesuunnitelman saatua investointipäätöksen, varataan toteutus suunnittelu- ja rakentamiskustannusten määräraha investointiohjelmaan.

Jokaisessa hankesuunnitelmassa ratkaistaan vaihtoehtotarkastelun keinoin kuntalaispalveluiden järjestämisen vaihtoehdot sekä tutkitaan olemassa olevan tilojen

kapasiteetti, jotta uusien tilojen hankinnalle on vankat perusteet.

Hankesuunnitelmissa ratkaistaan rakennuspaikan sijainti, rahoitus- ja hankemuoto sekä laadulliset tavoitteet. Investointipäätökseen vaikuttavat talouden tunnuslukujen lisäksi palvelualueiden ennusteet palveluiden järjestämistarpeesta.

Vuoden 2024 aikana käynnistettävissä hankesuunnitelmissa painotetaan toimitilojen muuntojoustavuutta, joka antaa tilahallinnan näkökulmasta enemmän mahdollisuuksia käyttöasteen hallintaan. Palvelutuotannon määrän suhteessa myös toimitilojen määrän tulisi joustaa

Kuntala

Kuntalan hankesuunnittelutyön jatkumiseen varaudutaan. Hankesuunnitteluun varataan vuoden 2024 talousarvioon 15.000 euroa. Laukaan kunnanvirasto on toiminut vuodesta 2020 alkaen väistötiloissa vanhan kuntalan sisäilmaongelmien vuoksi.

4.2.2 Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit

Kohdentamaton kunnossapidon investointimääräraha

Tilapalvelun hallinnassa on 105 rakennusta, joiden kokonaiskerrosalამäärä on 98.744 kem².

Kiinteistöjen ja rakennusten korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan sekä ylläpidetään vuosittain. Selkeimmät kokonaisuudet, jotka ovat budjetoitavissa ja kilpailutettavissa kirjataan investointiohjelmaan. Tämän lisäksi vuosittain on korjaus- ja

kunnossapitokohteita, joiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa.

Ennakoimattomiin investointeihin varataan vuosittain 550.000 euron määräraha.

Kohdentamaton määräraha jaetaan käynnistyville projekteille käyttösuunnitelmassa, jonka vahvistaa tekninen lautakunta. Ohessa alustava listaus jo tiedossa olevista kohteista.

KOHDE	TA2024 €	TA2025 €	HUOMIOITAVAA
Sararanta, Kansalaisopiston tiilikaton uusiminen	40 000,00 €		Kansalaisopiston toiminnot pyritään siirtämään Kirkonkylän koululle
Kuhaniemen koulun vesikaton uusiminen	80 000,00 €		Tiilikaton uusiminen peltikatteeksi
Kuusan koulu	15 000,00 €		Rappauspinnan huoltomaalaus
Kuusan koulu	17 000,00 €		Ikkunoiden uusiminen tai kunnostus
Kuusan koulu	6 000,00 €		Räystäskourujen uusiminen
Vehniän koulu	50 000,00 €		Lattiamateriaalin vaihtoa
Leppäveden keltainen koulu	30 000,00 €		Opettajien huoneen peruskorjaus
Kirkonkylän koulu	50 000,00 €		Harjun rinteiden hulevesien ohjaus
Pääkirjaston IV-puhallinmuutos ja alakeskusten uusiminen	125 000,00 €		
YHTEENSÄ	413 000,00 €		

Energiainvestoinnit

Energiainvestointeina toteutetaan lämmitys-, vesihuolto-, ilmanvaihto- ja sähköjärjestelmä uudistuksia. Energiainvestointien jälkeen kohteiden energiatodistukset päivitetään vastaamaan muuttunutta tilannetta.

Määrärahavaraus on vuosittain 50.000 euroa.

Suurempien investointihankkeiden osalta noudatetaan tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheen prosessia.

Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt, käyttäjähankinnat

Pääkirjaston korjauksiin ja omatoimikirjaston perustamisen investoinniksi vuodelle 2024 esitetään 204.000 euroa. Ratkaisu parantaa kirjastopalveluiden saavutettavuutta.

4.3 Maanhankinta ja myynti vuonna 2024

Investointiohjelmassa on varattu 1,2 miljoonan euron määräraha maan oston. Määrärahan puitteissa kunta tekee strategisesti tärkeitä maanhankintoja kunnan kehittämiseksi. Maanhankintabudjetin lisäksi 56.000 euroa kohdistuu kirjaamiskuluihin, kiinteistöntoimitusmaksuihin, ei-palautuskelpoisiin liittyisiin sekä kiinteistöjen perusparannuskuluihin ja esirakentamiseen. Lisäksi investointiohjelmaan

on kirjattu maan myyntituloja 25.000 euroa. Myyntitulot ovat tavanomaisia myyntituloja tonttien ja maa-alueiden myynnistä.

Elinkeinopalveluille on varattu 50.000 euron investointimääräraha yritystonttien esirakentamiseen. Yritystonttien esirakentaminen edesauttaa tonttien myyntiä, koska yrittäjillä itsellään on harvoin resursseja ja tahtoa tehdä esirakennustöitä tonteilla.

4.4 Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2024

Konsernihallinto

ICT; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet

Tietohallinnon investointimääräraha on 370.000 euroa. Määrärahalla hankitaan kunnan toiminnassa tarvittavat tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet ja tietoliikenneverkkojen toimintaan tarvittavat laitteet. Tietokoneiden poistoaikana käytetään koneiden ja kaluston poistosuunnitelman alarajasta poiketen viittä vuotta. Puhelimien poistoaika on poistosuunnitelman alarajan mukainen eli kolme vuotta.

Sivistyspalvelut

Tieto- ja viestintäteknikan laitteet

Tieto- ja viestintäteknikan opetusikäisten kehittämistä tuetaan investoimalla laitehankintoihin. Tavoitteena on taata Laukaan kunnan oppilaille ja opetustoimen henkilöstölle tasa-arvoiset ja ajanmukaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää tieto- ja viestintäteknikan taitojaan opetussuunnitelman mukaisesti ja

hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työvälineitä. Tieto- ja viestintäteknikan investoinniksi vuodelle 2024 esitetään 50.000 euroa.

Tekniset palvelut

Ruokapalvelut, kalustoinvestoinnit

Ruokapalveluihin tehtäviä kaluston uusimisia eri toimipisteisiin nykyisten laitteistojen ollessa elinkaarensa päässä. Investointiin on varattu 156.000 euroa. Kalusto on koneita ja laitteita ja näiden poistoaika on 5 vuotta.

Paikkatietopalvelut, maastomittauslaitteisto

Paikkatietopalveluissa nykyiset maastomittauslaitteet alkavat olla elinkaarensa päätöksessä, koska laite ei tue 4G-verkkoa ja 3G-verkon tuki loppuu vuoden vaihteessa. Tämän lisäksi laitteen muisti- ja tallennuskapasiteetti ei enää riitä uuden tulevan lain mukaisten tietomallien pyörittämiseen. Investointiin esitetään 30.000 euron määrärahaa. Paikkatietopalveluiden laitteiden tekninen käyttöikä on yli 5 vuotta, joten poistoaikana käytetään viittä vuotta.

4.5 Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna 2024

Vuoden 2024 talousarvioon on varattu 2,1 miljoonaa euroa liikennealueiden, puistojen, satamien ja yleisten alueiden investointeihin. Määräraha jaetaan tarkemmin teknisen lautakunnan hyväksymissä käyttösuunnitelmissa.

Vuosittain tehtävät liikenneturvallisuuskohteet toteutetaan teetetyn liikenneturvallisuustoimenpidesuunnitelman ja kuntalaisilta saatujen palautteiden pohjalta.

Uusien katujen rakentamisesta sovitaan yhdessä kaavoituksen kanssa, katujen rakentamisella edistetään mm. asuntorakentamista sekä parannetaan kunnan veto- ja pitovoimatekijöitä. Vuoden 2024 investointiohjelmassa pääpaino tulee olemaan olemassa olevan korjausvelan vähentäminen.

Yhdyskuntateknisten palveluiden suurimpina hankkeina vuonna 2024 tulee olemaan kirkonkylällä Laajalahdentien loppuosan sekä Kuunsirppi nimisen kadun rakentaminen. Näiden kadunrakennuskohteiden toteutuksen

tarkoituksena on lisätä kunnan tonttitarjontaa kyseisellä asuntoalueella.

Lievestuoreella isoimpana hankkeena tulee olemaan Vannastien saneeraus, joka siirtyi viime vuoden investointiohjelmasta tulevalle vuodelle.

Leppävedellä toteutetaan viime vuodelta siirtynyt katusaneerauskohte, Hiekkapohjantie.

Puisto-, satama- ja muiden yleisten alueiden investoinnit keskittyvät pääasiassa korjausrakentamiseen. Tällaisia ovat mm. leikkipaikkojen kunnostukset (leikkivälineet ja turva-alustat), kirkonkylän satamassa olevan näyttämöalueen ja istutuslaatikoiden kunnostus sekä matonpesupaikan saneeraus. Uudisrakentamiskohteena on Leppäveden liikuntapuiston leikkipuisto.

Seuraavan sivun investointitaulukossa on esitetty alustava suunnitelma yhdyskuntateknisten palveluiden investoinneista, jonka tekninen lautakunta täsmentää hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

YHDYSKUNTATEKNIIKAN INVESTOINNIT, TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUODELLE 2024

NIMIKE	2 024	HUOMI
<u>LIIKENNEALUEET, PUISTOT JA YLEISET ALUEET yhteensä</u>		
Menot	2 100 000	
Tulot	0	
Netto	2 100 000	
Liikennealueet:		
Kirkonkylä:		
Kevyen liikenteen väylät	10 000	Liikenneturvallisuus
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen <i>Laajalahden alue;</i>	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Laajalahdentien loppuosa	360 000	tonttien myynti v.2025 alkaen
Kuunsirppi	120 000	tonttien myynti v.2025 alkaen
Rokkakankaantie, kulutuskeros, AB <i>Aikalanmäen alue;</i>	30 000	liikenneturvallisuus / kaavan mukainen
Ketomaantien saneeraus, päällystys+viimeistely	40 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Ketokujan saneeraus, päällystys+viimeistely	10 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Ritokujan saneeraus, päällystys+viimeistely	10 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Koulunmäen kevyen liikenteen väylä Jokiniementieltä	35 000	Liikenneturvallisuus
Saattolenkki Saralinnantielle	55 000	Liikenneturvallisuus
Satakielenkaaren loppuosa	10 000	kadun jatkaminen kaavan mukaisesti
<i>Kantola II;</i>		
Lahnjärvenkadun jatkaminen, väli Metsurinkuja-Oppipojankuja	215 000	tonttien myynti v.2026 sekä katuyhteys Kantolantie-Jyväskyläntie
Vihtavuori:		
Kev.liik.väylät rak. ja san.	45 000	
Pienet katukorjaukset	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Parakkimäentien ja Mäkitien portinpylväiden kunnostus	10 000	routavaurioiden vähentäminen
	15 000	kulttuurihistoriallisen kohteiden kunnostus
Leppävesi:		
Kev.liik.väylät rak. ja san.	380 000	
Pienet katukorjaukset	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Katujen kuivatuksien parantaminen, (mm. Penttilän alue) <i>Hiekkapohja;</i>	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Hiekkapohjantien saneeraus	50 000	routavaurioiden vähentäminen
Korpelantien saneeraus, väli Eerolantie-Hiekkapohjantie, päällystys+viimeistely <i>Penttilä;</i>	130 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Penttiläntien saneeraus	20 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
	160 000	peruskorjaus
Lievestuoere:		
Kev.liik.väylät rak. ja san.	200 000	
Pienet katukorjaukset	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Vannastien saneeraus	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Lievestuooreen aukio ja pysäkkijärjestelyt, suunnittelu	135 000	peruskorjaus
Viulukujan rakentaminen	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
	25 000	tontin myynti (yksityinen)
Yhteiset ja muut hankkeet:		
Viimeistelytyöt	350 000	
Päällystystyöt	10 000	edellisten vuosien rakentaminen
Aluevalaistus, erittelemätön	100 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Liikenneturvallisuuden parantaminen	100 000	ymp.parant.viihtyisyys,liik.turv.,energiatehokkuus
Hulevesivesiviemärit	30 000	liikenneturvallisuus
<i>Elyn hankkeet, Laukaan osuudet:</i>	100 000	Verkoston rak. kaikki taajamat
Laajalahden massa-altaat	10 000	
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, yht.		
Leikkipuistot:		
Leikkipaikkojen kunnostukset, kaikki taajamat	210 000	
Leppäveden liikuntapuiston leikkipaikka	50 000	
<i>Uimarannat:</i>	60 000	
Uimarantojen kunnostustöitä, kaikki uimarannat	20 000	
<i>Venepaikat:</i>		
Laukaan satama-alueen kunnostusta	30 000	
Venepaikkojen kunnostustöitä, kaikki taajamat	20 000	
<i>Muut:</i>		

4.6 Muut investoinnit vuonna 2024

Konsernihallinto

Osakkeet ja osuudet

Laukaan kunnalla on Metsäliitossa erilliset asiakkuudet talousmetsille ja lähimetsille. Jäsenyyss edellyttää, että osuuksia pitää olla 65 €/ha. Sääntöä on kuitenkin kohtuullistettu siten, että velvoite on enintään 30 000 euroon saakka. Tällä hetkellä talousmetsissä on perusosuuksia noin 60 000 eurolla, ja vastaavasti lähimetsien jäsenyydellä ei lainkaan. Vuonna 2024 myydään 30 000 eurolla talousmetsien perusosuuksia ja vastaavasti ostetaan 30 000 eurolla lähimetsien jäsenyydelle. Kirjaus näkyy osakkeiden ja osuuksien rivillä investointiohjelmassa.

Talousarviossa varaudutaan 10.000 euron investointimäärärahalla osakkeiden ja osuuksien hankintaan. Varaus koskee ensisijaisesti tilanteita, jossa kunta hankkii yksittäisen osakkeen kuntaomisteisesta yhtiöstä päästäkseen sidosyksikköasemaan suhteessa yhtiöön. Kunnanhallituksella on pääsääntöisesti toimivalta tehdä päätös osakkeen hankkimisesta. Tällä investointivaruksella valtuusto mahdollistaa kunnanhallituksen toimivallan käytön. Vuodelle 2024 ei ole ennakkoon suunniteltuja osakkeiden hankintoja.

Sivistyspalvelut

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostus

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostukseen ja hankkimiseen on varauduttu niin, että investoinniksi vuodelle 2024 esitetään 30.000 euroa.

Leppäveden liikuntapuisto

Leppäveden liikuntapuiston rakentaminen jatkuu suunnitelman mukaisesti. Alueelle valmistuvat yleisurheilukenttä, tenniskentät, hiihtostadion ja

kuntoportaat. Lisäksi investointisuunnitelmassa varaudutaan hankkimaan tekojääradan jäädytyslaitteisto. Kustannuksien jako perustuu arvioon hankkeen toteutusaikataulusta. Suunnitelmassa on varattu vuodelle 2024 250.000 euroa ja vuodelle 2025 200.000 euroa. Hankkeen luonteesta johtuen on mahdollista, että toteuttamisaikataulun muuttuessa hankkeen kustannukset jakautuvat vuosien välillä toisin, kuin investointisuunnitelmassa on esitetty. Hankkeessa tullaan kuitenkin noudattamaan kokonaiskustannuksille asetettua raamia. Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta, josta on hakematta vielä 30.000 euroa, ja se tullaan käyttämään hankeavustuksen määrittelemillä ehdoilla v. 2024 loppuun mennessä. Valtuusto myöntää hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenojen jaksottumista myöhemmin kokonaiskustannusten rajoissa.

Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi

Vapaa-aikapalveluiden olosuhteiden korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan ja ylläpidetään vuosittain. Kohteiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa. Kunnossapitoluonteisiin investointeihin varataan vuodelle 2024 64.000 euron määräraha, joka jaetaan käynnistyville projekteille. Käynnistyville projekteille laaditaan erillinen käyttösuunnitelma, joka tuodaan sivistyslautakunnan vahvistettavaksi. Alustava lista tiedossa olevista kohteista on seuraava:

- Liikuntapuistojen kameravalvonnan ja valaistuksen päivittäminen
- Multamäen leirikeskuksen pienkorjaukset
- Skeittiparkkivälineet, Leppävesi ja Vihtavuori
- Yleisurheilukentän korjauksen selvitys- ja suunnittelutyö, kk. kenttä
- Kuntoportaat, kirkonkylä

Tekniset palvelut

Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus

30.000 euron määrärahalla kunnostetaan koulujen ja päiväkotien piha-alueita niiltä osin, kuinka tarvetta ilmenee ja käyttäjiltä tulee huomioita. Suunnitelma käsitellään erikseen investointien käyttösuunnitelmassa teknisessä lautakunnassa.

Culture in Nature –hanke, luonto- ja matkailuinfran rakentaminen

Culture in Nature Laukaa -hanke edistää Laukaan kulttuuri- ja luontomatkailun mittavan potentiaalin hyödyntämistä matkailuliiketoiminnassa. Samalla Laukaan tunnettuus ja saavutettavuus kulttuuri- ja luontomatkailukohteena sekä tarvittava osaaminen, verkostot, tuotteet ja palvelut kehittyvät.

Culture In Nature Laukaa –hankkeen investointiosassa 2023-2026 toteutetaan Saraakallion katselulaituri ja Laukaan satamaan sijoittuva opastuspiste. Kirkkoniemen ja Hartikan kirkkomaan osalta kohteen saavutettavuus maitse turvataan siltaratkaisulla ja samalla etsitään vaihtoehtoinen veneväylä pysyvän ratkaisun löytämiseksi. Lisäksi paikoitusalue, opasteet ja nuotiopaikka vaativat uusimista. Multamäen

leirikeskuksen osalta luontopolun opasteet uusitaan nykyvaatimusten tasolle. Merkittävien luontokohteiden osalta kuten Hyyppäänvuori ja Hitonhauta laaditaan toteuttamis- ja investointisuunnitelma.

Toimenpiteitä toteutetaan sitä mukaa kun niitä saadaan toteutusvalmiuteen. Investoinneille haetaan hankerahoitusta, joka on 50-70 % kustannuksista ja rahoittajasta riippuen.

Lievestuoreen sataman Osbu-hanke

Osana vuoden 2023 talousarviota toteutettiin osallistuvan budjetoinnin hanke, jossa varattiin erillinen määräraha kuntalaisten valitsemien ideoiden toteuttamiseen. Lievestuoreen sataman kehittäminen oli yksi toteutukseen valikoituneista hankkeista. Hankkeen toteutusaikataulu on viivästynyt, eikä määrärahaa ehditä käyttää vuoden 2023 aikana. Määräraha siirretään käytettäväksi vuoden 2024 aikana. Hanke toteutuu investointiluonteisena.

5 TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	33 954 406	27 616 000	31 832 890	32 129 716	32 784 811	33 440 507
Myyntituotot	10 267 404		8 333 480	8 489 316	8 671 602	8 845 034
Maksutuotot	4 906 623		1 425 000	1 447 800	1 476 756	1 506 291
Tuet ja avustukset	3 219 083		1 859 140	1 623 886	1 656 364	1 689 491
Muut tuotot	15 561 296		20 215 270	20 568 714	20 980 089	21 399 690
Toimintakulut	158 410 213	82 827 900	87 709 100	89 562 069	90 169 806	92 757 984
Henkilöstökulut	51 021 963		40 436 170	39 360 872	39 239 085	40 808 649
Palvelujen ostot	81 390 056		21 171 420	23 959 663	24 301 356	24 787 383
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 987 441		5 123 270	5 105 242	5 207 347	5 311 494
Avustukset	4 786 109		2 235 690	2 196 061	2 179 982	2 223 582
Muut menot	15 224 645		18 742 550	18 940 231	19 242 035	19 626 876
Toimintakate	-124 455 807	-55 211 900	-55 876 210	-57 432 353	-57 384 996	-59 317 477
Verotulot	78 602 991	44 159 000	45 818 000	47 501 000	48 983 000	50 484 018
Verotulot						
Valtionosuudet	47 605 299	20 189 300	15 640 000	19 226 430	20 488 530	21 374 490
Rahoitustuotot ja -kulut:						
Korkotuotot	361 247	350 000	380 000	400 000	600 000	600 000
Muut rahoitustuotot	284 662	300 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Korkokulut	94 731	2 100 000	3 250 000	3 150 000	2 700 000	2 500 000
Muut rahoituskulut	55 179	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Vuosikate	2 248 482	7 671 400	2 896 790	6 730 077	10 171 534	10 826 031
Suunnitelman mukaiset poistot	6 917 223	7 500 000	7 775 000	7 950 000	7 950 000	7 900 000
Satunnaiset tuotot	112 154	0	2 000 000	0	3 000 000	0
Tilikauden tulos	-4 556 586	171 400	-2 878 210	-1 219 923	5 221 534	2 926 031
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Vuosikate/Poistot			37,3 %	84,7 %	127,9 %	137,0 %
Vuosikate, euro/asukas			154,29	358,46	541,76	576,62
Kertynyt yli-/alijäämä	-2 715 259	-2 715 259	-5 422 069	-6 641 992	-1 420 457	1 505 574

Rahoituslaskelma	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	2 248 482	7 671 400	2 896 790	6 730 077	10 171 534	10 826 031
Satunnaiset erät	112 154		2 000 000	0	3 000 000	0
Tulorahoituksen korjaukset	-1 749 090					
Investoinnit						
Investointimenot	9 366 899	5 891 300	5 385 000	5 111 000	4 131 000	4 911 000
Rahoitusosuudet investointeihin	94 271	50 000	95 000	65 000	25 000	15 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovotustulot	593 649	20 800	55 000	25 000	25 000	25 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 067 432	1 850 900	-338 210	1 709 077	9 090 534	5 955 031
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainojen lisäys	0		-250 000			
Antolainojen vähennys	705 474	750 000	725 000	705 000	685 000	665 000
Lainakannan muutokset	4 982 084	-2 600 900	-136 790	-2 414 077	-9 775 534	-6 620 031
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-10 936	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 632	-11 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 002 652	-2 589 900	-126 790	-2 404 077	-9 765 534	-6 610 031
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 762 689	0				
Rahoituksen rahavirta muutos	10 450 247	-1 850 900	338 210	-1 709 077	-9 090 534	-5 955 031
Rahavarojen muutos	2 382 815	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	109 033 908	106 433 008	106 296 218	103 882 141	94 106 606	87 496 575
Lainakanta €/asukas	5 807	5 669	5 662	5 533	5 012	4 660
Investointien tulorahoitus %	24,2 %	131,3 %	54,8 %	133,4 %	247,7 %	221,1 %
Sitova erä valtuustoon nähden						

5.1 Rahoitussuunnitelma

Talousarviovuoden 2024 päättyessä kunnalla on noin 106 miljoonaa euroa lainaa. Lainojen lisäksi kunnalla on noin 38 miljoonaa euroa korollista kiinteistöleasingrahoitusta. Jos kiinteistöleasingrahoitus luetaan mukaan, on kunnalla korkoriskin alaista rahoitusta yhteensä 144 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 päättyessä lainojen korkosuojausaste on noin 70 prosenttia. Nykyisin sopimuksin korkosuojausaste laskee pikkuhiljaa noin 30 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi 23 miljoonaa euroa kiinteistöleasingsopimuksista on sidottu kiinteään korkoon.

Vuosien 2022-2023 aikana markkinakorot ovat nousseet huomattavasti. Markkinat ennakoivat, että korkotaso pysyy yli 3 prosentin tasolla jopa seuraavat 20 vuotta. Korkojen nousun myötä myös korkokustannusten suojaamisen hinta on noussut.

Kunta hyödynsi matalien ja miinuskorkojen aikana rahoituksessaan laajasti kuntatodistusohjelmaa. Kuntatodistukset ovat kuntien liikkeelle laskemia

lyhytaikaisia enintään 12 kuukauden joukkovelkakirjoja. Kuntatodistusten korko on viime vuosina mukaillut euribor-korkojen tasoa siten, että esimerkiksi yhden kuukauden mittainen kuntatodistuksen korko vastaa yhden kuukauden euribor-korkoa. Kuntatodistuksista ei makseta erillistä marginaalia.

Voimassaolevat korkosuojausopimukset suojaavat osaa kuntatodistusten korkotasosta ja lisäksi osa vuonna 2024 erääntyvän 25 miljoonan euron joukkovelkakirjan jälleenrahoituksesta on ennakollisesti korkosuojattu.

Talouden näkymien ollessa epävarmoja ja korkotason noustua äkillisesti, nähdään tarkoituksenmukaisena jatkaa kuntatodistusten käyttöä pääasiallisena rahoitusinstrumenttina eikä olennaisia muutoksia korkosuojauksiin tai muihin rahoitusjärjestelyihin suunnitella vuodeksi 2024.

Kunnanhallitus vastaa korkoriskipolitiikasta ja talous- ja henkilöstöjohtaja yksittäisistä laina- ja korkosuojauspäätöksistä.